Великодне число — 32 стор.

Ч. 88 (14.920). Львів, неділя 24. квітня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.000.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 35 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

П. КАРМАНСЬКИЙ.

МІСТЕРІЯ ГОЛГОТИ.

ЗА ТРИЦЯТЬ СРІБНЯКІВ ПРОДАЛИ
ЦАРЯ, ЩО ВСЕСВІТ ЗВЕ СВОЇМ.
ПОТІМ ЙОГО ЗАКАТУВАЛИ,
І ЩО ВІН ЗАПОДІЯВ ЇМ?

КОЛИ З ХРЕСТА ЗДІЙМАЛИ ТІЛО
Й ДО ГРОБУ КЛАЛИ ПОХАПЦЕМ,
ВІД ЖАХУ СОНЦЕ ПОЧОРНІЛО,
ЗАКРИЛО ПІТЬМОЮ ЛИЦЕ.

І ДОВЕРШИЛАСЯ ДОСТОТУ
НАЙБІЛЬША ІЗ КОСМІЧНИХ ДРАМ:
ПО ВСІ ЧАСИ ГОСПОДЬ ГОЛГОТУ
ПОКЛАВ ОСНОВОЮ ПІД ХРАМ.

ПО ВСІ ЧАСИ ВСЕ ДОБРЕ Й ГАРНЕ
РОДИТИСЬ БУДЕ З БОЛЮ Й МУК;
ПО ВСІ ЧАСИ НІЩО НА МАРНЕ
НЕ ВИЙДЕ З ЧИСТИХ ТВОРЧИХ РУК.

Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ.

В обєднанні сила слабих!

У житті кожного народу як і в житті народів між собою ідуть все нові події — змагання, бо всякий нарід, що є живий і дбає про свою долю, вживає заходів, щоб себе забезпечити як найліпше і придбати потрібні засоби для свого розвитку. І ріжниця тільки в тому, що одні народи мають кращі умовини життя і серед них лекша життева боротьба, інші знову живуть у важчих відносинах, через які їх боротьба затяжна і важка. Але призначенням одних і других є працювати у безупинних змаганнях і працею боротися за право до життя і кращу свою долю.

До тих народів, що живуть у невимовно важких умовинах, належить сьогодні наша українська нація, яка живе в чотирьох державах европейського континенту та розсіяна по далеких еміґраціях: Північної Америки, Канади, Арґентини і Бразилії, на Близькому Сході і далі аж по Зелений Клин.

Незавидна наша сучасна доля і хмарами сповитий наш далекий шлях. На цьому шляху впереді йде нині знову наша галицька вітка українського народу і на неї знову найбільш оглядається ввесь український нарід та жде від неї відповіди на запит: що далі буде з нами? Йдуть у світі великі події, у малих і великих державах: у давній Австрії, на Литві, у Чехословаччині, Німеччині, Італії, Франції і Англії, і хоч нема державної України — наслідки тих подій відібються на українській проблемі. Нікому не вдасться української проблеми оминути. Але як же ми самі ставимось до тієї ситуації, в якій рішається українська доля?

На жаль, витворилась у нас негарна атмосфера та йдуть у нас невідрадні події, які тривожать душу й ослабляють енерґію українського громадянства, потрібну для відпору лихоліття. Все ще нема **консолідації**, що має стати підемом духа і заохотою до творчої праці та моральною запорукою за будучність нації, — і облогом лежить поле повне нерозвязаних наших внутрішніх справ. Тимчасом супротивний наступ пішов вже так далеко, що виступив аж проти князя нашої Церкви і нашого духовенства, щоб навіть це церковно-віроісповідне заборолo наше підважити і відірвати від рідного **народу!**

Отся нова затія послідовно і голосно накликує до **зединення акції цілого нашого Єпископату**, бо тоді на цій ділянці буде наш відпір сильніший і не допустить до того, щоби супротивні хвилі виграваали одного владику проти другого. Воно облекшить нам також працю над загальним обєднанням духа нації, щоб у найважніших справах мати спільну думку та змогу спільно діяти.

Коли я осмілююся цю справу піднести при Великодному Святі, то зовсім не хочу в чому-небудь нарушити належної високої пошани для нашої духовної єрархії, а щирим серцем висловлюю тільки думку і почування, що лежить у глибині душі нашого народу. Він дав самочинно, без принуки, прилюдний доказ високого поважання для князя Церкви і станув в обороні своєї Церкви. Соборна відповідь цілого нашого Єпископату буде великим актом в обороні нашої Церкви і українського народу.

За цим виступом підуть напевне наші політичні партії і ґрупи, що бажають згідної праці для оздоровлення суспільних і політичних відносин шляхом зорганізованої консолідації і створення одного живого фронту оборони української нації від всяких напастей на наші набуті права і від спроби вмішуватись у наші внутрішні справи.

А як наші політичні партії цього ще й тепер не вдіють, то наше громадянство з конечности зорганізується поза політичними партіями, у станових та корпоративних установах нашого життя, щоб створити якусь Верховну Раду, що мала би вплив на практику нашого суспільного життя, на працю у ньому.

Почин до цього зробили вже наші редактори кільканацяти періодичних органів у Львові, з нагоди заборони терміну „Галичина" і з приводу відомого карного процесу у Золочеві, щоб узгіднити спільну думку на такі шкідливі прояви в нашому громадянстві, яких не можна легкодушно приймати на рахунок української національної ідеольоґії. За цим створилось вже в останніх днях: **порозуміння української преси та порозуміння українських вільних звань...**

Бо нам не вільно через партійні порахунки та нездорові політичні амбіції затрачувати з очей того, що нам найдорожче: **наш український нарід** і його найбільш життеві потреби, які не можуть і не хочуть чекати, поки затихнуть всі спори.

Зглянььмося на те, що діється з нашим рідним народом і в нашому народі, як він живе і як він тяжко сам бореться та піднесімся духом: покажім, що в усіх нас бються українські серця і виявім нашу добру волю до обєднання всіх наших здорових конструктивних сил, щоб наблизитись **до відродження української нації!** Бо тільки тоді витвориться між нами живо творчий дух, що дасть силу слабим і перемогу обєднаним.

Христос Воскрес!

Зміст:

П. Карманський: МІСТЕРІЯ ГОЛГОТИ (вірш).
Д-р Кость Левицький: В ОБЄДНАННІ СИЛА СЛАБИХ!
В. Кузьмович: ЦЬОГОРІЧНІ ВЕЛИКОДНІ КОНТРАСТИ.
П. Карманський: МІЙ ОДИН ВЕЛИКДЕНЬ (фейлетон).
І. Кедрин: ПОСТУП КОНСОЛІДАЦІЙНОЇ ІДЕЇ.
Гліб Лазаревський: ВЕЛИКДЕНЬ У КИЄВІ.
М. Миханько: ВЕЛИКДЕНЬ НА ХОЛМЩИНІ (фейлетон).
Д-р Маркіян Дзерович: НА ГРАНІ.
Д-р В. Колпачкевич: НА ТИСЯЧЛІТНЬОМУ ШЛЯХУ.
Р. Гучванович: НА НІМЕЦЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ ДО ВІДНЯ.
Д-р Ст. Баран: ВІД ГОЛОВНОЇ ДО ЗАГАЛЬНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РАДИ.
Г. Ганущак: ВЕЛИКДЕНЬ ЛЕМКІВСЬКОГО ҐАЗДИ (фейлетон).
Р. Купчинський: НА ҐОТУРАХ (фейлетон).
Д-р Кирило Трильовський: УЧІТЬСЯ ЧУЖИХ МОВ!
Василь Пачовський: СВЯТО ПИСАНОК.
Жіль Леметр: НОВИЙ ДЗВІН (фейлетон).
Осип Боднарович: БОРОТЬБА З СОБОЮ.
ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА: Шевченко у 19-ти мовах. — З нових дослідів над літературою. Літературна хроніка.
ЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД: В. Несторович: Всегосподарський солідаризм Українців. — Хроніка.
ЖІНОЧА СТОРІНКА: У свято перемоги правди. — Страсти. — Як виглядатиме наша хата на свята.
ПРАВНИЧА СТОРІНКА: М-р М. Хомяк: Коли і хто може вивласнити приватне майно? — Зміна закону про подружжя в Еспанії і Франції.
З ПРИРОДИ І ЖИТТЯ: Лік. Р. Галібей: Тваринний світ нашої землі. — Людина, щур і медицина; і т. д.
СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ: З історії окулярів; і т. д.
Галактіон Чіпка: ГЕРБАТА З ОЦТОМ (малий фейлетон).
ВІСТИ ЗІ СВІТА.
ІНТЕРВЕНЦІЯ У СПРАВІ ПОДІЙ У ЗОЛОЧЕВІ.
ЩО ПИСАЛО „ДІЛО" ТОМУ 50 ЛІТ.
НОВИНКИ. — СПОРТ. — БІБЛІОҐРАФІЯ.
2 СТОРІНКИ „ВЕСЕЛИХ СВЯТ!"

В. КУЗЬМОВИЧ.

Цьогорічні великодні контрасти.

Трудно у цьогорічний Великдень вдарити в тон оптимізму. Між настроями цього свята, що символізує перемогу Добра над Злом, та українською дійсністю існує надто великий контраст. Здається, не потрібно цього аж доказувати. Українські будні і так повні різного зла, власного і чужого, яке в нашому житті все ще має перевагу над добром.

Та всеж не можна не згадати, саме на Великдень, про одно українське явище, яке відбувається саме тепер та яке так різко відріжнює цьогорічний Великдень ще від минулорічного: цього року український великодний гомін мав перестати бути для тисячів українців великодним гомоном, хоч ним ще минулого року був. І гагілки і звук дзвонів, що разом з весняним леготом нестимуть по українських землях, офіціяльно не повинні ворушити в тисячів людей української крови таких самих тонів душі, як ворушили ще минулого року. В деяких селах кременецького, рівенського та здолбунівського повіту і в багатьох загородах української ходачкової шляхти на Підкарпатті — минулорічну великодну радість заступить у цьогорічний український Великдень вже може байдужість. А може сум, а навіть стид?

Без сумніву в глибоких закамарках душі цих тисячів українських обрядових перебіжчиків постане сьогодні душевний неспокій і розгубленість, межуючи з трагедією. Адже це для них уперше гомін великого Дня Воскресення, дня що тисячними нитками звязував їх з традицією, навиками, цілим буттям — таким українським рідним гомоном перестає бути. Чи справді перестане?

Ось джерело рефлексій навіть для найпростіших людей, навіть для найбільш загорілих відречеців, рефлексій, що напевно не будуть погоджуватися з їхніми свіжими метриками. Зов крови і совісти зробить, що гомін Великодня 1938 р. стане знову політичним. Як був тоді, коли наш нарід творив пісню про Зельмана...

Та всеж з цього найбільшого цьогорічного великодного контрасту можна викресати нотку оптимізму. Бо й душевний неспокій і розгубленість обрядових перебіжчиків мають свою реально-політичну вартість саме тому, що істнують. Нема статистики, яка вміла би підсумувати і вбрати в конкретні величини те, що діється в душі людини. Однак саме душевні поружи є наймогутнішими ферментами історії. Були ними все душевні вагання на релігійному тлі. І вже те, що гомін великодних дзвонів не викличе в душах тисячів такої реакції, яку наказувалаб їм свіжа метрика, є міряном „успіху" ревіндикаційної акції. Є справою української національної культури, її атракційної сили і творчости, справою нашої громадянської активности та організації національного відпору, щоб ця поки що неоовн... реакція української стихії, звязаної натурал... нитками з українською землею і кровю, ста... згодом означеною, позитивною вартістю. Отж... наших руках лежить те, щоб душевні поружи... рядових конвертитів стали національно укр... їнськими, хоч будуть обрядово чужими.

Гриньки потрясли до глибини українськ... масами. Величина цього потрясення сього... невідома. Однак напевно слово „Гриньки" т... ритиме в майбутньому окремий розділ істор... Волею Провидіння сталося, що майже од... часно скоїлася друга подія, яка теж ск... сколихнула нашими масами: австрійський а... шлюс. Сколихнула як своєрідний контраст м... фасцинуючим явищем ліквідації держави б... вистрілу при музиці і співі міліонів і — м... українською мізерією. Там аншлюс, тут... „... малізація". Там „айн фольк, айн Райх, айн ф... рер" — тут трилітні конвульсії пороху Наці... нального Конгресу. Там Іннцер — тут Грнь... ки...

Це не перебільшення. І наш просто... уміє порівнювати. Мені в глухій закутин... лось від напів грамотної людини почути ... під адресою нашої політики у звязку з ... чехословацьких поляків і саморо... літичних організацій судетських німців ... мо сьогодні в часах, де можливі такі ... впливом національної гарячки і гі... не рахуватися з тим, що в таку гаряч... дає і наш нарід? Вже сьогодні можна ... ти явище, котре може бути рівно ... як і відрадне: між емоціями, прагн... примирністю українських мас та ... української політики істнують ... жниці.

Цеж невичерпане джерело політи... Треба тільки вміти з нього користат... мося, що й українська політика пово... користає. Що правда, аж після болюч... нальних втрат іде вона за сьогод... вами історії, та все таки йде. Треба було ... ків, або загрози втрати „Українського ... щоб прийшло до українського пресо...

П. КАРМАНСЬКИЙ.

Мій один Великдень
у Льозанні.

— Не забувайте, що завтра Великдень; просимо на „свячене".

З тими словами прощається зі мною симпатичний, вічно молодий дідусь, граф Михайло Тишкевич, якого я як свого шефа відвідую кожного дня, щоб обговорити справу виїзду до Риму і підготовити працю на місці.

Над гарним Леманом у Льозанні на весні 1919. р., широко розгорнулося українське життя, бо тут опинилося кілька наших дипломатичних місій, які ждуть дозволу на дальшу дорогу, а покищо політикують між собою. Тут навіть появляється український часопис у французькій мові, а вряди-годи появиться яка стаття в місцевих часописах, як нпр. „Журналь де Женев". Серцем і живчиком цього життя є поверх шістдесять-літній граф, маленький, лисий, меткий дідусь, з останками сивого волосся по боках голови і з таксамо сивою, пристриженою бородою, з типовими українськими вусами, який своїм темпераментом і свіжістю ума робить враження сороклітнього, а вдачею та захопленням заганяє в кут юнаків.

Весна розгорнулася у всій величі. Хоч на сусідніх горах, що околюють смарагдове озеро, ще сніг вилискується в сонці, та внизу виноградники вже випускають бруньки, а в садках при чепурних віллах вже цвитуть жовті нарцизи та й цілими килимами стелються пахучі фіялки.

Дзвони при церквах видзвонюють радість, так і вичувається в повітрі велике свято. Та практичні швайцарці не дуже то спішаться до церков; їм так як італійцям, найкраще в часі свята працювати в садках. Вони вже вчора, в суботу, повитали Христа, що воскрес, а сьогодні для них уже тільки гарний весняний день, коли приємно працювати.

Заходжу до велитенського готелю в Уші, що зі своїм кількаморговим парком лежить над самим озером, кажу сповістити про свій прихід, а сам жду у велитенському голю з королівським уладженням. І сам дивуюся, як воно сталося, що я з мізерії зруйнованої Галичини опинився серед такого багатства.

За яких пять хвилин віндою зїздить зі свого пятого поверха мій симпатичний шеф, як звичайно свіжий, причепурений, до всіх привітний.

Христосуємося, цілуємося і йдемо до Ідальні ждати інших гостей. Граф сьогодні має мати на обіді кільканацять гостей, українців і декого зпосеред чужих дипльоматів.

— А знаете, що пані Романчукова спекла мені бабу? Правдиву, нашу бабу! Як у тішуся нею! Вже вісім літ не мав на свята баби...

— Яка ця пані Романчукова для мене добра! Та й яка вона бідна! Ви знаєте, що вона шиє дитячі одяги для одної швальні — за безцін шиє! Була у мене зі своїм старшим сином, що приносив показати мені свої малюнки. Молодший у одного огородника на службі, чи там на науці. Бідна вона, а така інтелігентна! Я подарував їй пятьсот франків на ... Що робити?

Не признається сердешний, що ... му готелі, де від літ займає скромн... сардову кімнатку, вже до десятка ... має. Дрібниця. Адже в нього є кільк... сяч десятин землі, покищо під боль... кою займанщиною. Та це вже ... тревае...

— А знаєте, — говорить ... мене сьогодні була вдова по Генр... вичеві, з дорученням від когось ... ні сказати, що вся моя родина ... того, що я, з діда прадіда ... хлопського народу пристав, ... знеславлюю.

— Ну і розсердила мене, ... мусів бути негречний і попрохати ... бі йшла з Богом.

— А знаєте, що в мене сьогодні ... христосуватися і Степанківський і ... Кушнір, і навіть мені фіялок ... наші земляки добрі! Та що ми тут ... діти! Ходімо до мене на гору, ... дещо.

Ідемо до вінди, при чому ... дає доручення, щоб прийшла служба ... чорною кавою й лікерами.

В кімнаті ще не застелено і ... дареві неприємно, бо він сором... почка, що ще не була ... тапками.

Незабаром служба приносить ... відходить; ми тепер самі та ...

— Хочу зробити вам приємність ... ша стаття в „L' Ukraine". Не ...

зуміння... І національні втрати можуть бути джерелом політичної сили. Джерелом ренесансу багатьох европейських держав були їхні втрати на війні і після війни. Без сумніву розмах польської національної енергії, який спричиняє такі болючі втрати в українськім національнім організмі, стане — і вже є! початком його регенерації.

Тому в контрастів між українською дійсністю і сьогоднішнім Святом повинні йти теж і наші святочні побажання. Не час на те, щоб навіть оклик Христос Воскрес! був лише святочною чи приватною фразою!

Христос Воскрес!

Це повинно означати, що бажаємо собі перш усього національної обнови;

що залишаємо особисті й партійні свари і бажаємо собі єднання в одно національне зусилля;

що цим окликом хочемо всіх українців, де вони не жилиб, бачити в одній національній спільноті;

що єднаємося навіть з тими, які відступили від нашої віри, однак у глибині своєї душі українцями бути не перестали.

Словом, що бажаємо собі перемоги Добра над Злом бодай в українській дійсности!

І. КЕДРИН.

Поступ консолідаційної ідеї.

Гасло „консолідація“ впало уперше під адресою нашого громадянства у новорічному числі „Діла“ 1. січня 1937. року. Консолідацію і працю ми проголосили як найперше завдання всього українства у Польщі та в діяспорі. Пригадуємо собі, що той наш поклик викликав тоді на сторінках ріжних українських часописів, виразників ріжних політичних ґруп або течій, більше насмішків, ніж прихильної оцінки. „Діло“ — мовляв — викидає нову штуку: розчарувавшись у „нормалізації“ висуває нове магічне слово, яке має стати спасителем народу — „консолідацію“. Факт, що те гасло появилось у нас після того, як у грудні 1936. року „Діло“ підкреслило свій загально-національний і незалежний характер та вперше виступило з критикою „нормалізаційного“ періоду, — ті українські чинники, які тоді не підходили до наших слів з доброю волею і схильні були добачувати за ними якусь скриту тенденцію, підозрівали і в консолідаційному гаслі якийсь політично-тактичний хід і то для цілей якогось внутрішньо-українського розрахунку. Час діяв проти тих підозрінь та у користь гасла консолідації: у користь чистоти того гасла і його політичної доцільности у найширшому національному змислі.

Ось уже у четвертому з черги святочному числі „Діла“ появляються міркування на тему консолідації: у минулорічному різдвяному та великодному числі та в цьогорічному різдвяному. Закінчили ми ту останню свою статтю сумовитим запитом, чи наш різдвяний консолідаційний поклик лунатиме з тим самим успіхом, з яким лунав у минулому році — у попереднбому великодному і різдвяному числі „Діла“...

Вертаючися сьогодні до тієї самої теми кажемо відразу: відкидаємо геть песимізм в оцінці реальних можливостей консолідаційної акції! Не буде в наших нинішніх міркуваннях місця для сарказму під адресою питомого українцям від непамятних часів гону — остогиджувати собі взаємно життя. Далеко ще до тонів тріюмфу, булоб теж смішно казати про консолідацію, як довершений факт тоді, коли нема ще ані ніякого міжпартійного порозуміння, ані внутрі УНДО не зліквідована поважна і найбільш суттєва ріжниця думок (дарма, що дехто вічно намагається ту ріжницю легковажити та зводити її до „особистих порахунків“). Надто добре орієнтуємось не тільки в загальних рисах української дійсности, але й у її ріжнородних деталях, щоб не бачити того зла, що є.

Однак саме тому, що знаємо нашу дійсність, і то не тільки ту, що проявляється у так мовити формально-правному стані, але і в атмосфері, у настроях та в заходах, що не вийшли ще зі стадії ініціятивних міркувань, можемо твердити, що ідея внутрішньої української національної консолідації промостила собі вже шлях крізь гущавину найбільших сумнівів та недовір'я. Коли не зважуємося ще казати, що находимось напередодні українського маніфестаційного консолідаційного акту, коли допускаємо навіть можливість, що прийде ще до жалюгідних виявів розбіжности там, де вона не повинна б бути, то проте сьогодні вже не сумніваємось, що поразка чекає не тих, які до консолідації змагають, що висунули її як оздоровлююче гасло і засовують собі, навіщо вона потрібна і як повинна виглядати, але тих, які бачать на її шляху тільки самі труднощі. Натиск українських долів, які під впливом нинішньої польсько-української та міжнародньої ситуації пруть до консолідації, такий великий, що всяка політ. група, яка ставиться до консолідації неохоче чи ворожо, ризикує затратити ввесь свій політ. кредит. Доли не розуміють цієї ворожости інакше, як острах за власні ідеольоґічні, партійні чи гуртові монопольні впливи.

•

Одним із найприкріших явищ не тільки у громадському, але й у приватному житті людини — це непорозуміння, яке частенько переходить у траґедію помилок. Дивна річ, що вже тільки півтора року йде у нас дискусія на тему консолідації і все ще можливі такі непорозуміння, з якими стрічаємось. Ось недавно читали ми у „Свободі“, що „справа консолідації стала просто причиною для продовжування всіх старих особистих і групових українських політичних порахунків“. Дивний підхід автора тих слів! Просто класичний приклад злої волі і тої прикметної українській вдачі риски: чи припадком земляк, який піддає якусь думку, не має другої думки скритої, чи припадком він не хоче когось підвести і зробити якийсь свій інтерес? Ота підзорливість доводить до того, що такий дискутант не призадумується над позитивними арґументами земляка та не намагається іти за ходом його думок, тільки всі його

диться, поки виходив її публікацію, а все ж виходив!

І з радісним обличчям дає мені часопис з моєю статтею.

— А тепер хочу вам щось показати.

І відсунув велику картину — український степовий пейсаж зі сакраментальним козаком на коні та з могилою.

— А це я для митрополита Шептицького замалював. Як вам видається? Вдатне?

А потім з дитячою рухливістю підходить до столика і показує мені свою компілятивну історію українського письменства у французькій мові, а далі збірки копій усіляких мап західньої Европи в XVII—XVIII. ст., на яких зазначена Україна. І все те робить з дитячим захопленням, якби хотів перелити на мене всю свою радість, всю енерґію свого обновленого духа, який відчув зов предків, що вже в XVI. ст. своє імя записали на сторінках нашої історії.

І я молодію вкупі зі старим юнаком і чую подув нашої історії, забуваю про дійсність, наче живу в померклій давнині, коли сотні таких Тишкевичів на вістрі меча несли перед Европу імя нашого великого народу і престіж нашої прадідної віри.

— Ну й смішна та пані Сенкевичева... Ось тут факсіміле протестаційного документу проти Люблинської унії! Чи не бачите на ньому між першими підпису мого предка Тишкевича? А вона плете мені нісенітниці про... Та покиньмо це.

Ми наглядали чорну каву, що вже цілком прохолола, і мусіли задовольнитися самим лікером. Підчас того, як ми пємо лікер, старий молодик розгортає передімною широку картину своїх задумів.

— Мушу довести до того, щоби в Льозанні повстала наша дипльоматична школа.

— Мушу в Римі при вході на Монте Пінчіо проти французької академії мистецтва створити нашу академію.

— Мушу...

За той час льокай приніс перші білети гостей. Треба було зіхати віндою до салі.

Гості сходяться з математичною точністю — хто у смокінгу, хто у френчі, пані у балевих сукнях.

Господар витається щиро, як це зуміє робити тільки українець; вештається, заговорює до цього й того, а вже найкраще вміє заходитися коло пань. Справжня лекція привітливости.

Дають знати, що обід готовий.

Входимо до зарезервованої невеличкої салі. Стіл, як звичайно, прибраний квітами, посередині пишається сакраментальна баба.

За обідом, при доброму вині, пішли тоаств і побажання гостей-чужинців на адресу обновленої нами української держави, про якої багатства між ними ходили леґенди.

Після довгих-предовгих років забуття Україна ставала перед Европою як молода царівна, що святкувала свої заручини з Волею. Перед очима уяви зринала казка.

Як я раював у тій хвилині! Як інтенсивно переживав свято Воскресення — справжній Великдень!

І чому цей Великдень був тільки раз. Чому вже на Зелені Свята обрій України заволокли чорні хмари? Чому всі дальші великодні свята стали для мене днями жалоби?

аргументи гуртом вважає лише параваном для закулісової політичної гри. Очевидно, що при такому підході всяка дискусія вривається.

Чи не лише підходити до справи в той спосіб: 1) міжнародний і польсько-український і московсько-український відтинок диктує потребу можливо найбільше влагодити наші внутрішні спори, можливо якнайбільше звузити площину внутрішніх українських суперечок; 2) істнують такі гурти в українському громадянстві, ріжних світоглядів і навіть ріжної партійно-політичної приналежности, які не тільки ліквідують між собою стару особисту ворожнечу, але й находять якось площину для позитивної полагоди ріжних конкретних справ; 3) всі погоджуються з тим, що такі сходини й розмови повинні ініціювати кермуючі політичні кола і всі з жалем стверджують, що сьогодні такого обєднуючого політичного осередка — нема. З тих трьох правд льогічно виходить висновок: треба призадуматися над причинами, чому саме нинішній політичний провід не може тієї нормалізаційної акції перевести, які причини стоять на перешкоді і що треба зробити, щоб ті перешкоди усунути.

Всякий інший підхід доводить до затемнення консолідаційної проблеми. Ось нпр. читаємо у тій самій газеті таке: „Так само правляча група в нинішньому УНДО, як і більшість „внутрішньої опозиції" знає, що ніяка консолідація у нас на міжпартійній основі нереальна" читаємо в одній газеті, при чому автор доказує, що нпр. між католицькою УНО і УСРП або між демоліберальним Союзом Українок та фашизуючим ФНЄ нема нічого спільного. Консолідація — мовляв — має тільки тоді вартість, коли базується на програмовому порозумінні, а воно у нас неможливе.

Признаємось, що такий хід думок нам чужий і трохи незрозумілий. Підозріваємо у ньому грубе непорозуміння: ніхто ніколи не твердив, що під консолідацією треба розуміти створення якогось такого верховного політичного чинника, який 1) був би зліпком ріжних українських політичних партій, груп і течій і 2) провадив би практичну політику та за неї відповідав би. Це — очевидно — річ неможлива. Але з того, що наше громадянство партійно-політично та взагалі ідеольогічно здиференційоване, не виходить, що істнуючі ріжні політичні партії і течії мусять вести з собою таку перманентну війну, за якою не видно світа. Припинення взаємної безоглядної боротьби, такої, яка не рахується з методами, створює відповідну атмосферу для того, щоб ріжні партії і групи виступали від випадку до випадку, від події до події, разом, однозгідно. **Вважаю що таке міжпартійне порозуміння цілком можливе,** що воно не нарушилоб у нічому ані ідеольогічної чистоти та організаційної самостійности окремих груп партій і течій, ані теж не позбавилоб їх права, ба навіть обовязку, далі боротися за свої переконання. Давніші компроміси торкали поділу мандатів, репрезентаційних становищ і т. д. Нинішній мав би на увазі лише — національну оборону. Не треба нам компромісу між програмами, треба нам порозуміння у таких справах, що їх признають всі групи, вірні своїм програмам. Перевести це — річ тактичної зручности. Хто її не має, той мусить до цього привчатися. Кожне порозуміння це компроміс. Компромісом є теж порозуміння — деяких річей не порушувати, щодо деяких запевнити собі вільну руку, деякі спори признати засадничими, які істнують далі, інші — зліквідованими. Клясичний приклад компромісу бачимо на польсько-німецькому спорі. Нема взагалі у світі спорів, яких не можнаб вирішити! Найбільш непримиримий доктринер, коли проявляє добру волю — може дійти до злагоди зі своїм здогадним противником, оскільки — очевидно — той противник не заявить явно і славно, що єдина для нього злагода — свого „партнера" проковтнути. Хто не признає тих правд, той не признає політичної мови.

Питанням компромісу безумовно є теж — особи. При манифестаційних актах національної консолідації таких, в яких одностайний національний фронт виразно назверх проявляється, що має — очевидно — і своє політичне значіння, як вияв української сили, у таких актах мусить бути такий провідник, якого особа не давалаб притоки до манифестації — розбиття. Такі прецеденси у нас уже бували: нпр. манифестаційний акт збірної пошани для Митрополита при чому дійшло було до жалюгідного підкреслення, що істнують в українстві непримиримі табори, дарма, що обидва вони прийшли до Митрополита з такими самими словами. Був це жалюгідний вияв українського роздору, але скидати всю вину тільки на тих, що від спільної делеґації відділились, булоб несправедливо. Скреготливий тодішній дисонанс підкреслив лише те, що у нас нема сьогодні такого активного політичного провідника, якого моральний авторитет вождівського репрезентанта признавалиб ріжні групи громадянства, навіть ті, які політично моглиб його поборювати і в політичних справах зголошувати своє „вотум сепаратум". Ствердження цього факту нічиєї особи тут не ображує, — цей факт належить до нашої політичної дійсности. Очевидно, під натиском чужопартійної опозиції ніхто своїх провідників не змінює. А проте цієї справи з погляду престіжу теж розглядати не можна: ось нпр. великобритійський міністр закорд. справ Іден відійшов після безпосередніх атак на його особу італійської та німецької преси, які внеможливили, щоби він переводив те міжнародне порозуміння, яке після його відходу вже частинно перевели. Порушена справа належить може до найбільш дразливих і делікатних справ нашого політичного дня, але оминути її не можна. Коли мова про те, що консолідація необхідна, то мусить бути вирішена справа, хто її може перевести.

*

Свідомі цієї сумної української дійсности, загально-національної та міжпартійної, свідомі факту, що так склалося, що нема політичного чинника, який скликував би представників ріжних партій і груп для обмірковування конкретних справ, (ніде не сказано, що в усіх справах можна і треба обовязково договоритися, можна іноді задовольнитися вияснениям становища всіх учасників розмови) — ініціятива таких розмов і вустрічей вийшла зі світа української преси, тої преси, довкола якої гуртуються ріжні групи громадянства з більш-менше ясним ідеольогічним чи партійно-політичним обличчям. Очевидно, і в світі преси нема ідилії, а проте свідомість небезпеки, яка грозить просто національній екзистенції в нинішній ситуації від внутрішньої распрі, була у нашому журналістичному світику така сильна, що в останнім часі ми були і є свідками сходин, коли за одним столом засідають люди, донедавна ще особисті вороги. Затратилось почуття необхідности спору, скріпилось почуття необхідности злагоди. Очевидно — особиста приязнь чи ворожнеча не перерішує ще взаємин на тлі громадсько-політичнім, але те почуття потреби взагалі стрічатися і спільно ріжні справи дискутувати мусіло довести до рішення — припинити полеміку несуттєву, припинити теж усякі взаємні особисті лайки.

Таке підложжя і така ґенеза пресового порозуміння, що його підписали в редакційній домівці „Діла" два дні тому представники кільканацяти українських періодиків, тих, які гуртують довкола себе або певні ідеольоґічні течії, групи чи навіть політичні партії. Цього порозуміння не можна ані легковажити, ані переціновувати. Не є це порозуміння між політичними партіями і тому воно не має компетенції відповідальних партійних органів. З другого боку це порозуміння обхоплює цілу низку газет, які мають величезний вплив і на прилюдну опінію і на хід партійно-політичних справ та все наше зорганізоване громадське життя. Те порозуміння не тільки не виключає взаємної полеміки, але й надалі вважає її необхідною там, де вимагає цього оборона своїх поглядів, згідно з напрямком кожного дотичного часопису. Зате всі часописи, що підписали порозуміння, зобовязалися вести взаємну полеміку так, щоб вона нітрохи не шкодила справі співпраці на ширшій всенаціональній плятформі, іншими словами — щоб полеміка була ... стільки добросовісна і така пристойна у формі, щоб люди, які її ведуть, могли в кожній хвилині сісти за один стіл і говорити про ... признані спільним добром та загрожені спільною небезпекою. Цю потребу сходитись у конкретних важливих випадках порозуміння стверджує в окремій точці і в цьому його ... соблива вага.

Коли приглянутись спискові часописів, що підписали порозуміння, відразу звертають ... вагу два моменти, один позитивний і один негативний: Позитивний той, що у тому порозумінні найшлись часописи (ідеольоґічні групи, партії, течії), які ще недавно вели найбільш безпардонну боротьбу, яка саме не рахувалася з ніякими допускальними чи недопускальними межами та які навіть засадничо виключали ... небудь співпрацю на якомунебудь полі. Зате ... теке порозуміння ліквідує таку ... полеміку і нехіть до якоїнебудь співпраці ... обома крилами греко-католицького табору ... між ним та „Громадським Голосом", органом УСРП і між „Новою Зорею" та „Українськими Вістями" і між „Ділом" та „Новою Зорею", ... „Бескидом", „Жінкою" чи „У. Вістями". ... звичайно відрадним фактом є присутність ... цьому порозумінні „Вогнів", органу ... ідейної ґрупи української молоді.

Зате прикро вражає відсутність у тому порозумінні цілого пресового концерну ... Тиктора, офіціяльного орґану УНДО „Свободи", симпатичного тижневика „Неділі", ... ревого „Нового Села" та націоналі... „Голосу". Справа приналежности ... сутности „Свободи" є справою тісно ... з внутрішніми відносинами в УНДО та ... ням широкої вже чисто політичної ... ції, тому вона покищо відкрита. Треба ... теж зрозуміння і вирозуміння для ... кого пресового видавництва, яке ... тісно з ніякою політичною групою чи ... гічною течією та бажає зберігти свій ... но-інформаційний характер; інша річ, ... наших часах та зокрема українських ... пах на довшу мету можливе. Націоналістична преса типу „Голосу" зайняла якесь ... новище до проблеми консолідації, ... примирне: маємо враження, що воно ... більше на непорозумінні, ніж на ... завжди твердили і надалі твердимо, ... країнськім консолідаційнім таборі, ... пав би вряди-годи з манифестацією ... го единого фронту та узгіднював би ... конкретних випадках, від події до події ... це і для націоналістів і соціялістів і ... для республиканців і монархістів! ... тільки для тих, які викликують ... своєї політично-організаційної ... залежности, у першу чергу для ... всякого рода радянофілів.

Гадаємо, що це наше пресове ... ня, яке можна назвати „малою консолідацією" — це гарна і приємна несподіванка для ... їнського народу на Великдень 1938 ... ще раз доказує, що кожна здорова ... промостити собі шлях крізь ... нощі та кожна розумна думка ... час і змогу, щоб перемінитись в ... Ідея консолідації здорова, думка ... ний український національний ... — і тому вона пускає щораз ... Віримо, що того коріння не ... вітри ні бурі.

ГЛІБ ЛАЗАРЕВСЬКИЙ.

Великдень у Києві.

Отже було так: весняний вітерець доносив вогкий подих Дніпра до пишної барокової величезної дзвіниці Мазепиного будівництва. Її білий мур зовну вихоплювало з нічної стемряви рухоме сяйво незлічених свічок довгого навколо старовинного храму, що памятав князя Ярослава Мудрого. Храм відбудували і добудували Петро Могила, і Сильвестер Коссов, і Гедеон Четвертинський, і Варлаам Ясинський, і Іван Мазепа, і Рафаїл Заборовський...

І все зосередилося біля зачинених південних дверей собору, невидних із дзвіниці.

І раптом долетіли звідти, захоплючися від найвищого щастя, поспішаючи оповісти про це цілому світові, безсмертні слова про перемогу життя над смертю!..

І ось на Мазепиній дзвіниці серед грубезних дубових бантин для дзвонів з великим зусиллям розгойдано серце тисячепудового дзвона „Мазепи". Поплили навколо найнижчі басові хвилі, пробуджуючи табунці галок та голубів...

І ще раз!

Приєднався до „Мазепи" молодший його брат „Рафаїл", і розридалися від щастя херувимовими голосами малі дзвони...

І вже дзвонять напроти, на білій мурованій дзвіниці будівництва Йова Борецького, дзвіниці „Михайлівського золотобанного".

А там праворуч відгукнулися в нічній темряві дзвони Володимирського собору.

Біля самої Святої Софії приєднуються до вселильного хору дзвіниця невеличкої Юріївської церкви, дзвонять на старому місті „Скорбяща", Трисвятська, Десятинна церкви... ,

А знизу, з Подолу чути, як гудуть там у всі дзвони і мурована церква Різдва, де стояла колись труна з тілом Шевченка, і українсько-барокова Покровська, і грецький манастир, і дзвіниця славетного Братського монастиря...

Радісно давонять і Успенський собор чи не з XII. ще віку, і Флорівський українсько-бароковий жіночий манастир, що памятає за свою ігуменю — Мазепину матір, і Петро-Павлівська церква, і Воскресенська церква, що її заснував ще Остап Дашкович, і старовинні церкви — Іллінська та Борисоглібська...

Супроводять їм і „Микола Добрий", що його заснував Самійло Кішка, і „Микола Притиський" з XVI. віку, і його одноліток „Микола Набережний"...

Ледве чути дзвони Кирилівського монастиря, збудованого ще в XII. віці.

А в західній частині Києва, на Лукіянівці дзвонять: Вознесенська церква, Покровський монастир і Федорівська, приєднуються до них „валізна" Іванівська, Ілінська, Благовіщенська; Троїцька, Володимирська.

А Печерське... Цеж звідти гудуть дзвони „Миколи Малого" і „Миколи Великого" монументального гарного Мазепиного будівництва і мохом старовини повитого Спаса на Берестові; цеж звідти заглушають їх 32 дзвони найграндіознішої найвищої, найгарнішої Лаврівської дзвіниці із дзвонами теж подарованими гетьманом Іваном Мазепою.

І трудно почути дзвони Йонівського, Видубицького, Голосіївського, Китаївсьгоко, Теофанівського, Преображенського монастиря...

А жовтий щербатий місяць стояв над нашою славною Україною, над нашою і тоді не своєю землею, коли так святкували Великдень у Києві ще перед великою війною... І вже сірішало, яснішало на сході.

Та важко загуркотіли, жахливо заскреготіли залізні дні на заході. Руїнним полумям аж до неба бухнула революція... зацокотіли скорострілки, загупали гармати, залунали крики „слава" на українських землях! Голосно, захоплено, ентузіястично...

Та все далі і далі на захід відсувалися ці голоси...

І вже не чути їх...

Знову опинилися кияни на нашій, не своїй землі...

Та правили вже по церквах Службу Божу рідною барвистою, соковитою українською мовою.

І забувало мимоволі тоді київське українське населення у святій Софії про жахливу дійсність, забувало на якийсь час, що воно знову під московським караулом.

Та кожного року на Великдень все менше і менше гуло київських дзвонів, все більше і більше німіло дзвіниць, все більше і більше зникало їх зовсім, бо розбирали їх на цеглу, на будівельний матеріял московської окупації.

І надійшов останній Великдень у Києві, коли дзвонили ще у дзвони, коли правила Службу Божу українська прославна автокефальна церква... Та чи можеж це бути!? Великдень і останній?!

Року 1929. товариство войовничих безвірників організувало у Києві на цю великодну ніч великий протирелігійний карнавал, відчиняючи водночасно аж до ранку всі театри та кіна.

Змобілізовано всю київську залогу, все студентство та учнів шкіл, всіх комуністів і комсомольців, артистів усіх театрів, усі орхестри, всі автомобілі...

Величезні походи в найріжноманітніших костюмах та машкарах сунулися по київських вулицях з транспарентами, з потворними опудалами, з велитенськими карикатурними постатями... І майже на чолі кожного походу карикатурні постаті грубезних бридких патлатих попів з пляшкою горілки, з гаманцем грошей і з

М. МИХАНЬКО.

Великдень на Холмщині.

Як і всюди серед українського народу, так і в Холмщині ще й досі живуть серед холмського населення (таксамо на Підляшші) всі ті стародавні українські звичаї і обряди, що зберeглись ще з доісторичних часів.

Подаю тут опис, як святкують великдень на Холмщині в с. Верешин, пов. Грубешів, на полудне від Холму. Списав ці обряди, забави і пісні Федь Васлюк, інтеліґент, свідомий українець з Верешина, на мою просьбу і за його дозволом я їх тут використовую.

ВЕСНІВКИ І ГАГІЛКИ.

Була у нас бурхлива історія. Поганські часи, литовська держава, польська, закріпощення селян, унія 1596. р., російське панування, скасування панщини, знесення унії 1875. р., „свобода" 1905. р., відокремлення Холмщини 1912. р., велика війна, — все це зміняло життя, ...не лишало по собі історію, записану в душах і серцях людей, виспівану і переказану.

Я в своєму селі (Верешин на Грубешівщині) зібрав більше як 80 пісень, але я від того не „спец", і ще багато пісень лишилося. Кожний може з тої скарбниці вибрати собі скарби, хто лише схоче.

Я подаю тексти пісень так, як у нас співають (о замінюють на у). Мельодії переписав я за скрипкою, бо сам вмію співати всі пісні.

Теплі дні великого посту, теплі неділі збирають молодь під церквою. Приходять діти і старші подивитися на забави, послухати пісню, подумати, чи тепер так бавляться і співають, як колись. Молодь бавиться „ступа", „коріння", „кунси", „квочки" і „кані", „кубили", „бють ксьондза", „ставлять дзвіницю", бавляться „війни" і інших забав. Дівчата співають. Вибрали хлопця, котрий ходив цілу зиму до дівчини, або хоче ходити, але не сміє; дівчата його осмілюють. Часом „женять" ворогів, часом жартують; гарного хлопця „женять" з поганою дівчиною і навпаки.

„На цирковці криж, криж, на дзвіниці стрілка.
Рану, рану на дзвіниці стрілка.
Гарасимів кавалір, Накунечнува дівка. Р., р...
Накунечнова дівка горілоньку точи. Р., р...
Горілоньку точи, заплакала вочи. Р., р...
Ду неї Фідюню за стіл перескочив. Р., р...
„Ни плач Лідюненьку, не псуй голувоньки,
Р., р...

Бу я сі наслухав людської мувоньки, Р., р...
Людська мувонька: то не є дівонька. Р., р...

Молоді дівчата бавляться „дрімлі". Вони ще не мають хлопців, лише загально співають, наслідують старших.

Дівчата стають в колесо, беруться за руки, притупують і співають. Одна дівчина сидить в колесі з „веретеном" і дрімає. Дівчата співають:

„Сидить дрімля під кужілем, під кужілем
Ой-йо-йой під кужілем, ой-йо-йой під кужілем.
Вставай, дрімлю, батьку іди, батьку іди.
Ой, йо, йой...

„Дрімля" відповідає, але все дрімаючи
„Нехай іде, переіде, переіде. Ой, йо, йой...
То не мій батько іде, то не мій батько іде.
Ой, йо, йой...

Дівчата знов співають:

„Сидить дрімля під кужілем, під кужілем.
Вставай, дрімлю, мати іде, мати іде.
Ой, йо, йой...

„Дрімля" дрімає і співає:
„Нехай іде, переіде, переіде. Ой, йо, йой...
То не моя мати іде, то не моя мати іде.
Ой, йо, йой...

Дівчата співають, що „брат іде", потім „сесстра", але „дрімля" дрімає і відспівує, не признається до них. Опісля дівчата співають:
„Сидить дрімля під кужілем, під кужілем.
Ой, йо, йой...
Вставай, дрімлю, милий іде, милий іде.
Ой, йо, йой...

Дрімля зривається, пряде і весело співає:
„Нехай іде і приіде, і приіде, ой, йо йой...
Бо то мій милий іде, бо то мій милий іде.
Ой, йо, йой...

Старші дівчата скінчивши одну пісню, побачили, що Василь з Гандзею йдуть зі села до них, треба їм щось заспівати. До дівчат пристали хлопці і співають. Старші слухають. Так співають, як колись, лише багато пісень забули і не так убираються, як вони колись; тепер все „по панськи", а колись сукмани, вишивані сорочки, капелюхи зі соломи.

Дівчата співають:

I.

„Ой там в полі стіжочок, там пташеньків
різочок.
Межи ними зузуля, межи ними сивая.
А прилетів сокілко, а прилетів сивенький.
Всі пташеньки розігнав, зузулю си сподобав.
Просилася зузуля, просилася сивая:
„Пусти мене, сокілку, пусти мене, сивенький".
„А я тебе не пущу, аж ті пірце розпущу".

хрестом у руках... З усіх боків лунали какофонічні співи, гриміли оркестри; били в мідниці, відра, сковороди, відламки рейок; гугнявіли радієві мегафони...

Дим від смолоскипів затягував вулиці; плигали велетенські тіні по мурах будинків; стріляли до чорного неба яскраві різнокольорові ракети, дряпаючи там тремтюче проміння прожекторів... Ніби справді з сусідньої Лисої Гори вся нечиста сила посунула на київські вулиці, щоб відправити там свій шабаш.

Та нечисленні вже церкви переповнені; навіть до Софійського цвинтаря нелегко було протиснутися вже звечора...

І як завжди в очікуванні все зосередилось біля ще зачинених південних дверей собору...

І не можна охопити очима в нічній темряві, не розсіяний свічками в руках вірних, всю гармонійну барокову величність української національної святині...

Як непорушна скеля стоїть вона серед розбурханого моря історичних подій. Підходили під її мури половці, грабували її Юрій Довгорукий і Андрій Боголюбський; бачили її мури і польські полки; плюндрували їх татарські наїздники. Розбиваються хвилі об скелю, відкочуються назад, а скеля стоїть і стоїть...

І ось зупинився біля зачинених дверей на чолі походу старенький, сивий, як голуб митрополит... Чути кожне його слово. І чути нарешті, чи не найзнаменніші слова в церковній нашій історії і підхоплює їх радісно великий прекрасний хор. Загули дзвони, заглушуючи нахабний богохульний галас знова білих мурів навколо цвинтаря...

Розчинено двері і заблищав вогнями свічок та золотом іконостасів глибокий храм, і хвилями покотилася відповідь вірних на святочне привітання свого Владики Церкви

А одна група червоноармійців мала за завдання прийти до Соломинської церкви, стати біля неї і грою, співами та танками перешкодити відправі. Група дійшла, трохи спізнившися і тільки почала співати, як розчинилися церковні двері, звідки вирушили вірні з панотцем Миколою Чехівським на чолі, стали навколішки і заспівали „Христос Воскрес“. А панотець благословляв хрестом карнавальників. Карнавальники розгубилися, у багатьох червоноармійців виступили сльози на очах, дехто машинально стягнув кашкет з голови, всі замовкли, і червоний командир поквапно забрав звідти свій відділ.

Вживали пізніше окупанти всіх заходів, щоб знищити українську православну автокефальну церкву як організацію і не тому, що це була церква взагалі, ні. Адже російська церква надалі існує, без огляду на всілякі утиски, її не нищать, а тому, що це була українська церква, що вона сміла відокремитися від російської...

І дзвонів нема вже у Києві!!...

І чи не перейшли там цілком до традиції перших часів християнства до відправ служби Божої в підземеллі?

Але існує з давніх часів легенда в Києві і говорить вона, що поки існує у святій Софії „непорушна стіна“, стіна над центральним вівтарем з мозаїчним ще з XI. віку малюнком Божої Матері з піднесеними руками, то це значить, що вона опікується Києвом, українським народом і що якіб злидні не загрожували Україні, свята Протекторка захистить її, урятує від загибелі її нарід...

Так вірить нарід.

Справді. Чого тільки не витерпів український нарід? хто тільки не знущався над ним, але в усіх злиднів він наприкінці виходив національно свідомішим, сконсолідованішим у своїй національній свідомости, у своїй ... шій і більшій любові до батьківщини і не в твій любові без діл, а з ділами!...

Страшні умовини окупації, ... проявів національного життя гартують українське населення, створюють його ... свідомішим.

Д-Р МАРКІЯН ДЗЕРОВИЧ.

На грані.

Після всесвітньої війни почалась для людства нова епоха, якої одні дожидали з великою тугою, бо тоді як оптимісти сподівались по ній багато добра, були й песимісти, що не надіялись від неї нічого. Були ще і треті обсерватори, що придивлялися з холодом на все те, що твориться після війни. Ці розсудливі обсерватори намагалися раз-у-раз вхопити властиву нитку історії і шукали властивого підкладу перемін у сучасному світі.

Одне можемо сміло сказати, що ... розчарувалися зовсім. Песимісти не були ... ції, бо нема нині багато доброго на ... одночасно не можна сказати, щоб ... солютна безнадійність, щоб людство ... найменших виглядів на кращу долю.

З кожним роком, що віддалює нас ... ни, щораз краще зарисовуються ... теристичні для епохи — риси

II.

„Ой там в полі стіжочок, там дівоньків рідочок,
Межи ними Гандзуся, межи ними молода.
А приїхав Василюнь, а приїхав молодий.
Всі дівоньки розігнав, Гандзюню си сподобав.
Просилася Гандзюня, просилася молода:
„Пусти мене Васильку, пусти мене молодий!“
„А я тебе не пущу, вж ті косу розпущу“.

Дівчата трошки змерзли, треба загрітися; беруться за руки, біжать довкола церкви і співають:

„Посієм горошку три стручки, три стручки
Ой, зароди, Боже, чотири, чотири,
Жиб сі наші хлопці женили, женили,
Жиби всі дівоньки забрали, забрали,
Жиби сі маленькі зостали, зостали“.

Хлопці затягають „буруни“, розбивають дівчат. Дівчата на це їм співають:

„Посієм горошку три стручки, три стручки
Ой, зароди, Боже, чотири, чотири,
Жиби сі дівчата родили, родили,
А хлопчиків не роди, не роди,
Бо то самі іроди, іроди“.

Молодші дівчата відійшли далі на цвинтар і співають своїм ровесникам. Вибрали хлопців; як кого любили, то давали йому гарну працю, а як ні, то „корито глодати“. Співають:

„А сиділа квочка коло кілочка
Ой, то, то, то, коло кілочка.
Висиділа вона пятеро діток. Ой, то, то, то.
Першої дитятко Корніїв Петруню.
Ой, то, то, то, коло кілочка.
Другої дитятко Мазурів Павлуню.
Ой, то, то, то, коло кілочка.
Третьої дитятко Сирафінчуків Сергій.
Ой, то, то, то...
Четвертої дитятко вітів Влодик.
Ой, то, то, то...
Пятої дитятко Янтошків Микола.
Ой, то, то, то...
Корніїв Петруню білиї ручки. Ой, то, то, то...
Мазурів Павлуню кривиї пальці. Ой, то, то, то..
Сирафінчуків Сергій рудиї кудли.
Ой, то, то, то...
Вітів Влодик чорниї вочи. Ой, то, то, то...
Янтошків Микола кривиї зуби. Ой, то, то, то...
Білими ручками три литси писати.
Ой, то, то, то...
Кривими пальцями на скрипоньці грати.
Ой, то, то, то...
Рудими кудлами пец підмітати. Ой, то, то, то...
Чорними вочима на дівки моргати.
Ой, то, то, то...
Кривими зубами корито глодати.
Ой, то, то, то...

Старші дівчата стають і співають „Насті Щирбовій і Семкові Наконечному“:

В Накунечнових на стрісі там голуби несутьсі.
А в Щирбових на подвірку там кавалери бютсі.
Вийшла до них Настуня, вийшла до них молода.
„Не бийтесі, ви хлопці, бо я ваша не буду“.
Іванові ручку дам, а Семцюнева буду“.

А потім ще співають „Іванові Гринюковому і Наталі Римарковій“:

Ой там в полі сніжок впав,
Там Іваню з коня впав.
А як упав, тай лежить,
Аж Наталя прибіжить.
А Наталя прибігла
І Іваня підвела.

Молодші дівчата побралися за руки і зі сміхом біжуть довкола церкви від хлопців, котрі їх хотіли розігнати за „хвіст“ ... ють:

„А кривого танцю. Зіли хлопці ...
Шкіри не злупили. Зуби поломили“.

Хлопці затягають на них „бери“ ... дівчата роблять колесо, звертаються ... досередини, а лицем назверх і ... кривого танцю“. Розігналися і ... „звено“ і дівчина далеко полетіла ... Сміх і веселість.

Ще пригадали собі дівчата ... Розділилися на дві частині. ... Одна частина стоїть, а друга іде ... і співає:

„Єдзі, єдзі пан Жельман; ...
Єдзі, єдзі вшитка Жильманова ...

Друга частина стає, а перша ... співає:

„А чего хце пан Жельман, а чего ...
А чегу хце вшитка жильманова ...

Друга частина іде і співає:

„Красни панни пан Жельман, красни ...

Красни панни вшитка жильманова ...
I. Пуд які двур пан Жельман, пуд ...

Пуд які двур вшитка Жильманова ...
II. Пуд сломяни пан Жельман, пуд ...

Пуд сломяни вшитка Жильманова ...
I. А ми панни не маємо, ...
(А ту панни не мами, пуд такі ...
Наша панна не доросла, ...

Біле личко як яблучко не ...

Друга частина дівчат ...
співає:
II. Єдзі, єдзі пан Жельман і т. д.
і все так, як переднше. ...

З кожним роком зазначуються на овиді змагань людства до добробуту та щастя два протилежні шляхи.

Перший, це крайній практичний матеріялізм, що природно заперечує існування Бога, другий – ідеалізм, що його намагається всеціло охопити і зорганізувати католицька церква, яка саме будує все на істнуванню Бога як Найвищого Творця всесвіту, та християнській етиці, як нормативному чиннику в усіх царинах життя.

Ці дві протилежні системи роблять усі заходи, щоб поволі, але послідовно, захоплювати щораз більші маси людей, які мають стати напроти себе до рішального бою. Вся нервовість, що її відчуваємо на кожному кроці у політиці, в економії, всі психічні змагання людських збірнот, яких ми є свідками, мають своє джерело саме у настрою вічних перегонів тих двох величезних груп людства, що взяли собі за ціль ущасливити його на довші віки.

Буває нераз враження немов би ті дві величезні людські збірноти, навіяні двома ріжними світоглядами, добігали вже ось-ось до грані, на якій мусить розігратися смертельний бій за владу над міліонами душ.

Доходимо до найнебезпечнішого закруту в історії людства; інстинктовно відчуваємо, що такі епізоди, як еспанська війна, неуступливі домагання німецької нації, величезний розмах італійського народу, навіть японсько-китайська війна, це тільки дрібні приклади, як розряджується наелектризована атмосфера і що вони попереджують страшну й необчисленну в наслідках розправу матеріялізму з ідеалізмом.

Надходить Великдень і люди старим звичаєм складають один одному щирі побажання з нагоди такого свята.

Якіж бажання будуть для нас найбільш підхожі як громаді? Хай у серцях усіх українців дозріє, закріпиться та знайде найтепліший захист переконання, що нема українцям його шукати в матеріялістично оформленому світі. Нехай дозріє в переконанні кожного українця свідомість, що даремне будувати якунебудь національну збірноту без признання примату духа, що проник всесвіт від початку його істнування аж до його кінця. Без духа не оживотворимо національних сил таких потрібних для всілякої вищої мети.

Хай при цьогорічному Великодні кожний свідомий українець зясує собі, що тільки під ідеєю загальної любови і при внутрішній дисципліні християнського світогляду, що признає велику ідеальну силу потрібну для вирівняння наших національних хиб, можливе буде створити цей величезний психічний потенціял, потрібний українському народові в сучасну хвилину.

Бажатиб слід, щоб Провидіння заощадило людству і нам бути свідками такого моменту, коли малоб дійти до передчасного зудару матеріялізму та ідеалізму під проводом християнства, заки ще окріпнуть наші сили й дозріють до остаточної розправи.

Бажати вкінці треба, щоб поза цей історичний закрут, поза ту страшну грань розправи двох сил вийшла ідеалістична стихія не як переможниця зброєю, але переможниця великими духовними прикметами фільософії життя.

А якби Всевишній не заощадив нам збройного зудару, то нехай він стане правдивим тріюмфом наших задушевних ідеалістичних мрій, серед яких одною з перших буде перемога ідеї справедливости, що є рівнозначне з признанням права до життя українському народові серед вольних народів.

Д-Р ВОЛОДИМИР КОЛПАЧКЕВИЧ.

На тисячлітньому шляху.

Думки в 950. роковини хрещення Руси-України.

Є події минулого, над якими за довгих десяток літ люди перевели так багато дослідів, та про які висказали так багато думок, що зібравши всі ті твори, ми склалиб бібліотеку, одну з найбільших світа. Проте про них неначе ще ніхто не сказав і ніколи у майбутньому не скаже останнього слова. І тому, коли розгортаємо таку проблему минулого нанова, вона кожний раз стає для нас така революційна як актуальні події сучасної дійсности. Бо розуміння подій минулого полягає на усвідомленню собі їх значіння для сучасности, отже на оцінці їх критеріями даної епохи і середовища. А за кожний раз інша буває перспектива, з якої ми оті події бачимо, та інші своєрідні, створені живим життям критерії, якими оцінюємо їх значіння і далекосяжність.

Саме одна з таких подій нашого минулого, що має завжди велику емоціональну силу, це хрещення Руси св. Володимиром у 988 р., якого 950-літній ювилей припадає саме цього року. Серед сучасних духових течій, безбожництва з одного, неопоганізму з другого боку, та змагань до основного перетворення політичного і суспільного ладу світа, ця подія набирає особливого значіння, тим самим вимагає теж і відповідного насвітлення.

„красну панну“... „пуд деревляни двур“, а люди не хочуть дати. Аж, коли „Жельман“ бере „пуд золотий двур“, тоді люди віддають і співають:

А ми панну вже маємо, понаґакуб віддаємо,
(пуд такий двур віддаємо).
Наша панна вже доросла, на корках сі вже піднесла,
Біле личко як яблучко умите.

„Жельман“ забирає дівчину і забава знову зачинається від початку.

Старі люди слухають і кивають головами. Вони знають, що це той самий Зельман-жид, котрий арендував церкви на Холмщині, приїзжав відмикати на Великдень церкву і брав за це данину. Люди це запамятали і співають по польськи „Жельман“, а по українськи „люди“ відповідають.

Вже вечір. Треба вертатися до дому. На закінчення заспівали Грицеві Мазуркові і Остаповій Настуні:

Положім дощину вербову, вербову!
Чес вам, дівчета, до дому, до дому!
А ти, Настуню, привустань, привустань!
Прийди Грицуню, привитай, привитай!
Принеси віночок з кадила, з кадила,
Жиби Настуня здорова сходила!
Вона єму дає золотий перстенец, перстенець,
Бо то Грицуню Настуні коханець.

Всі розходяться, молоді і старі. Молодь буде чекати до свята, або до неділі. Діти будуть щовечора бігати на цвинтар і бавитися як старші. Традиція живе, але помалу забувається.

А на Великдень три дні ціле село буде біля церкви. Потім все скінчиться і буде знов пусто біля церкви до великого посту.

Тільки на „проводи“ старі справлять поминки по предках, а по „обіді“ пригадають собі давні часи і забавляться до вечора біля церковці з попом, дяком і старостою (старшим братом, найстаршим чином у церкві). Будуть співати ці самі пісні; і „кривого танцю затанцюють“, і „квочки“, і „коріння“, бо „не треба старого звичаю забувати“. А церковця стара дивиться і слухає. Вона пережила не одне покоління. Тепер стоїть часом замкнена з повибиваними вікнами. Чекає ліпших часів.

Федь Василюк“.

Великодні забави і ягілки на Холмщині такі самі, як всюди в українських землях. Тільки на Холмщині, Підляшші і Поліссі співають їх з приходом весни (в Галичині лиш на Великдень), як у давних часах, а на Великдень і проводи також. Ці весняні пісні колись дуже давно заступали весілля. Томуто деякі ягілки, як нпр. тут „На церковці криж...“ пригадує весільну пісню, яку співають в часі „посаду“ „за стіл перескочив“.

Інші ягілки або подібні, або такі самі, які співають в Галичині. „Сидить дрімля“ подібна до галицької ягілки „Вставай діду...“ (М. Миханько: „Ягілки“, Львів 1922., ягілка 24). Ягілка „Ой, там в полі стіжочок...“ співає про зазулю подібно, як галицькі ягілки: „Ой, не куй зазуле...“ і „Ой, ти дібрівная зазуле...“ (М. М.: „Ягілки“ ч. 7. і 13.). Ягілка: „Посієм горошку три стручки...“ зовсім подібна до галицької ягілки про горошок, навіть є ті самі звороти: „три стручки“ і „чотири“, „щоб ся молодиці женели“. Про горох співають і інші галицькі ягілки: „Ой мамуню, горох кочу..“ і „Я кожному парубкові дам гороху по стручкові...“ (М. М.: „Ягілки“ ч. 27. і 32.). Холмська ягілка „А сиділа квочка...“ також як галицька „Сиділа квочка“ (М. М., Ягілки, ч. 19.); ті самі звороти є тут і там. Нпр. „білії ручки... мити писати“, або „чорнії вочі... на дівки моргати“. Коротка холмська ягілка „А кривого танцю...“ є подібна до ширшої галицької ягілки „Ми кривого танцю...“ (М. М., Ягілки, ч. 6.). Ягілка „Жельман“ то ще праслов'янська ягілка. Її співають з архаїчними словами не лише в Холмщині і в Галичині та в цілій Україні, але і в полудневих славян над Дунаєм і т. д. Ця ягілка має також весільний характер. Вона була давно-давно перед жидом Зельманом з панщини аж згодом в її зміст всадили поняття жида з панщизняного лихоліття. Холмська ягілка „Положім дощину вербову...“ подібна до галицької ягілки: „Соснова кладочка лежала...“ (М. М., Ягілки, ч. 16.).

Мельодії холмських ягілок і галицьких гаксамо і весільних обрядових пісень дуже подібні, майже такі самі.

Холмська українська мова мало ріжниться від української літературної мови. Ріжниця головно лише у вимові голосівок (о = у як і на Підляшші „кунь“, а властиво уо, то знана в лінгвістиці зміна), е = и як і в Галичині, а також „сі“, „пец“ тощо. Деякі слова і звороти якби живцем взяті з якого нашого галицького села.

Кожне село в українській Холмщині має багацько пісень, деякі дуже гарні, як нпр. і тут записана ягілка: „Ой там в полі стіжочок...“, дуже гарна паралеля між сивою зозулею“ і „сивеньким сокілком“ та „молодою Гандзунею“ і „молодим Василюбньом“. Цікава тут рівність зороток і ідентичність висловів в обох рівних собі частинах ягілки.

Українські селяни і в Холмщині, подібно як і в Галичині розумні, чеські, працьовиті, загально — як це вже і всі ми і чужинці стверджуємо на 100% вартісніші і ліпші від польських селян, що не мають тої фантазії ані музичного хисту.

На Україну, подібно, як і в інші краї християнство прийшло та добуло собі там перемогу тільки після затяжної та завзятої боротьби як реакція проти істнуючого там споконвіку ладу, а передовсім повіря і вірувань. Його оконечна перемога, що заключалася в визнанні його державною основною установою, приносила з собою зовсім нові форми життя. Передовсім християнство, як новий світогляд вносило нові правні та етичні норми і спричинило обмеження необмеженого досіль деспотичного, королівського (княжого), справді в повному слова значінні „тотального" самовілля. Правда, це обмеження не було формальне, сперте на законних приписах, воно мало зовсім інший, чисто моральний характер, — тим не менше воно було справжнє і дійсне. Етичний наказ людяности і справедливости в імя любови ближнього і „боязни" Божої був для людей тієї епохи, проникнутих глибокою вірою, всеж поважною гальмою в їх нахилах до самоволі і насильства: Моральний, не формальний характер, наказів християнства мав очевидно також свої світла і тіні. Безумовно корисний був такий стан, що в тих часах загальної війни та неупорядкованих відносин християнство не спутував сухими приписами і постановами індивідуальної ініціятиви і свободи тих людей, для яких сильна влада була необхідна, він ставав шкідливий, коли володарі забували про вантаж християнських обовязків і по давньому хотіли вживати своєї „тотальної" влади.

Легко розуміти, що такий засадничий переворот, така зміна цілого світогляду з поганського на християнський, — це не могло довершитися з дня на день, тільки, що це було вислідом і закінченням заздалегідь приготованої та десятки, а навіть сотні літ веденої акції. І справді в історичних джерелах находимо, поминаючи навіть леґенду про св. Андрея та заснування Києва, у перших починах української державности, згадки про поширення християнства на Україні. Вже між дружинниками Олега та Ігоря находяться християни. Їм навіть потурають, їм дозволяють складати присягу згідно з їх вірою та збиратися в християнській церкві в Царгороді. І не могло бути інакше. Часті, хоч воєнні взаємини України з християнським Царгородом не могли не витиснути християнського тавра на поганських варягах. Не могло обійтися також без поганської реакції. Коли вже християнство зробило такі поступи, що прихильників та віроісповідників своїх найшло між особами панівного роду (бабка св. Володимира св. Ольга була християнка) літопис розповідає нам про конфлікт між поганським та християнським світом, про спротив варяга-християнина принести поганству криваву жертву зі свого сина, та про його мученичу смерть.

Сьогодні знаємо також, що на землях української національної території християнство поширювалося із двох культурних огнищ. Не тільки з грецько-царгородського, але також з великоморавського, області, де діяли славянські Апостоли св. Кирило і Методій. Коли життєпис св. Методія згадує, що він у своїй місійній діяльности зайшов аж у край вислян, де безуспішно бажав охрестити князя „на Віслех", що був „сильн вельми" і „ручашеся християном" — то зрозуміємо, що шлях у той край „вислян" провадив з Морави через край хорватів, які заселяли десь нашу сучасну Лемківщину, та що св. Методій певне не поминув нагоди засіяти перші зерна християнської віри в краю отих хорватів.

В усякому разі не можна забувати, що в старих бенедиктинських кляшторах м. і. на Лисцю і Тинцю аж до XVI. віку відправляли ченці богослуження за славянським обрядом, та що щойно тоді Рим відібрав їм цей привілей за справою кардинала Гозія.

Колиб приняти істнування таких течій та розуміти, що напрямок славянського обряду, поширюваний з Морави, не витримав суперництва з напрямком, що мав своє огнище в Царгороді, то рік 988. мав би подвійне символічне значіння.

Його символом є дата 988 року, дата події, що намітила українському народові шлях для його тисячелітнього національного життя, також само символічне значіння матимуть цьогорічні торжества для спогаду та прославлення тієї історичної памятки. Їх мета зазначити та пригадати світові, що український нарід не має наміру зійти з цього шляху, навпаки має намір і сильну волю боронити своїх національних і культурних надбань, зроблених на цьому тисячелітньому шляху, супроти несамовитих, хоч з ріжних починів і мотивів поведенню проти нього наступів зі Сходу і Заходу. Наш нарід, що дав докази своєї біольоґічної сили, напевне зможе втриматися на своєму історичному ґрунті і не попаде в лабети „тотального" варварства сучасного неопоганізму — байдуже якого типу.

РОМАН ГУЧВАНОВИЧ.

На німецький Великдень до Відня.

РЕПОРТАЖ (1.).

Варшава-Прага-Відень, квітень 1938.

13. березня 1938 р. на варшавських вулицях голосних від крику ґазетних хлопців, розкинула польська радикальна молодь масово пачки летючок такого змісту: „Рівновага Европи захитана. Німеччина — одною з найсильніших держав Европи і світу, аншлюс завершений. Бемо на тривогу!"

14. березня ц. р. на всіх австрійських посольствах цілого світу побіч австрійського червоно-біло-червоного прапору замаяли червоні німецькі плахти зі свастикою.

15. березня на фронтоні дипльоматичної місії б. австрійської держави у Варшаві повівала вже тільки сама велика гакувата чорна свастика.

А 2. квітня ц. р. б. портієр тоїж місії окинув мене погірдливим зором і сказав:

— Ви, пане, дійсно журналіст?

— Еґеж, а що?

— І вам ще дотепер невідомо.

— Вибачте, але мені дійсно щось неясно...

— Алеж, пане, це справа цілком ясна! Як ви можете ще дотепер приходити сюди, якби вам невідомо було що вже Австрії нема. Кінець, розумієте? Шлюс, аншлюс — є лише Німеччина!

Б. портієр мав невеселі очі, а посольська служба спішно пакувала якісь акти.

Віздову візу до австрійської держави дала мені німецька амбасада й у візі написали: віза до Відня — Німеччина, фрай!

В половині березня збирався я їхати до Австрії, поки зібрався — треба було їхати в Німеччину. Га, щож, трудно — їдемо!

ЧЕХИ НЕ ДУЖЕ ЖУРЯТЬСЯ ДОЛЕЮ СВОЄЇ БАТЬКІВЩИНИ.

На польсько-чеському кордоні нічого спеціяльного властиво нема. Дощ, студінь, замалі — як звичайно — шапки чехословацьких кондукторів і дешеве смачне пиво. Крім того з цього боку трохи військових транспортів, а з того білі, ясні, запашні сади (хоча студінь і злива — зацвіли) та симпатичні, чемні, говірливі люди. Поза тим і поза чорними трикутниками штемплів у візах, — нічого особливого, хіба, що ті розмови.

Ах, так! Розмовляємо багато, голосно й цікаво. На всіх аустрійських двірцях, де тільки залишаємось на довшу хвилину й обовязково пємо пиво, розмовляємо з місцевими ... Властиво не вдаємося в нудну балакани... спокійно і брутально ставимо одно ... питання:

— Як думаєте, — питаємо ... го, — чи Чехословаччина не є в небезпеці ... поділу?

На брутальне питання завжди дістаємо ... перше легеньку, вирисовану в іронічний ... губ усмішку, а потім таку чи іншу, але ... спокійну і певну себе відповідь.

Кожний чех неподібний до ... чемно вам пояснить, що всякі тенденційні ... формації про стан умів і політичних ... стей у ЧСР — це все робота проти ... якою чехи дорожать і за яку готові ... голови. Кожний чехословак з виразом ... ським виглядом лиця відразу черконе та ... ває найсильніший арґумент: Москва, ... ЧСР, не дасть покривдити держави ... тавою.

— І ви справді (пане, пане) ... й дотепер якусь вагу до вашого ... союзника...

— ???

— Гадаємо, бачите, що совітська ... народів саме тепер як ніколи підміновані ... трішніми національними рухами, та ... стережно рахувати на неї не можна.

— Алеж, пане — перериваю ... вацькі патріоти — усе це брехня, ... робота, це вигадка. Навпаки, ще ніколи ... вітах не було так добре усім народам ... тою, пане, там армія! Ви розумієте, ... „руда армада", її дух, її боєве ... проти, скажім, Німеччини, де робітники ... ють масла, де Ґештапо давить усе ... том... Рахуємо вповні на нашого ... маємо до цього повне право і підстав...

ҐАЗ-МАСКИ Й ДЕМОКРАТІЯ

Переїзджаємо напоперек цілу Чехосло... чину. Погода кращає, люди ... розмовляють з вами по німецьки ... лять тематичним ходором, ... від волоцюгів-продавців блискотки ... ємо.

Побачити можна багато, а ... з ваґонів ще вас до того заохочують.

Кожний чех із добрячим виглядом ... том на образ бовдюга (пиво годує ... ло!) обовязково й обширно розповість ... вень господарства і культури в ... кожний німець із Судетів довго й ... пояснить структуру і вагу модерних ... Баті в Зліні, а кожний чехословак, ... мується Совітами, із захопленням ... ванням стане чванитися фабриками ... го протиґазового приладдя.

Інша річ, що ці фабрики дійсно ... реїжджаємо побіля них і не можемо ... ва: правдиві, прозорі палати зі скла ... Все в них видно, праця йде ... пом, гарні білявки в білих фартухах ... дами при столах, та на руках ... вані червоні числа!

Влазимо нахабно льорнетами у вікна, й до нутра чехословацьких фабрик зброї, а на привних в купе чехословацьких старшинах не робить це найменшого враження. Усі вони блискучі, чемні, елегантні. Наші пані думають (голосно), що у тих старшин велитенські пенсії.

А поїзд мчить і світить тепле сонце. Довкруги весна і гомін; це десь за хмарами кружляють літаки (не видно крізь льорнету знаків на крилах); у містечках люди йдуть до костелів і передсвяточно метушаться, на скверах стільки квіття й весняної пестроти, що аж дивно, чому якось тривожливо й нервово звенить на шабльонових памятниках Масарика короткий, актуальний напис: Бережіть демократію!

АВСТРІЯ ПОТОПАЄ В ВЕСНІ І В СВАСТИКАХ.

На австрійському кордоні вітають вас умундуровані на чорно, стрункі, гострі, наче витесані з камяної брили — ґештапісти.

Підносять руки у пружливих „гітлерґрусах" і докладно проглядають візи. Можна їхати — гайль!

Дорога через Австрію кипить від зелені і гітлерівської червоно-чорної свастикуватої, розвіяної фляґами, парадної і настовбурченої силою і розмахом нової дійсности.

Кондуктор з усміхом приймає від нас шнапса з закордону і говорить знамениті дотепи: грубенький пан, що був надрадником у Львові, згадує із сентиментом Галичину і питає, скільки ще жидів лишилося у Польщі; а поза тим усі співають, усі говорять, тиснуться до відчинених вікон, і тішаться, що Відень вже недалеко. Страшно весело в тій новій Австрії: де не глянеш, що не скажеш, всюди міцно й однаково: гайль!

Добридень: гайль!

Добрий вечір: гайль!

Контроля скінчена: гайль!

Відень, північний двірець, висідати, до побачення: гайль!

Словом: гайль, всі гайль, усюди гайль, не інакше, як гайль.

А Відень пяніє весною і розцвітаючими маґноліями: Закордонні туристи (усі німці з закордону, сиві і безвусі у білих, націоналістичних панчохах!) злітаються хмарами і пючи терпке гойріґерське вино, обсервують цісарське місто у новім вигляді.

На всіх рогах широких наддунайських вулиць стоїть чорна варта.

Великий, суворий Гітлер на фантастично великих плякатах глядить на рухливі вулиці і струнко протягує руку.

Нема клаптика землі, де би не було сліду могутньої, всевидючої і всепередбачливої пропаґанди.

Над містом висять літаки і дзвони: завтра Відень святкуватиме Великдень, перший німецький Великдень.

Д-Р СТЕПАН БАРАН.

Від Головної до Загальної Української Ради.

Від розвалу австрійської держави минає 20-тий рік, а 24-тий від вибуху світової війни. Наша історія в Австро-Угорщині у тих чотирьох важких у події роках ще одноцільно не оброблена з відповідним критичним насвітленням і синтезою, не рахуючи праці д-ра Костя Левицького, що має здебільша характер історичної компендії з інформаціями про події і діючих людей, а не історично-критичного твору. Д-р К. Левицький — сам часто стояв в осередку подій і як співдіяч, не мав ні часу, ні спромоги обсервувати і списувати всі факти, та вчинки осіб з повною обективністю, чи утревалити всі подробиці вже відповідно проаналізовані.

Чи не найменше відомі теперішньому поколінню часи масової галицької політичної еміґрації, чи пак її перший рік 1914/15 та наше тодішнє політичне життя у Відни. І про це саме хочу подати свої короткі спогади.

Про австрійсько-російську війну говорили у нас в Галичині ще на два-три роки перед 1914 р., а головно в 1912 р. з приводу австрійсько-сербського конфлікту, що й спонукало австрійський уряд внести в палаті послів мобілізаційні законопроекти. Війна вже тоді висіла у повітрі, що й спонукало провідні кола нашої галицької політики скликати на день 7. грудня 1912 р. до Львова довірочні збори найвизначніших діячів трьох галицько-українських політичних партій — національно-демократичної, радикальної і соціяльно-демократичної для вирішення становища, яке малиб заняти австрійські українці на випадок австрійсько-російської війни. При участи яких 200 діячів вирішено тоді однозгідно станути по стороні Австрії, а проти Росії, як найбільшого ворога України. Ця ухвала з 7. грудня 1912 р. була теж і напрямною, якою пішла наша орієнтація вже в перших днях серпня 1914 р., даючи почин до міжпартійної політичної орґанізації, якої тоді у нас в Галичині не було.

Створили її щойно 1. серпня 1914 р. під назвою Головної Української Ради на спомин колишньої Головної Руської Ради з 1848 р. Того самого дня зійшлися в Українській Бесіді у Львові на запрошення д-ра Костя Левицького як голови Народнього Комітету Укр. Нац. Дем. Партії представники трьох галицько-українських політичних партій, які вже 7. грудня 1912 р.

ГРИГОРІЙ ГАНУЛЯК.

Великдень лемвівського ґазди.

Петро Груда лежав немічний на печі і постогнував. Нічого його не боліло, але стогнав з привички, бо навкучилось лежати. Бо лежить він уже яких пять літ, вісімдесятка давно минула, вже й не добачує добре, ноги й руки вмлівають, то ще єдине, що йому лишилось, то лежати на печі.

Там його ніхто не займає, ані він нікому не заваджає, дадуть яку страву, тай він лежить і вигріває свої старечі кости.

Сьогодні Великдень, усі пішли до церкви, і невістка-ґаздиня і діти і слуга, тільки Петро лишився в хижі, бо де йому йти досвіта з хати, коли він і в ясну днину малощо бачить, а і ноги вже не служать, то хай собі лежить...

Зволікся якось Петро з печі, бо щось наче в стайні загуркотіло. Це відай корова відчипилась від жолоба, треба її привязати.

— Піду посмотрю, што так дуркат, а може хтось гаїв до хижі, може Каська не засунула двере. Ні, двери замкнени, корова тиж привязана, то певно коти товчутся по горі, — міркував Петро, вертаючися у хижу. Сів на запічку тай задумався.

— Гей-гей, мошний Боже, де ся тоти часи поділи, як то чловек, хоцби і на великден, збереся гарді, тай піде меже люди, побесідує, аякже, а гнес што? Лежиш на пецу, аж кости болят, тай ани на такой річней свято, як великден, не годен ся вибрати до Божего дому.

Підійшов до вікна.

— Уж свитат, деси уж єґомость ся зберают до обходу коло церкви, барз ладна отправа на великден, три рази обходят церков наоколо, потім стают єґомость перед замкненима дверями і отправляют, а потім сьпівають... Тут почав Петро старечими устами пригадувати воскресну пісню:

„Христос-оскре-сеї-смерти, смертию-смерт-
поправ,
І суще-во гробіжи-вотдарував."

Блаженна усмішка виступила на лице старого Петра. Саме тоді дзвони великодні заграли, а крізь вікно влетів золотий промінчик сходячого сонця.

Петро наче прочуняв з задуми, підвівся з лавки, відчинив віко скрині, а тут його полотнянка, сорочка, чуганя... А якби так і йому зодягнутись, взяти палицю в руки, та може ще застане бодай кінець великодної „відправи".

Понад гори і ліси несеться музика великодних дзвонів. Петро не чує ніякого болю, навіть очі сьогодні якось ліпше бачать. Зодягнув чисту сорочку, переповсався широким ременем, вдягає білу мов сніг полотнянку, бере на рамена чуганю, в руки палицю, відсунув засувку, відчинив двері і знову зачинив так, як були, та шкультає долі селом, до церкви.

— Жеби хоц не прити сьвічки гасити, як нон повідат, бо ся люде будут сміяти, — журиться Петро.

Та якось Біг дав, бо ще „отправа стояла в церкви", а Петро станув у притворі та христосується направо і наліво, щасливий, що і він сьогодні святкує.

А коли священник закінчуючи воскресну Утреню, поблагословив тричі вірних радісним „Христос воскрес" то Петро з повної груди таґне за другими цю зворушливу пісню, та водить зором довкола, чи бачать його люди, чи чують що і йому Господь поміг дочекатися цього великого свята.

Коли Каська виходила з дітьми з церкви та побачила в притворі батька, не могла з дива вийти.

— Татуньцю коханий, та і ви в церкві?

— А ти си што мислиш, га, жеби я гнес на пецу лежав?

— Та хвала Богу, жестеся якоси вилабудали з того пеца, а листе двері заперли?

— Запер шитко так, як било, не дійся, паски нихто не хкраде, бо кождий свою має.

— Но то подме домів, подме, бо ґітиска мало мі спідниці не обирвут.

— О, почкайте, не кваптеся до хижі, бо я дашто вам дам — вмішується до розмови Ілько Гайдучок, що був громадським листарем.

— Певно лист от сина? — спитав Петро.

— Згадлисте, але він не до вас пише, лем до Каськи.

— Нех буде, то шитко єдной, але добрі, же о нас не забиват.

Каська вирвала листареві з рук листа, та сховала за пазуху.

— Та било посмотріти, што він там пише?

— Почкайте тату, аж дома, при сьваченім яйци, на што ту мают шитки люде позарати, і слухати, што там є написаной.

— Нех і так буде, — притакнув старий та подалися всі додому.

По дорозі прилучилася до них далека своячка, Бекова Галька.

— Христос оскрес, — ґіду, якся мате, листе здорови?

— Воістину оскрес, — в што ся тичит здорова, то видиш, жем до церкви ходив.

— Та виджу, аж ем ся хтішила, як єм вас здріла. Гарди маме сьвата, тепленько, аж ся душа радує.

— Богу дякувати, — замітила Петрова не-

найшлися на спільній проти російській, а проавстрійській платформі. Після недовгої дискусії рішено створити під проводом д-ра К. Левицького політичну організацію галицьких українців на паритетних основах по 4 представників від кожної партії, куди увійшли від УНДП: д-р Степан Баран, Іван Боберський, Іван Кивелюк і д-р Льонгин Цегельський, від радикалів: Микола Балицький, д-р Микола Лагодинський, Михайло Павлик і д-р Кирило Трильовський, врешті від соціяльних демократів: Микола Ганкевич, Теофіль Мелень, Володимир Темницький і д-р Володимир Старосольський. Організації надали назву Головної Української Ради, якої метою мало бути оборона інтересів українського народу перед австрійським урядом у часі війни, консолідація національних сил і боротьба за здійснення всенаціонального ідеалу, що тоді обєднував ціле українське громадянство — вибореня незалежної української держави на руїнах царської імперії. Це були головні напрямні наших політичних змагань, які тоді намічено в дискусії. Подробиць — очевидно — не усталювано, бо не було на це часу, а врештою і потреби.

Головна Українська Рада склалася, вибираючи головою д-ра Костя Левицького, заступниками Михайла Павлика і Миколу Ганкевича, а мене секретарем. Ціла організаційна робота зосередилася фактично в органі Народнього Комітету — Народній Канцелярії, бо обі інші партії не мали організаційних апаратів, а врештою і засяг їх діяльности територіяльно був обмежений тільки на деякі полоси краю. Теж саме було і з пропагандою, яку у першу чергу взяло на себе „Діло“. Політичним референтом „Діла“ був тоді д-р Михайло Лозинський і тому його кооптували вже з самого початку в склад Головної Української Ради. Щойно в які два тижні пізніше кооптували ще другого члена в особі д-ра Володимира Бачинського, що й став рівночасно другим секретарем. Полишено на боці поза організацією — це було і в 1912 р. — наших християнських суспільників зпід прапору Олександра Барвінського і видаваного ним проурядового щоденника „Руслан“ з огляду на те, що ця група не мала ніякого значнішого впливу серед нашого громадянства і зовсім не мала популярности.

Як сказано, Головна Українська Рада обєднала лише три галицько-українські партії, не маючи змоги нашвидку руку без переведення відповідних розмов обеднати теж і буковинських українців. Про наше Закарпаття не довелось тоді й думати. Там після масового процесу у Марамоському Сиготі щойно недавно засуджено 32 обвинувачених — майже виключно селян — за підбурювання проти мадярської держави і религії на тлі москвофільської і православної агітації і здавалось, що Мадярщина закріпиться раз на завжди у нашій Верховині. На Буковині всесильним був посол Микола Василько й тому неполітичні українські партії, які у буковинській дійсности були майже зовсім неслідні, а командуваний М. Васильком Союз українських парляментарних і соймових послів з Буковини видав відозву до українського народу на Буковині з приводу війни, в якій взивав тамошніх українців до вірности для Австрії.

Невдовзі, бо вже 4. серпня 1914 р. зорганізувався у Львові Союз визволення України, як безпартійна політична організація наддніпрянських українців, створена тоді для пропаганди ідеї державної незалежности України. Президію Союзу творили: Володимир Дорошенко, Андрій Жук, Маріян Меленевський і Олександер Скоропис Йолтуховський, а сам Союз відограв пізніше велику ролю передовсім в організації освідомлення національної праці серед української армії в таборах в Австрії і Німеччині. Цей Союз видав негайно поклик до українського народу в Росії, який там очевидно не дійшов, бо російські війська невдовзі заняли цілу Східну Галичину і сам Львів.

У дні 3. серпня 1914 р. появився ... Головної Української Ради до українського ... роду за підписами всіх її членів, що його ... сі і окремими відбитками поширили по ... краю ще перед приходом російських ... Зробив він велике враження на наше ... ство, звіщаючи прихід визволення ... взиваючи нарід до бою за здійснення ... ідеалу, що й зроблено в короткий час ... в окремому мобілізаційному поклику Голов... Української Ради під наголовном „Війна ... лю України“.

Головна Українська Рада розпоча... гайно подвійну акцію — політичну і ... Першу проводив під її фірмою її голова ... Кость Левицький, що ще в половині ... виїхав до Відня і до Берліна, щоб на ... реговорити з тамошніми рішальними ... колами про українську справу. У Відні ... ся д-р К. Левицький з послами М. Ва... і д-ром Евгеном Олесницьким і вони ... ше аж до травня 1915 р., а може і ... творили політичну українську трійцю, ... мувала справами австрійських українців, ... шу чергу справами їхньої еміграції.

Сама Гол. Укр. Рада поза маніфест... білізаційним покликом не змогла ... якої окремої політичної організації ... даючи сили своїх членів для допомо... ськовій акції з хвилиною, коли у дні ... створено як її боєвий орган — Україн... ву Управу. Вона негайно почала ... вольців, яких окрема формація при ... армії дістала назву Леґіону Українськ... вих Стрільців. Вони й створили ... бутньої української армії і в історії ... вольних змагань мають свої світлі сторін...

У краю масово зголошувалася ... УСС, яких або не доведено до місця ... в Стрию розпущено домів. Стрілецтво ... істориків і я про цю справу не буду ... Згадаю тільки про жертви, що з ... для УСС-усів і були наглядним ... зіязму нашого загалу при здійсню... ченкового заповіту.

Під кінець серпня і в перші дні ... 1914 р. Східну Галичину і Львів ... сійське військо. Останні дні побуту ... землі австрійської влади, зокрема ... війська, позначилися арештами ... винних людей як зрадників і ... вивозили до Талергофу, переводили ... куції без суду і безцільно нищили ... добро. Це й було причиною перших ... наших політичних чинників у ... вільної влади. Інтервенції ще ... нювали сторінки нашої практичної ... часів.

Зпоміж членів Гол. Укр. Ради ... у Львові тільки Михайло Павлик і ... лицький, інші опинилися у Відні, ... теж члени Боєвої Управи і Союзу ... України та більшість парляментар... Головна Українська Рада на віденськ... не розпочала ширшої діяльности — ... причини, що була це суто галицька ... Практичну політику — цеж була ... венції і виєднування підмог для ... ли посли д-р Кость Левицький, д-р ... ницький і Микола Василько під ... нього. Вони сходились кожного дня ... мінювались думками і розділювали ... роботу, про вислід якої інформували ... ного.

вістка, — нашн тато аж здоровши од того, же на дворі погода.

— Не з того я здоровший, же погода на дворі, лем, як ем почув великодні дзвони, том не міг витримати, жеби не піти до церкви...

— Прошу вас з собов, — заговорила Галька, завертаючи на вигін до свого обійстя.

— Ідте здорови з Богом, — відповіли Петро з невісткою, та згодом увійшли за ворота свого господарства.

Не входили навіть до хижі, бо таки на подвірі роздерла невістка коперту листа, та почала тихо читати листа.

— Та не позерай лем на папір, а повіч, што там стоїт написаной? — нетерпеливиться старий.

— Пише Митро, же здорів чого і нам шитким жичит, пише, же в Гамериці люпше троха, як било перше і посилат штирдесці дулярів, жеби ми мали на сьвата і жеби дати на парастас за маму.

— Та треба дати.

— Іщи пише, же му ся цне за нами, за татом і ґітисками...

— А за тобом ні? — спитав хитро старий.

— За мнов тижек... І віншує нам веселих сьват і шитких поздоровят по сто тисяч рази.

— Нех здорів буде, — сказав поважно Петро, — а коли таки весели маме сьвата то лєтте діти до стрика Васька, по тютку Марину, нех борзо ідут до нас.

Дітям не треба було того два рази казати. Прожогом побігли, а невістка почала прибирати святочний стіл. Петро завжди спрошував своїх дітей на Великдень, такий звичай занівся ще за життя його небіжки жінки.

Посходилися діти і внуки, засіли до стола і Петро взяв свячене яйце та почав рідні складати „віншування“. відтак забралися до сира, солонини, ковбаси, а на останку подає господиня кожному горнятко кави і шматок паски...

А коли вже випили каву, яку всі дуже хвалили, бо солодка була, зібрала невістка окрушки зі стола до хустинки та даючи своїй найстаршій донечці, каже:

— Маєш, Марисю, тоти сьвячени окрушинки, посій до загородки, то з того маруна виросне.

Дівча вибігло з окрушками надвір, а Петро почав розповідати дітям, що пише Митро з Америки, а Ваньо, Васьків син, приніс свої гуслі, та почав тирлікати, приспівуючи:

„Подме, хлопці, подме до той Гамерички,
І я піду з вами, лем попродам бички.“

— А я ти тижек заспівам, — розохотився старий Петро, та затягнув:

„Червоной яблочко впало мі до води,
Не буду ся женив, бом іщи молодий.
Ей, бом іщи молодий!“

— До кого ви так, дзядзю, співате, до сеое, ци до мене? — спитав Ваньо.

— Може бути до нас обох, бо ти іщи молодий до женячки, бос іщи войска не одбив, а я, як мі справите такий великден каждого дня, то хто знае, ци не приду до себе, аякже...

Нараз заграли церковні дзвони.

— О, юж дзвонят на Службу Божу! — замітив Васько.

— Но то зберайместя шитки, лем шмар, Касю, худобі соломи за ґрабину, нех німина тижек мае великден.

— Подме, а пак, на полуденок, приходте тату до нас!

За декілька хвилин ціла рідня йшла долі селом до церкви, а за ними почимчикав і старий Петро.

А великодні дзвони грають-грають радісно та весело...

Частина політичної еміґрації з такої самозрозумілої з деякого огляду геґемонії трійці не була зовсім вдоволена. Почались звичайні на політичній еміґрації взаємні підозри та інтриґи. Поодинокі люди ґуртувались біля окремих осередків, що витворились у Відні. Навіть політичних було кілька, Народній Комітет, Український Парл. Клюб, Союз буковинських послів і Союз визволення України. Горстка радикалів і еседеків не витворила окремих осередків, ґрупуючись здебільша біля Союзу визволення України, біля якого згуртувалась теж опозиція з Укр. Нац. Дем. Партії, яку творили д-р Е. Петрушевич, д-р Евген Левицький, д-р С. Голубович, д-р Ол. Колесса, д-р Л. Цегельський, о. Йосиф Фолис, д-р Вол. Бачинський та інші. Ще окремий свій центр — засібний у гроші — мав Микола Залізняк, протежа М. Василька і евіденційного бюра міністерства війни. Він стояв здалека від Союзу визволення України, від якого відскочили теж наддніпрянські еміґранти д-р Д. Донцов і Волод. Степанківський, що теж був близький Василька, але з евіденційним бюром не мав нічого спільного.

Це було з політики. Для допомоги военним збігцям створено окремий Український Біженецький Комітет, для освітньо-культурних потреб Українську Культурну Раду, що і занялася нашим шкільництвом на еміґрації. Ще іншу сторінку праці творили біженецькі табори в Ґмінді, Вольфсберґу і Оберґолебрун. Заходами д-ра Е. Олесницького відновлено у Відні діяльність Сільського Господаря для підготови його майбутньої праці в краю.

Та фактично усе в своїх руках мала трійця, яка й була посередником між урядом і нашою еміґрацією. Назверх виступала вона від імени Укр. Парл. Репрезентації, технічно була получена з Народнім Комітетом, чи пак його народньою канцелярією, яку вели пок. д-р Вол. Бачинський, я, а пізніше д-р Альфред Говикович і Ярослав Витошинський. В руках Нар. Комітету, чи властиво його голови д-ра Костя Левицького була і преса: „Діло" — як тижневик, редаґоване д-ром В. Панейком і д-ром Мих. Лозинським, та тижневика „Свободи" — редаґоване мною і „Українішес кореспонденцблятт" редаґований Вяч. Будзиновським. Опозиція свого пресового органу не мала і писала у „Вістнику Союзу В. У."

З кінцем вересня 1914 р. з доручення згаданої трійці виїхав я до Ґрацу, звідки, після розмов з командантом військової округи (мілітеркомандант) привіз до Відня перші автентичні вістки про Талерогф. Вони та інформації, що їх згодом одержали від „поселенця" Талерогфу д-ра Василя Маковського дали притоку до зорганізованої акції, щоб видобути наших людей з цього новочасного пекла.

Замітнішою справою, що її переведено під фірмою Гол. Укр. Ради була подорож до Букарешту, Софії і Царгороду, в якій взяв участь пос. д-р Льонгин Цегельський і я для пропаґанди українських незалежницьких змагань в урядових кругах Болгарії і Туреччини і тамошній пресі. На успіх в Румунії годі було рахувати, бо там вже тоді переважали всюди антантські впливи. Як відпоручники Гол. Укр. Ради ми оба виїхали восени 1914 р. на Балкан і мали нагоду говорити з болгарськими і турецькими міністрами та політиками на тему конечности створити незалежну українську державу з українських земель в Росії, про що й появилися окремі статті у місцевій пресі. Тих успіхів не мали ми в Букарешті, про що попередив нас заздалегідь тодішній австро-угорський посол ґраф Чернін. Там зійшлись ми тільки з румунськими соціялістами і між іншими говорили кілька разів з Х. Раковським, пізнішим диктатором Совітської України, що був обвинувачений у недавньому великому „контрреволюційному" процесі в Москві.

По повороті до Відня в грудні 1914 р. я перебрав редакцію „Свободи", що давало мені чимало роботи. Тоді то й зачались перші розмови на тему створення такої політичної военної орґанізації, що моглаб обєднати всі розсварені досі ґрупи. Найбільше розсварені були таки члени Укр. Нац. Дем. Партії з частини Народнього Комітету і частини Укр. Парл. Клюбу, бо дійшло навіть до того, що деякі члени тої самої партії не говорили один з одним і треба було нераз посередництва осіб з інших партійних ґруп. Тому і розмови йшли пиняво і переривались кількакратно. А в міжчасі фунґували дальше перещеплені у Відень краєві установи, про які згадано вище.

Остаточно по яких чотиромісячних заходах дійшли таки до спільної мови. Створено обєднуючу орґанізацію, що не касуючи тих, які вже істнували, стала репрезентацією українців Галичини і Буковини, а коли приступив до неї теж Союз Визволення України стала виловом наших державницьких змагань з метою збудувати незалежну українську державу над Дніпром. Нова орґанізація обєднала згадані вже три галицькі партії, українські партії Буковини і Союз визволення України і під назвою Загальної Української Ради почала з початком травня 1915 р. новий період нашої політики під формальним і фактичним проводом д-ра Костя Левицького і Миколи Василька. Подробиці цього періоду не належать вже до нинішньої теми.

Р. КУПЧИНСЬКИЙ.

На ґотурах,

Ґотур... Ґлухар... Залежно де хто живе — так називає. Гуцул і бойко кажуть: ґотур, поліщук і словник Грінченка: глухар.

Хто з нас не читав, чи не наслухався від других про цього трубадура глибоких карпатських і поліських борів! Хто з нас, кого взяв під опіку св. Евстахій покровитель ловецтва, не мріяв у весняні вечорі піти спершу „на вислухи", де ґотур западає, а раннім ранком підкрастися там, де він токує.

Ґотур, птаха невелика, завбільшки доброго когута, але література про нього більша як не про одного великого письменника. Так само й голосом він ненадзвичайний, але захоплюються ним люди більше як соловієм.

І я, скромний поклонник св. Евстахія, нераз мріяв про те, щоби послухати врешті лісового трубадура, щоби підкрастися там, де він перед захопленими одалісками виводить свій ловецький танець і співає свою любовну пісню.

Тому так урадував мене лист інж. Миколи Саєвича з Осмолоди:

„Маю до відстрілу два ґотури. Коли хочеш заполювати на них — приїдь!"

Хто не поїхав би?!...

Минулого року не такий був Великдень як торічний. Травень не сипав холодним снігом, а пахучими пелюстками розцвілих яблунь, жаба не гріяла в болоті, а серце в тузі за весною.

Яка краса — Осмолода в розгарі весни! На долах зелень садів — на верхах гір білі лати снігів. „Канусяк", „Верх-Молода", „Яйце", „Ґропа" — всі ще не проснили зимового сну, хоч усім їм пахне вже весна з кожного закутка і світить сонце далеко більш весняно як на долах.

Інж. Саєвич показав рукою на острогранний „Канусяк":

— Там, під щовбом добре токують... Тільки дорога трохи тяжка.

— Що значить дорога — відповідаю. — Я на кожну пишуся — і чую, що говорю не зовсім щиро. Мої подоляцькі ноги нераз уже бунтувалися проти камінюк підлютянського царства.

Інж. Михайло Мартинець узяв, здається, моє подільське „наставлення" під увагу, бо вирішив:

— Підемо на „Овуя". Там і дорога вигідна і недалеко токовисько. Підідемо до Брустур, а там яких пару кільометрів до ловецької хатини — і ми на місці.

— Справді пару кільометрів? — спитав я.

— Но... з ґаком.

І справді було пару кільометрів і справді був ґак. Кільометри пройшли ми леґісенько, тільки той ґак був дещо прикрий: як на піч.

Старий Сорочак — побережник, що свої зуби зїв на ловах, а ні ще досі не сходив, скорочував прикрий ґак усякими придибашками з ріжних ловецьких пригод. І не задихувався при тім так як я при слуханні.

— Одного року, прошу пана, приїхав був ґраф Х. на ґотури. „Сорочак — каже до мене — хочу файного ґотура. Щоби мав у вахляри зо двацять штири пера і багато білого." Добре, прошу пана ґрафа — кажу — підемо. Пішли. Підвів я його під ґотура. Дивлюся — красний доковик. Стріляйте, пане — кажу. А він підніс стрільбу, а стрілити не може: цівка танцює коломийки. Пробував так зо три рази і все відкладав. Такий був поперований. Аж за четвертим разом стрілив. Красний був ґотурище: двадцять сім пер, а всі як вапном похляпані.

— Дипльомат — думаю — старий Сорочак. Хоче мене приготовити на завтрішний підхід.

Все має свій кінець, скінчився і проклятий ґак, а перед нами вирнула ізза смерекового ґущака ловецька хатина. Маленька, але яка привітна, яка стилева. З грубих брусів, з маленьким віконцем, з придашком, лавочкою, і врізаною колодою замість стола. А в середині два ліжка, поличка, багато цвяхів у стінах і залізна піч. Спеціяльно піч радує око! На висоті 1300 метрів навіть у травні вона найкращим меблем хати.

— Ну, Сорочак, паліть у печі, грійте чай, а ми за той час підемо вислухати ґотурів, де западають.

Старезний ліс криє нас, мягкий мох ґлушить наші кроки. Проходимо як тіни людей, тільки час до часу хрусне галузка, або на галявках хрупне злежаний сніг.

Вечоріє... Край неба палає на заході останнім вогнем дня. Бором летить вечірний леґіт і шушукає про щось із віковими ялицями.

— Коли вони запада...

Інж. Мартинець ловить мене за руку і прикладає палець до уст.

— Пст! — і показує рукою в темряву бору.

Надслухую... Тільки вітер перебирає на лісових струнах.

— Чуєш?

— Абсолютно! — заперечую.

— О! Знову!

Стидно мені, що не чую, але не чую.

Врешті вже навіть я почув. Щось там у гущавині немов заплескало руками, зашуміло галуззям і стихло.

— Тепер так.

— Значить: раз, два... а цей три! — рахує

Д-Р КИРИЛО ТРИЛЬОВСЬКИЙ.

Учіться чужих мов.

Недавно у комісії польського сенату (чи може навіть на пленумі) кн. Радзівіл казав, що незадовго повстане над Дніпром Українська Держава, при чому навіть подав таку величанську цифру її будучих громадян, що самі українці не мають таких широких амбіцій. Але щодо цифри — можна й помилитись, найважніше — це віра, що Самостійна Україна таки буде. Що більше: ендецький папа Роман Дмовський присвятив в одній своїй повоєнній книжці цілий розділ українській справі, признаючи, що Українська Держава (за Дніпром) — буде. Він журився лише, що тоді позголошуються до неї з цілого світа авантурники, які полюватимуть на теплі посади і всілякі високі становища, бо — мовляв — українці не мають ані своїх кваліфікованих сил, ані державницької „зрілости". У відродини української наддніпрянської державности палко вірять публіцисти, що гуртуються довкола журналів „Політика", „Мисль Польска" та „Бюлетин Польсько-Український" з В. Бончковским та братами Бохенськими на чолі. Чимало є таких чужинців у широкому світі, які здають собі справу, що нинішній совітський кольос, який став новою тюрмою народів, не втримається на своїх глиняних, у крові занурених ногах, та що розпадеться на національні держави, між якими у першому ряді буде Українська Держава. І ціле наше громадянство в цьому глибоко переконане, і переконаний у цьому ввесь український нарід.

Але одночасно мало хто з нас думає про те, як буде виглядати та будуча Українська Держава, як вона має і повинна виглядати. Більше думають про це наддніпянські еміграційні кола, особливо ті, які зберігають тяглість державницької традиції, але найменше думає про це наше галицьке громадянство, заняте з головою своїми краєвими журбами та важкою боротьбою за свої права і можливости розвитку. Очевидно, коли приймаємо, що Сталінові і компанії таки не вдасться вирізати всіх українських патріотів, бо патріотизм це гін до свободи, а гін до свободи походить просто з факту істнування народу, то після упадку окупаційного режиму знайдуться напевне люди, які хочби переходово будуть старатися взяти керму рідних справ у свої руки. Очевидно, від політичної зрілости нації залежить, поскільки нація, відродившись державно, навязує до історичної традиції і спірається на зберіганих закордоном правних актах, що походять з часів першої державности. Так напр. і чехи признали свою Національну Раду, що радила була у Парижі, а її голову — головою своєї держави. Але це питання такі, на які ми, галичани, маємо і будемо мати якнайменше впливу, бо це справді „внутрішня справа" братів-наддніпрянців. Наше завдання тут інше, але хто зна — чи не ще важніше.

Не починаючи зовсім драживої і непотрібної розмови про те, хто з нас — галичани чи наддніпрянці — більше „зрілі", хто з нас має більше організаційного та всякого іншого хисту, всі ми певні того, що галичани будуть потрібні державній Наддніпрянщині може ще більше, ніж були потрібні у 1917-20 рр. Адже нинішне наддніпрянське покоління, відділене колючими дротами від Европи та виховуване у цілком іншій атмосфері, не знає і не знатиме ні Европи, ані цілої дійсности у світі. Треба буде довгих літ, поки розвіються хоробливі видива, якими затроює своїх громадян, у першій черзі свою молодь і дітвору, совітська кальонна преса, школа, вся совітська система виховання. Треба буде довгих літ, заки тамошні українські патріоти, здатні до діла будови власної держави, будуть орієнтуватись, що діялось у культурному світі за останніх стільки то літ, що минули від відірвання европейського Сходу від Европи. І тут прийдеться відразу рішатися і відразу навязувати найтісніші звязки з Европою та цілим культурним світом.

Не знаємо напр. як стоїть справа з вивченням чужих мов у Совітському Союзі та її знанням серед української наддніпрянської молоді в УССР. Але знаємо, як страшенне пригодилось полякам при відбудові їх державної батьківщини майже масове поширення знання французької мови серед їх передвоєнної молоді обох полів, головно в Галичині та Конгресівці. Знаємість чужих мов і чужих культур не тільки вможливило їм підчас війни навязати звязки з найбільш впливовими колами всіх великих і малих держав, але й розмірно без великого труду заповнити ряди необхідної відразу своєї дипльоматичної служби. І навпаки, знаємо з на...

мій поводатор. — Вистане — шепче — можемо вертатися.

В хатці чекає вже нас гарячий чай, застелені коцами ліжка і ловецькі оповідання Сорочака.

Маленька свічечка, приліплена до дощинки, вбитої в шпару стіни, вистачає нам зовсім. Адже ніхто з нас не думає читати, а слухати старого Сорочака можна і без неї.

— Гасіть, Сорочак, а відчиніть дверцята печі.

Червоні зайчики заскакали по стінах, по долівці, лице старого побережника поділилось: половина зовсім зникла, половина стала ще більш бронзова.

А ловецькі пригоди, воскреслі знову в устах старого, снувалися по хаті — то оленем „вісімнацятаком", то диком „одинцем", то медведем „бурмилом".

— ...стрілив, а медвідь скочив і на нього...

Що далі було — запитаю при нагоді Сорочака, бо тоді не дослухав. Здорове гірське повітря, таке чисте і тверде як шкло зморило мене на сон.

— Вставай! Вже час! — почув я нараз крізь сон і спершу думав, що це з медведем справа.

Не тому, що мій товариш таки добре торгав мене, а тому, що останні слова Сорочака були про медведя.

Але ні! Не про медведя тепер іде. Це вже будили мене на підхід.

У печі горів вогонь і кипіла вода на чай.

Швидко кілька глотків гарячого, рушницю в руки і — в дорогу.

Сорочак попереду, я за ним, інж. Мартинець накінці. Стежиною вгору, де вчора западали готурі.

На дворі ледви на світ благословилося. Долом кущі та мохи ще добре дрімали, але горою високі ялиці вже простували рамена, вали протяжно. Проглядало крізь цитринове на сході небо і розсівало по галявках сіре світло. На долах снувалися вже мряки, нерішені куди рушити: вгору і впасти потім дощем, чи припасти до землі і блиснути брилянтами рос...

„Цок-цок-цок-цок!..."

Сорочак станув як укопаний, витягнув шию, скрутив на бік голову і похилившись наперед цілий замінився в слух.

— Клепає! — сказав ледви чутним шепотом.

„Чуфішуішівші..."

— Шліфує...

А потім прийшов перелив і — тихо.

Знову почав і ми рушили скорою ходою.

Знову стих — ми пристанули.

Залопотіло нам над головами і на стежину, пять кроків перед Сорочаком, сів... готур. Витягнув шию, блиснув червоними бровами і застиг з дива так само як ми. Тільки палець Сорочака подригував легенько, щоб я часом не рушився.

Готур постояв, подумав, а вкінці вирішив, що все таки безпечніше в товаристві знаних пнів дерев, як незнаних статуй.

Всяк у гущавину як риба в воду.

Але це не він токував, він видно прислухувався, хто смів перший розбивати тишу ранку. Побачив нас і в першій хвилині взяв нас за суперників. Щойно потім зміркував помилку і димом здимів.

„Цок-цок, цок-цок" — клепав далі таємничий голос.

Ми рушили гусаком у сторону звідки ніся.

„Чуфішуішівші..."

Сорочак лишився позаду і тільки рукою показав куди йти. Не потребував! Мій товариш зрослий з лісом як сіямські сестри, сам орієнтувався куди і як.

Кільканацять швидких посковів, кільканацять „зедеревінь" і ми вже ось-ось коло нього. Токує на дереві. Чути кожний тон його любовної пісні, слихати як переливає, як ... дух, але — не видно. Стоїмо за двома ... ялицями і проверчуємо очима ... гущу.

Врешті є! Я щоправда ще його не бачу, але мій товариш показує рукою на недалеку ... во. Видивляю очі аж болять, а серце ... негірше від готура.

Не бачу... Щось ніби майорить ... зям, але що?!

Вкінці і я побачив. Виглянувши з ... сторони ялиці побачив я його на тлі ... вого неба, що вже почало помаранчево ... тати. Стояв на сухій галузці, склавши ... розпустивши широко „віяло", загорнув ... лами цілий світ.

Центиметер по центиметрові висувається ... дюкою цівка рушниці і витягнулась до ...

Грохнув постріл! Струснувся ... бір, щось залопотіло в гущавину, щось ... вуло в недалекім зворі.

А з ялиці як спіла груша ... землю поцілений готур.

Мені було радісно і сумно ... ча рідка, але й кривда для ...

Лежав як кусень зчорнілого ... лім платі снігу — він, трубадур ... ких горах, що ще перед хвилиною ... визивав на бій за владу і кохання.

Задоволений Сорочак подав ... — на знак „побіди".

А раннє сонце кинуло золоте ... го мертвого улюбленця.

вого досвіду, як погано стояла під цим оглядом справа у нас галичан у 1918-9 рр. та потім, коли галицький політичний центр перенісся до Відня, за часів віденської Диктатури. Нераз прийшлося користуватись у дипльоматичній службі людьми, які зовсім на таке довіря не заслугували. Бувало, що навіть чужинецькі довірені втискалися до нас, користаючи з тієї нашої мізерії.

І коли вряди-годи чуємо, що ніби то галицькі інтеліґенти поспішатимуть з допомогою нашим наддніпрянським братам, коли виб'є година визволення їхньої тіснішої батьківщини, то не від речі булоб тверезо спитати тих молодих наших інтеліґентів: в яких то практичних ділянках вони думають своїми фаховими кваліфікаціями допомогти? Бо коли річ іде про ту ділянку, до якої немов галичани з титулу свого ґеоґрафічного положення покликані — до звязків із культурним світом — то мусимо самі собі щиру правду сказати, що тут справа стоїть дуже погано. Колись, перед війною, наша молодь масово знала — гірше чи ліпше — бодай одну західну мову — німецьку. Тоді теж у кожній клясі бодай кількох учнів цікавилось західним культурним рухом, читало книжки, знало клясиків, мало амбіцію читати їх в оригіналах. Нині наші хлопці і дівчата, що кінчають середню школу, здебільша не знають взагалі ніодної мови добре, а щодо замилування до літератури, то неподільне місце забрав — спорт. Вчитися чужих мов?! Скільки одиниць думає про це? Зате нераз можемо стрінути таких „принципіялістів", що західно-европейських клясиків або й сучасних славних повістей не хотять читати тому, що мусілиб їх читати у польському перекладі.

Правда, маємо по війні явище, якого раніше не було: по всіх европейських осередках є кольонії українського студентства. Маємо теж багато-багато більше інтеліґентів, ніж було перед війною, які є просто „спецами" чужих мов (говоримо про одиниці). Але поруч із тим видимо цікаву річ, як швидко ті молодці зривають з культурою, серед якої дістали високу освіту. Знаю чимало наших інтеліґентів, які покінчили високі школи у Чехословаччині, навчились там добре по чеськи, пережили гарні молоді роки. Здається, що ніодин із них не відчуває потреби передплачувати в краю бодай один чеський часопис, або ходити до якоїсь читальні, щоб переглядати чеські журнали, з яких знав би, що діється далі у світі чеської культури. Те саме діється з тими, які вертаються зі студій у Берліні. Аж жаль бере, як марнується капітал, придбаний тими молодими людьми, — з їх власної вини та невторопности.

Тому дозволю собі скористати з тої святочної нагоди, щоб звернути увагу нашій молоді: замість стільки казати і кричати про свою відданість національним ідеалам — призадумайтеся над тим, що в моменті, коли ви моглиб дійсно надзвичайно прислужитися святій справі — не зможете, бо не будете вміти! Вчіться чужих мов — передусім французької та англійської, вчіться по італійськи і німецьки всі ті, які захоплюєтеся націоналізмом італійців і німців, студіюйте їх культури, доходіть студіями їх власних культурних джерел до пізнання, чому їх народи вибрали таку, а не іншу ідеольоґію! Може навіть річ не в отих мовах, а в почутті взагалі свого обовязку, річ взагалі у свідомости, що треба чейже щось бачити поза власним подвірячком і бути направду приготованим до якихось більших місій. Мене нераз подив бере, як страшенне наші молоді і вже середні віком земляки не думають про обовязки, що можуть на них впасти. Живуть лише злобою дня та вірять, що „хтось" і „щось" зробить за них „чорну" роботу, а їм доля судила стати тільки героями! Маю враження, що наші молоді люди, які находяться направду в траґічних відносинах безробіття, повинні думати також і про ту евентуальність, щоб не бути безробітним тоді, коли там за Збручем буде безліч праці для тих, які щось вміють, щось такого, що потрібне в першу чергу і що вміти є саме нашим галицьким обовязком. Діти й молодці, учіться чужих мов! Батьки, силуйте дітей своїх щоб училися чужих мов!

ВАСИЛЬ ПАЧОВСЬКИЙ.

Свято писанок.

З давніх звичаїв побіч Свят Вечора залишилося на цілій Україні соборне свято Великодня в день Воскресення Христового, коли сходиться вся родина побажати собі свяченого яйця та поїсти поросятини з паскою в імя давньої хліборобської традиції. Те свято зберегло старовинну поганську назву „Великдень", бо припадає в часі перемоги дня над ніччю в давнє поганське свято сонця. З „Великоднем" було споконвіку звязане вживання писанок, що їх тоді дівчата своїм хлопцям дарували, як чортогін від усякої нечистої сили.

З Великоднем і досі зявляються в нас два роди крашених яєць: крашанки і писанки. Крашанкою або галункою зветься яйце помальоване однією краскою без ніяких орнаментів. Писанка це яйце орнаментоване ріжнобарвними оздобами та взорами.

Крашанка завжди бувала варена або печена, заздалегідь призначена на жертву; нею або гралися в „битка" та в „котка", або нею обовязково розговлялися. Вона відповідає у нас жидівському „агнцеві". На Московщині ролю крашанки грає сир, що заступає „паску" (такий притаманний для пастушного народу).

Навпаки писанка ніколи не була печена ні варена, тільки завсіди сира, бо не годилося її варити ні гратися нею, щоб не знищити животворної сили сонця; тимто вона була покрита святими символами соняшного культу.

У всіх народів поширене оповідання про яйце, як про джерело життя і навіть, як про джерело всесвіту. Індійці оповідали про повстання світу, як про золоте яйце, що плавало по водах як сонце. Грецькі та римські фільософи виводили походження всесвіту від яйця (аб ово). Сумцов подає фінський переказ з „Калевали", як з розбитого яйця утворився всесвіт, з жовтка стало сонце, з білка місяць. Подібні перекази находимо і в славян. Римляни барвили яйця, вживаючи їх при ріжних обрядах, перси витали один одного з новим роком ріжнобарвним яйцем.

Так і наші писанки мають значіння чортогонів (апотропеїонів) проти хоріб і навіть проти грому. Значіння писанки подвійне: 1) значіння самого яйця, що носить у собі зародок півня (соняшної птиці, яка піянням очищує нову хату), 2) значіння орнаментів — символів сонця, якими покрита писанка.

Писанкова орнаментація має свій вироблений постійний стиль, вона відріжняється від орнаментів звязаних з матеріялами і поверхнями на інших предметах побуту. Поверхня писанки куляста покрита дуже майстерно: усі орнаменти повязані в ріжних комбінаціях в одну композицію, вироблену давною традицією. Всі дослідувачі писанок помітили, що таку орнаментику могли виробити дуже великі майстри великої доби впродовж немалого часу. Коли вглядітися в поверхню писанок, то вона робить враження живої; деякі орнаметни роблять таке враження, ніби ціла поверхня ворушиться.

Ця думка і мета лежить уже в символіці яйця і писанки, як символу життя, але без сумніву теперішні малярки не думали про це, а вони одержали такий орнамент з досягненнями і ефектами готовий як традицію з високоартистичного центру, якою була Мала Азія, Крета або Єгипет. Найменший відступ від традиції або перерва в ній або заступлений давній орнамент написом, чи новітнім мотивом — показує повну нездарність сучасної людини зробити в орнаменті щось подібне, доцільне й ефектовне при змальовані руху. Тільки вправою, переказаною століттями можемо вияснити, що безграмотна малярка виводить писальцем по лушпинці з яйця воском або барвилами з ростин рівними тоненькими лініями всі орнаменти, збережені з доби культу сонця в традиції століть. Всі закрути, всі геометричні фіґури, всі хрестики і листки виходять як вимірені, рівні, легкі лініями на кулистій поверхні повні гармонії і руху. Але коли найбільше вправна в рисунку рука хоче змалювати напис чи щось незгідне з давнім взором, то це виходить кострубате і недостроєне до стилю, виробленого в часі культу сонця.

Маємо три основні типи писанкових орнаментів: 1) Свастика (по українськи: ломаний хрест, гачковий хрест, або млинчок), 2) Трикветер (по українськи: тройчок, триниг), 3) Розета (по українськи: повна рожа, або зірка)

Всі три типи є символами з культу сонця; виступають на яйці вписані в круг, решта орнаментів мають той самий принцип конструкції, міняються або ускладнюються, набуваючи форми і назви ростинні або животинні.

Свастика або гачковий хрест, це собою чотири гачки під простим кутом, які виходять з одного центру. Ось вони виступають у нас під назвами: павуки, зазулині чобітки, вітрачки, півники, волові вочі і т. д.

Трикветер або троячок складається з трьох гачків, що виходять з одного центра під кутом 120°. Вони називаються у нас: павуки, троячки, жуки і т. д.

Розета або зірка, це орнамент, що міг утворитися в комбінації двох свастик або двох трикветрі. Але форма викінчена становить окремий орнаментальний елемент рожі. В писанках трапляється рідше шостизуба рожа, а звичайно виступає вісьмозуба або вісьмопелюсткова. У нас має назву: айстри, бокова рожа, хрести з павуками, сторчова рожа, сонечко з клинцями і т. д. Решта орнаментів писанкових зберігає принцип будови свастикою, трикветром, розетою, тільки рамена або пелюстки тратять геометричний характер і наближаються до ростин або до тваринних членів.

Писанки розмальовують звичайно жінки або дівчата звані „писарками“, рідко чоловіки. Прилад до писання зветься на Бойківщині „кистка“, „качало“, „канюк“ або "пищок". Є це маленька бляшана лійка, осаджена на патичку, хоч декуди малюють дротом або гусячим пером.

Техніка мальовання проста. До лійки вкладається грудочку воску, розгрівається над вогнем, тоді рисується ним по лушпинці яйця. Якщо писанка має бути ріжнобарвна, вкладається її до ріжних виварів, починаючи від яснішої барви до темнішої, за кожним разом накладаючи відповідний орнамент воском. Краски добуває нарід природним способом: з цибулі жовто-гарячу, або руду та червону барву; з вивару липової кори або бурака — червону; з вивару яблуневої кори — бронзову; з вивару листків молодого жита або пшениці — зелену; зі звичайної синки — синю. Тепер звичайно „писарки“ купують краски у крамницях пере-довсім своєрідної барви, як рожева або фіолетова. Писанки прописані вкладається до холодного розтвору кожної краски, де вони лежать довший час, щоб відповідна барва утревалилася на місцях вільних від воску. Перед виведенням орнаменту ділиться лушпинку на яйці на семитричні поля лініями та пасочками з воску.

Окрім писанок воском бувають писанки, що на їх закрашеній поверхні вишкрябують взори, або накрапають. Це двобарвні писанки на Бойківщині, звані різьбленки.

Кожна околиця має свій характер в писанні писанок. І так: Побужжя зберігає ростинний орнамент жовтих і червоних площин на чорному тлі. Волинь і Полісся та Поділля малює на червоному тлі. Подніпровя відзначує товстими лініями симетричні поля, на яких повторяє основні мотиви. Гуцульщина продукує писанки на жовтому або на червоному тлі геометричні мотиви зеленою, чорною, синьою та червоною краскою, творючи з лушпинки яйця мозаїку.

Саме виготовлювання писанок, процес малювання є подекуди обрядом або культовою процедурою, і починається у чистий четвер. Воду, де лежали писанки, вважають свяченою ще перед посвяченням у церкві, бо там знаки святі з давньої віри знаки сонця. Лице вмите такою водою буде кругле як яйце, червоне і здорове як крашанка, бо писанки хоронять людину від слабостей, а хату від грому. Отже писанка в містеріях в честь бога сонця могла служити символом воскресшого Сонця, а покрита знаками його руху в очах людей мала добродійну, а може чудодійну силу.

Так перед нами стає питання, коли культ сонця міг перенестися на Україну на основі студій археольогії. Ані козацька, ні княжа доба не вживала тісї орнаментики. Скитська орнаментика кохалася у звіриних мотивах, таксамо загальштатська доба не має дить ще тих мотивів, щойно при кінці бронзової доби в нас зявляється культ сонця підчас розцвіту його в Малій Азії, на Креті та в Єгипті в XV. віці до Христа.

З приходом християнства перемінено свято перемоги сонця на весні у Великдень, на свято Воскресення і принято національний звичай писанок з того свята як звязаний з Воскресенням Христовим. Серед народу витворено навіть вірування, що писанки мають виразно христіянське походження. Нпр. бойки пишуть писанки на памятку, що Ісус Христос воскрес, або тому, що Мати Божа писала писанки, щоб нами купити тіло Ісуса від Пилата. Красять їх на червоно, бо коли до Пилата прийшли жиди та сказали, що Ісус воскрес, він не хотів вірити і сказав: — Як може стати з білого червоне? Тоді яйця, що їх мав їсти, почервоніли.

Та головні мотиви писанкової орнаментики виступають на Україні в кераміці доісторичної доби, але щойно кретенська кераміка розвязала проблему руху в малюнках на кулястій поверхні камареських глиняних ваз і потім передала той камареський стиль микенському мистецтву. З Крети поширився культ сонця і в Малій Азії серед гетитів та в Єгипті і за Тутанхамена в часі витонченого мистецтва XVIII династії.

Та високий стиль, де на кулястій поверхні ідеально розвязано проблему руху, прийшов на Україну при кінці бронзової доби з Малої Азії і задержався до сьогодні завдяки тому, що український народ сидів на одному місці на Дніпровсько-Припятськім Полоссі, ...

ЖІЛЬ ЛЕМЕТР.

Новий дзвін.

Мала парохія Лянд-Флері мала старий дзвін і старого пароха. Дзвін був уже надстріснутий і коли дзвонив то робив враження кашлю старої жінки. А що не було його добре чути, то журилися тим селяни і чабани по околиці.

Отець Корентен, парох, був іще міцний, хоч скінчив сімдесят пять років. Обличчя його мало в собі щось з дитини — хоч у зморшках, а проте все рожеве, в рямцях білого волосся, наче лен на веретенах бабусь з того села. Він мав дуже добре серце, любив допомагати бідним і його паства любила його дуже.

А що недалеко вже було до 50-ліття душпастирської праці о. Корентена то його парохіяни рішили дати йому якийсь гарний дарунок у дні роковин.

Три „старші браття“ збирали нишком по хатах жертви і коли були вже зібрали.., занесли їх парохові з проханням, щоб він сам вибрав собі у місті якийсь гарний новий дзвін.

— Мої діти — сказав панотець — мої дорогі діти.. видно, що вже сам Всевишній... так сказати.., бо поправді...

Був такий зворушений, що більше не міг сказати і тільки прошепотів:

— Нині отпущаеши раба Твойого, Владико...

*

Зараз на другий день о. Корентен вибрався в дорогу. Із села він мусів іти пішки кілька кільометрів полями аж до містечка Розі-ле-Роз, куди проїжджав автобус з Пон-Ляршевек, головного повітового міста.

Погода була гарна. Дерева, пташки і рослини так і пружилися під соняшним промінням по обох боках дороги. Старий парох, в голові якого дзвонили вже гарні дзвони йшов жваво, вихвалюючи Бога за радість життя, наче святий Франциск.

Коли він доходив до Розі-ле-Роз, побачив збоку дороги випряжений цирковий віз. Недалеко воза лежала перехилившися коняка з чотирома задубілими ногами, така вихуділа, що аж кістки її виставали зпоза шкіри, з кровю в ніздрях, величезною головою і білими очима. Якийсь старий чоловік і жінка в сорокатому лахмітті і рожевих зіркатих трикотах, сиділи над ровом і плакали над здохлою конякою. 15-літне дівчатко вибігло з рова і підбігло до пароха із словами:

— Змилосердіться, панотче, допоможіть, будь ласка!

Вона мала голос дикий, але і приємний, що тремтів у переливах як циганська пісня. Дівчина з обгорілою шкірою мала на собі тільки брудну сорочину і червону спідничину; в очах чорні широкі чоловічки, якби вкриті серпанком, уста як доспілі ожини; рамена були татуовані синіми плямами, мідяне кільце збирало в одному місці чорне волосся розкладене як віяльце по двох боках худощавого обличчя, що нагадувало єгипетські малюнки.

Панотець звільнив ходи, витягаючи із кишені двацять сотиків. Але поглянувши в очі дитині зупинився і почав її випитувати. Вона відповіла:

— Мій брат сидить в арешті, бо сказали, що він украв курку. Він нас утримував і ми від двох днів нічого не їли.

Панотець сховав сотики і витягнув срібну монету. Дівчина говорила далі:

— Я вмію жонглювати, а моя мама ... ти. Але тепер нам забороняють виступати ... лах і містечках, бо ми занадто нуждені ... даемо. Ще й накінець кінь нам здох. Що ... тепер зробимо?

— А чи не моглиб ви пошукати собі ... роботи в селі?

— Люди бояться нас і обкидають ... нями. Ми і не вчилися ніколи ... вміємо тільки показувати штуки. ... коня і трохи грошей, щоб ... моглиб іще якось прожити... Але ... вмерти.

Панотець вложив назад срібну ... гаманця.

— А чи ти дитино любиш милосердного ... га? — спитав.

— Я любилаб його, якби він нам ...

Панотець відперезав свій пояс, ... чок із сто золотими монетами парохіян ... ка не спускала з нього своїх чорних ...

— А чи ти чесна, дитино?

— Чесна? — спитала циганка ... не зрозуміла.

— Скажи: „Боже, я люблю Тебе“ ...

Дівчина замовкла і в очах мала ... отець передав їй мішочок з грішми ... вила його як малпа і сказала:

— Пане священнику я вас люблю! ...

І втікла до пари старих людей, ... навіть не відвернувшись

*

Парох ішов далі до Розі-ле-Роз ... чи над тим, якто Бог залишає у ... своїх створінь і молився, щоб ... зійшло світло боже, бо вона певне ... чого про релігію ані нехрещена. ...

проф. Нідерле і Рорбах вважає центром і колискою славян. Усі народи, що вимандрували з тої области, втратили давні традиції, осівши серед чужих етнічних мас, — тільки українці їх зберегли. Писанки залишилися на осередній Україні, на Кубані і в Галичині та на Закарпатті, також у словаків у моравян, у сербів, болгар, румунів, поляків, литовців і лотишів.

В польських часописах подано каламутні відомости про крашені яйця, не розріжнюючи писанки від крашанки. Відомо, що Вінкентій Кадлубек пише про писанки в XIII. ст., і то так: Poloni instabiles et ludentes cum dominibus sicut cum pictis ovis. (Поляки непостійні бавилися з панами як з мальованими яйцями). Отже тут мова про гру в „битка“, де два противники вдаряли своїми крашанками, а хто стовк перший яйце противника, цей вигравав. Писанками, що все були сирі, ніхто не грався. Про писанки писали в Польщі Трептовський і Клінгер; в Чехії займалися писанками Фр. Крчек і д-р Ванкель.

Московські етнографи мало займалися писанками, бо там їх немає.

Першу поважнішу студію про українські писанки Хв. Вовка почули на Археольог. зізді в Києві 1878. Н. О. Сумцов писав про них в „Київській Старині“ 1891 р. Д-р Мирон Кордуба писав у Записках Наук. Тов. ім. Шевч. XXXI. і XXXII. т. Тепер займається студією над орнаментом проф. В. Щербаківський у Празі, який видав студію: Основні елементи орнаментації українських писанок та їхнє походження. Прага 1925. Дещо про писанки подає студія К. Сосенка: Про містику гагілок з української глибини. Львів 1922 та д-р Скорик в цікавій праці: Бойківські писанки, Самбір 1934 р.

ОСИП БОДНАРОВИЧ

Боротьба з собою.

ПРО ПОТРЕБУ НАЦІОНАЛЬНОГО САМО ВИХОВАННЯ.

В останніх роках пішла у нас мода на самоосвіту. Кажемо: мода бо в нас ще багато дечого, зрештою дуже хосенного й необхідного, роблять, так сказатиб, за покликом моди. Байдуже, чи цю моду привезе хтось зза кордону, як кравчиня нові фасони, чи таки тут, на рідному загумінку, впаде хтось на добру думку — зараз спалахне вогонь, зараз якийсь гурт людей цим захопиться і праця аж кишить... Але дивись, за деякий час з того всього ні сліду: вогонь запалу потах, люди знеохотились, праця припинилась. Виявилось, що це був тільки соломяний вогонь, що це була тільки мода, що ця праця не спиралась на внутрішній, особистій необхідности чи вагальнонаціональній потребі, але була це тільки погоня за чужим зразком, було це тільки поверховне наслідування того, що хтось інший робив.

На самоосвіту звернуло пильну увагу Т-во „Просвіта“, появилися спеціяльні видання, присвячені цій справі і праця почалася на добре. При читальнях „Просвіти“ творяться самоосвітні гуртки. Знаємо з численних звідомлень, що ці гуртки притягають багато молоді, що ця молодь набирається на спеціяльно влаштованих курсах знання з ріжних ділянок, особливо з українознавства, з яким тісно звязана ділянка національного виховання, що ті курси кінчаються звичайно прилюдними іспитами-пописами, на яких зібрані громадяни переконуються про велику вартість і самоосвітніх гуртків та освітніх курсів як теж про додатний вплив тієї організації на нашу молодь. Але не знаємо — правда, ще не було на те часу — що діється далі з тією молодю, яка пройшла отой, свого роду, вишкіл у самоосвітніх гуртках. Булоб найгірше, якби тут траплялося явище подібне до поворотної неграмотности тобто, що по деякому часі пропадало би усе те знання, придбане на курсі.

Це, зрештою, не булоб ані дивне, ані надзвичайне. Знаємож, як небагато залишається в нас усіх з того знання, що його ми набували цілими роками у середніх та високих школах, знаємо, що пересічний інтелігент з університетською освітою дуже часто не вміє розвязати свому синові найпримітивнішого рівнання, не потрапить перекласти без словника, а то й зі словником, ні одного латинського чи грецького речення, хоч і математики і обох клясичних мов учився цілу гімназію по кілька годин тижнево. А кілько є таких, що винесли з середньої школи, за вісім чи кілько там років науки, бодай сяке-таке знання якоїсь чужої мови?

У кожної людини залишається тільки те знання, що тісно звязане з її званням, з виконуванням її фаху. Лікар не може забути медичних наук таксамо як суддя чи адвокат не можуть забути нічого з права, бо перший не міг би лікувати людей, другі не моглиб виступати у суді. Мало того! І лікар, і адвокат, і суддя, і професор і архитект і журналіст і багато інших, що виконують якийсь фах, не можуть поперестати на тому, чого навчилися в університеті, бо кожна наука розвивається, поступає вперед, здобуває нові осяги і те все треба знати, коли хтось хоче виконувати свій фах якслід. Чи можна уявити собі лікаря, що не цікавивсяб розвитком та новими ліками, експериментами та приладами від хвилини, як здав останній іспит та покинув університет, що не читав би найновіших медичних книжок та журналів? Або адвоката, що не цікавивсяб новим законодавством, не читав би денників, в яких друкують нові закони та розпорядки коли вже й не говорити про іншу правничу літературу?

Це фахова освіта. Але дослівно те саме можна сказати і про загальну освіту. Загально освічена людина, то не та, що колись там вчилася трохи математики, історії, якоїсь мови і ще чогось там, одним словом, скінчила якусь школу, і все те, чого колись навчилася, забула. Загально освічена людина — це та, що розуміє все те, що довкола неї діється у природі та в людському житті. Не назвемо грамотною людини, що вчилася колись грамоти, але сьогодні не вміє ні читати ні писати. Не назвемо освіченою

мів, що вже не має чого їхати до Пон-Ляршевек, коли не має грошей на дзвін.

І вернувся. Тепер уже сам не міг зрозуміти, як він міг дати незнайомій циганці, що показує циркові штуки такі великі гроші, ще й не свої. Приспішив ходи сподіваючися, що ще її побачить. Але при дорозі лежала тільки здохла коняка і покинений віз.

Почав роздумувати, що робити. Нема сумніву, що тяжко согрішив — зловжив довірям своїх парохіян, розтратив довірені йому гроші, так начеб їх украв.

З острахом передбачував наслідки свого гріха. Як його закрити? як направити? звідки знайти сто талярів? що таки зараз відповісти тим, які почнуть розпитуватися? як пояснити свій учинок?

На небо находили хмари. Дерева сіріли, обрій жовтів. Упали перші великі краплі. Отець Корентен відчув на собі тягар гріху, що впав на світ.

Коли вертався смерком на парохію, ніхто його не побачив.

•

Його кухарка стара Схолястика спиталася:

— О, отець парох уже назад? То ви не поїхали до Пон-Ляршевек?

Парох сказав неправду:

— Я спізнився на автобус у Розі-ле-Роз. Треба туди вибратися ще раз у найближчих днях. Але слухай: не кажи нікому, що я вже вернувся.

На другий день він не правив богослужби. Сидів у своїй кімнаті і боявся навіть вийти до саду. Але на третій день покликали його з Найсвятішими Тайнами до недужого в Кльо-Муссі.

— Отець парох іще не вернувся — сказала кухарка.

Парох вийшов із кімнати, кажучи:

— О, вона не знала, що я вже дома.

•

Вертаючися з Кльо-Муссі, він зустрів одного із своїх найпобожніших парохіян.

— Слава Ісусу Христу! Як же там, отче парох, випала вам дорога?

Парох знову сказав неправду.

— Дуже добре, дуже добре.

— А дзвін?

Парох знову мусів брехати. На жаль! не хотів уже рахувати своїх гріхів.

— Чудовий! Як з чистого срібла. А який звук! Тільки пальцем торкнешся і вже грає без стриму.

— Коли-ж ми його почуємо?

— О, скоро, скоро. Але раніше треба на ньому вирізати день, коли його охрестимо, імена його кумів і кілька слів із Святого Письма! А на це-ж треба часу...

•

— Схолястико! — сказав панотець входячи до хати — якби так продати мій фотель, годинник і шафу то як ти гадаєш, чи далиб нам за них сто талярів?

— Навіть трицять ні, отче парох. Шануючи вашу сиву голову скажу правду, що вся ваша обстанова не варт навіть двох талярів.

— Схолястико! я не буду більше їсти мяса. Мясо мені шкодить.

— Отче парох, це щось не теє... я так нюхаю... вам напевне щось бракує. Це все від того дня, як ви вибралися до Пон-Ляршевек. Що вам притрапилося?

І так мучила його запитами, що він оповів їй усе.

— Що-ж! це мене не дивує! — закінчила стара. Те ваше добре серце наробить вам колись нещастя. Але не журіться. Я вже беру на себе, щоб виснити всім у селі справу, поки ви не зберете нових сто талярів.

•

Схолястика почала вигадувати історії і кожному, хто прийшов оповідала:

— Знаєте, що як наш новий дзвін почали пакувати то десь ним ударили, зробилася риса і тепер треба його перелити. А коли його переллють то отець парох хоче його післати до самого святого Риму, щоб його поблагословив наш Найсвятіший Отець Папа римський, а дорога туди далека...

Панотець не спиняв її, але почував себе щораз більше нещасливим. Бо вже не тільки робив собі докори за власні брехні, але тепер іще потурав брехні Схолястики, а це разом із розтраченими грішми своїх парохіян складало щораз довший ланцюг гріхів. Згинався під їх тягарами, його рожеве обличчя видовжувалося та блідло.

•

Уже давно минув день, який у селі всі були призначили на ювилейне свято душпастирства свого пароха і хрестини дзвона. Мешканці Ляндфлері вже починали дивуватися, чому речинець так затягається. Вже і почали кружляти чутки: коваль Фаріґуль оповідав, що бачив пароха у товаристві якоїсь підозрілої жінки в околиці Розі-Ле-Роз і кінчав так:

— А я вам кажу, що він розтринькав гроші з якоюсь вітринницею.

Повстала в селі партія ворожо настроєна до старого душпастиря. Коли він ішов вулицею деякі парохіяни не здіймали шапок і він чув за своїми плечима неприхильний шепіт.

Нещасливого дідуся мучили докори совісти. Він розумів усю вагу своєї провини. І хоч як глибоко відчував жаль за неї, не міг найти відповідної покути.

людини, що хоч і вчилася колись у якійсь школі, але сьогодні не вміє ані собі ані іншим пояснити найпростішого явища у природі або найзвичайнішої справи у громадському житті.

Бачимо, що у загальній освіті таксамо, як і в фаховій, школа дає тільки підставу, яку треба постійно плекати й ростити, як рослину, щоб вона не то далі розвивалася, але щоб узагалі не завяла та не пропала. Треба цю підставу самому поширювати й доповнювати ціле життя згідно з нашою приповідкою: учися розуму не до старости, але до смерти. Поширювати та доповнювати з часописів, журналів та книжок. І саме це поширювання й доповнювання своєї освіти — це й є справжня самоосвіта, бо людина освічується сама, без чиєінебудь допомоги. Всі оті „самоосвітні гуртки“ і курси, про які ми згадували, як і народні університети, — це не самоосвіта сама в собі, це тільки — так само, як кожна інша школа — підстава, це тільки товчок до самоосвіти. Самоосвіта — це справа одинична, не гуртковa і, найважніше, вона не обмежена в часі, як „самоосвітні гуртки“ та курси. Правда, теоретично можнаб думати про цілу низку ступнів „самоосвітніх гуртків“, але практично цього мабуть ніколи не вдасться перевести.

Таксамо й **самоосвіта** — це сьогодні здебільша тільки теорія. Коли ми говорили про фахову самоосвіту, то тут справа ясна. Хтонебудь з фахівців, що не доповнюватиме своєї освіти самоосвітою, не зможе виконувати якслід свого фаху. Отже фахова самоосвіта — це життєвий інтерес і тому вона мусить бути і справді — може з малими винятками — є. Але чи багато є таких, що працюють над самоосвітою в загальному напрямі, поза своїм фахом? На те звичайно нема часу, ані необхідної терпеливости, ані — і це найважніше — охоти і доброї волі. Бо самоосвіта — це подекуди самовідречення, це свого роду посвята. А на одне й друге сьогодні мало хто зважується. За охоту і добру волю тут дуже важко. Єдиним, рішальним чинником тут може бути і звичайно є — необхідність, т. зв. **„мус“.** І тому одним з найважніших завдань наших „самоосвітніх гуртків“ є: **виробити у своїх членів, не мус, а внутрішню потребу** вести самоосвітню працю у загальному напрямі, продовжувати її.

У цілій самоосвітній акції для нас найважніший відтинок українознавства, бо він — як про це ми вже вгорі згадали — тісно звязаний з **національним вихованням,** справою, якій мусимо — як нація, що має якінебудь аспірації — присвятити найбільше нашої уваги, найбільше наших праці та найбільше наших зусиль. Чому — сьогодні кожному ясне. Самоосвітні гуртки — абстрагуємо від того, як вони зорганізовані, самостійно, чи при якихсь товариствах — це у нас сьогодні єдині школи, в яких маємо змогу дати нашій молоді — та й не тільки молоді, про що іншим разом — справжнє національне виховання.

Певно, що це важка річ, бо виховання взагалі — це справа нелегка, про що проречисто свідчить історія тієї ділянки людської праці та людських зусиль. Лекше на самоосвітньому курсі втаємничити курсантів в основні проблеми математики чи модерної фізики, лекше навчити їх всяких дат з рідної та всесвітньої історії, як вкласти у їх душі хочби тільки основні засади загально-людського й національного життя та поведінки. Алеж не бентежаться великими труднощами у вихованні всі школи на цілому світі, не бентежмося й ми. Тільки памятаючи про те, яка це важка, але й одночасно важна справа — національне виховання, дбаймо про те, щоб було воно в руках **фахових, досвідчених та справді розумних людей.**

В наших самоосвітніх гуртках робиться тепер у цьому напрямі дуже багато. Знаємо, що при предметах з українознавства, а то й інших, прелегенти часто підкреслюють моменти, дуже важні для національного виховання, але може не всюди, не у всіх гуртках кладуть на це особливий натиск. Тому чи не добре булоб завести у самоосвітніх гуртках та на самоосвітніх курсах національне виховання, як окремий предмет, до якого треба би призначити й окремого, фахового вчителя, може краще сказати, виховника. Завданням такого виховника булоб не тільки дати членам самоосвітніх гуртків чи учасникам самоосвітніх курсів основи національного виховання, але — і це найважніше — так, як це було при самоосвіті, дати товчок до дальшої праці у тому напрямі, прокинути в них потребу продовжувати **самовиховання.**

Вихована людина не та, що засвоїла собі основні засади доброго виховання, але та, що послуговується тими засадами у практичному житті. **Національно вихована людина не та, яка знає, як треба ставитися до національних справ, що треба шанувати національні святощі і треба працювати „для народу“, але та, яка на кожному кроці і в кожному часі думає — що так скажемо — національно і національно поводиться.** Можемо уявити собі, якого вишколу треба для цього, якої підготови. А цього вишколу і цієї підготови не може дати і не дасть нам сьогоднішня школа. Підстави національного виховання можуть нам дати тільки самоосвітні гуртки, але вповні вишколитися можемо тільки самовихованням.

Коли самоосвіта — це подекуди самозаперечення, свого роду посвята, то самовиховання — це самозаперечення у ще більшій мірі. Мало цього — це **боротьба з собою.** А національне виховання ще й поготів. Ми-ж мусимо побороти у собі не один злий нахил, не одну злу звичку або ось **хочби самолюбний** егоїстичний інстинкт. Не тільки побороти, але здавити, щоб він ніколи не прийшов до слова. А хіба це так легко? Хіба так легко перемогти у собі отой внутрішній, дуже часто такий могутній голос, що каже нам свої особисті справи, свій особистий інтерес ставити вище від національного? А все-ж треба перемогти. Його треба перемогти особливо тепер, особливо сьогодні та особливо нам, що матимемо **більшу відповідальність перед історією.** А перемоги нема без боротьби. Тому нам треба боротися з нашими нахилами, з нашими звичками, з нашими інстинктами, з національними хибами, що в нас вкорінилися, словом: треба **боротися з собою.**

Вийняткове становище цілої нашої нації доводить до вийняткового становища і кожного з нас зокрема. Дарма що близько коло нас чи далеко від нас живуть люди кращим життям, у спокою та вигоді. Це нас не може спокушати піти на особисті вигоди так довго, як довго не матиме запевнення такого життя вся нація. Мусимо національним самовихованням самозаперечити себе особисто, мусимо підпорядкувати усі свої особисті змагання, що не йдуть по лінії загально-національних змагань, мусимо

мо переконати себе самих, що служба нації — це єдина служба, на яку ми можемо і мусимо сьогодні піти. І знову все те можемо осягнути тільки важкою **боротьбою з собою.**

Знаємо, що остаточна мета цієї боротьби з собою, цього національного самовиховання — новий українець — це ідеал, що його не так легко досягнути. Але розуміємо, що до цього ідеалу нам треба змагати, бо цього вимагає від нас наша нація, що теоретично не є нічим гірша від інших націй, ось хочби німецької, що знову змагає сьогодні до того, щоб запанувати над світом. Коли школа не дає нам змоги ані нагоди, як до цього ідеалу змагати, то мусимо це робити самотужки, самовихованням. Те, що могутні, державні нації осягають своїм спеціяльно і доцільно зорганізованим шкільництвом та пристосованою до цього виховною системою, ми мусимо добувати самі, дуже часто кожен зокрема, одинично. Але це не значить, що й ми самі, тобто кожен з нас зокрема має устійнювати засади національного виховання та підшукувати найкращі методи у самовихованні. Ні, про це, тобто про теорію, мусять подбати компетентні чинники, а практично повинні це переводити самоосвітні гуртки, яких головним завданням буде бути спонукою, підставою і підготовою до національного самовиховання окремих одиниць і в сумі цілого народу.

Ту нерозумну милостиню з чужих грошей він дав мимоволі, навіть без надуми. Він казав собі нишком, що така нерозсудлива підмога моглаб стати для нетямущої циганської дитини — промінем божого світла і початком духової обнови. І ввесь час бачив перед собою чорні, лагідні очі, повні сліз, циганської штукарки. А про те муки його совісти ставали нестерпні. З дня на день зростала його провина. Одного разу, коли він довго молився, він рішив, що скине із себе тягар гріху висповідавшися прилюдно перед парохіянами.

У найближчу неділю парох після Євангелії ввійшов на проповідницю і ввесь блідий, випрямлений, якби закостенів, зробивши зусилля мученика на арені, почав:

— Мої дорогі браття! мої дорогі приятелі, мої дорогенькі діти, я мушу сьогодні висповідатися перед вами...

У тій самій хвилині всі почули із дзвінниці ясний, сріблистий, легкий звук дзвону, що наповнив усю церкву. Всі голови відвернулися і шепіт повний зачудування пройшов серед вірних:

— Новий дзвін! новий дзвін!

•

Чи це було чудо? Чи Бог казав завісити новий дзвін янголам, щоб спасти честь свого вірного слуги? Чи може стара Схолястика оповіла про клопіт свого старенького пароха двом американським дамам — Сузі та Бетіна мешкали у трьох кільометрах від Лянд-Флері у великому замку — і ці багаті та добродійні дами зробили отцю Корентенові таку гарну несподіванку?

На мій скромний погляд це друге пояснення насунулоб багато більше труднощів, ніж перше.

Як там і не було мешканці Лянд-Флері не довідалися ніколи з чого хотів перед ними висповідатися парох.

Переклав м. р.

Літературна сторінка.

Шевченко у 19 мовах.

(Повне видання творів Т. Шевченка. Т. XV. „Шевченко в чужих мовах“. За редакцією Романа Смаль-Стоцького. Український Наук. Інститут. Варшава — Львів, 1938, ст. 454).

Свіжий том повного видання творів Шевченка заходом Українського Наукового Інституту не менше цікавий, та не менше обемистий, як попередній. Його редактор поставив собі нелегке завдання зібрати найважніші вістки та матеріяли про те, що знають досі про Шевченка на чужині. У передмові до тому зазначені труднощі. Ріжні були причини в ріжних народів, для яких автори статтей про Шевченка писали про нього і перекладачі переспівували його поезії. У численних випадках Шевченко був синонімом українського національного руху і його постать ставала прикладом чи аргументом для політичних і публіцистичних статтей? Часто першими, що знайомили чужинців про Шевченка були самі наші земляки, що вживали його імени та його творів для політичної пропаґанди. Ще частіше ті, що його перекладали, не знали якслід його творчости менше талановитими віршунами, а не великими поетами.

Тимто в томі присвяченому творчости та постаті Шевченка в чужих мовах треба було взяти на увагу популярні статті і ремісничі переклади аматорів, поруч мистецьких перекладних зразків.

Цей том дуже ріжноманітний. 19 синтетичних статтей інформує про те, що написали і переклали з Шевченка в ріжних мовах. Сперше йдуть мови ґерманські, далі романські та славяно-балтійські, ще далі всякі інші — далекі. Р. Смаль-Стоцький і І. Дубицький дали статтю про Шевченка в анґлійській мові та німецькій, І. Дубицький про Ш—а у французькій мові та в тих, про які маємо тільки далекі відгуки (еспанська, портуґальська, катальонська, голяндська, фінська, естонська...), П. Зайцев про Ш—а в російських перекладах, Л. Луців про Ш—а в білоруській, сербській, хорватській та словінській мові, О. Бонкало про Ш—а в угорській мові. Статті про Ш—а в інших мовах написали вже спеціялісти-чужинці спеціяльно для цього видання (швед, італієць, румун, болгарин, чех, литовець, лотиш, турок, грузин і жид).

Після кожної статті йдуть найкращі зразки перекладів із Шевченка в даній мові. Вибір такий багатий, що хто знає чужі мови може цілими годинами прирівнювати їх ріжні характеристичні риси, як вони вийшли при передачі тої самої поезії, нпр. такої популярної як „Заповіт“ або „Садок вишневий коло хати...“.

Найбільша в цьому томі стаття П. Зайцева про Шевченка в російських перекладах відповідає пропорціонально своїми розмірами найбільшій кількости перекладів із Ш—а в російській мові. За 80 років перекладало Ш—а на російську мову яких 70 авторів. За той час вийшло в Росії яких 30 збірок Ш—а, більш як у 40 виданнях, а такі три останні видання як Сологуба та Колтоновського в рр. 1933—5 мали 100.000 примірників. На російську мову перекладали Ш—а найкраще і то найбільші поети; у російській мові поезія Ш—а відограла найважнішу ролю — аж до національного освідомлення самих українців виховуваних царською школою та російською історією у дусі ворожому для рідної історичної традиції. Серед російських перекладів Ш—а маємо подиву гідні зразки вірности та поетичного таланту, таксамо як і серед перекладів на польську мову зроблених в останніх роках для окремого тому виданого У. Н. І.

Природно, що вплив Шевченка як поета найбільше заважив у тих славянських літературах, які переходили анальоґічний процес боротьби за самостійність рідної мови, за нові літературні форми і за суспільно-політичні ідеали, що і в нас. Цей вплив величезний у болгарів, хорватів і словінців. Хорват Харамбашіч залишався під величезним впливом Ш—а у своїх поемах, а словінський його перекладач о. Абрам уважав „Кобзаря“ своєю другою улюбленою книжкою після евангелії. Для білоруської літератури Шевченко майже рідний. Л. Луців звертає увагу у своїй студії, що порівнюючи переклади з Ш—а Янка Купала з оригіналом, бачимо, що в перекладі знаходимо ті самі речення, ба навіть той сам лад слів, що в оригіналі; перекладач тільки „білорущив“ окремі слова (зміняв їх поетичну форму).“ Ось один приклад:

Нема кому розпитати	Няма кому распытаці,
Чого плачуть очі?	Чого плачуць вочы!
Нема кому розказати,	Няма кому росказаці,
Чого серце хоче.	Чаго сэрца хоча!
Чого серце, як голубка,	Чаго сэрца, як галубка,
День і ніч воркує?	Дзень і ноч варкуе,
Ніхто його не питає,	Ніхто яго ня пытае,
Не знає, не чує;	Ня знае, ня чуе!
Чужі люди не спитають,	Людзі-ж мане не спытаюць,
Та й нащо питати?	Ды й нашто-ж пытаці?
Нехай плаче сиротина,	Няхай плача сіраціна,
Нехай літа тратить!	Няхай леты траце!

Дуже своєрідні причини склалися на те, чому знайомилися з Шевченком серед чехів і словаків, чому тяжче проникала його муза до сербів або мадяр, чому він нараз ставав актуальний серед турків і дуже популярний серед грузинів, чому залишився майже невідомий на американських просторах, де панує еспанська та портуґальська мова, дарма що від десятків літ пливе туди хвиля наших емігрантів.

Ще складніші причини заважили на факті, що Анґлія, Франція, Італія, Еспанія, навіть Німеччина, не мають досі перекладів Шевченка зроблених великими поетами, ані не мають студій про Шевченка зпід пера великих критиків, які захопилися ним після безпосередньої лектури з оригіналу. Статті, які находимо досі в европейських мовах про Шевченка мають більше загально-інформаційний характер, принагідний чи „енциклопедичний“, вони звязані із іншою ширшою темою — відродження нашого народу, його політичного значіння чи [illegible] нашої літератури, якої майже единим головним представником був Шевченко довго-довго в очах тих, що її зовсім не знали.

Редакція XV-го тому поставилась з незвичайним пієтизмом для чужих перекладачів Шевченка поміщуючи знимки найбільше заслужених.

м. р.

З нових дослідів над літературою.

Відомий польський учений Юлій Кляйнер, член Польської Академії Літератури, видав нову книжку п. з. „У крузі Міцкевича та Ґетого“, де присвятив цілу низку студій явищам польської літератури в її взаєминах із літературами европейськими. Поруч питань, що цікавлять головно польоністів, є тут пронизливі синтетичні нариси про Ґетого, незвичайно цікавий нарис про траґізм діла в „Едипі королі“ з паралелями модерної драми — Виспянського „Проклону“ та Ібсенового „Росмерсгольму“. Для всіх, що цікавляться літературознавством незвичайно цінна частина книжки п. з. „З теорії літератури та дослідної методольоґії“. Тут у є нарисах критик зупинився на цих нових питаннях у підході до літератури, де перехрещуються ролі вченого, фільософа, історика та естета.

Зі зміною поглядів на те, як розуміти „дійсність“ і з новим поділом ріжних типів наукового пізнання, загострилися методи досліду літературного твору. Ю. Кляйнер звертає увагу на те, з яких ріжних становищ можна оцінювати літературний твір, коли цікавитися ним не виключно як літературною появою. Але і в самій літературній появі твору є ріжні елементи та шари, які треба відокремити або звязати з іншими, коли треба вияснити: як твір зродився і чому він набрав ваги майже незалежної від часу, бо триває без огляду на зміни смаку, течії доби та розвиток літературної мови даного народу.

Дуже важні в цих дослідах є вперше незвичайно ясно, обережно і коротко зясовані деякі погляди, яким деякі німецькі вчені присвятили грубезні томи. На літературу в повному розумінні цього слова складаються твори, що стали незалежні від процесу, в якому і завдяки якому повстали. Твори наскрізь оригінальні, не повторні не можна пояснювати загальними і наглядними зверхніми причинами. Вони є не матеріялом, на підставі якого пізнаємо інші явища (нпр. історичну добу, звичаї, психольоґію людини), а безпосереднім признанням творчої індивідуальности. Великий мистецький твір це окремий світ із власною льоґікою, своєрідний світогляд і не можна [illegible] оцінювати тим самим знаряддям, що інші; його треба брати як нову суцільну гармонію. Такий дослід незвичайно важкий тому, що від самого досліду залежить погляд на вартість твору, відповідь: чи він справді виїмятковий. Критика мусить зібрати всі елементи, які мають перевірити гіпотезу про вартість твору. Дослідник великого мистецтва мусить мати в собі щось з містика, але метода його досліду мусить бути „раціональна“, умова, не чуттєва.

Звязок ґеніяльного твору з підложжям, з якого вийшов, з історичними засобами вислову (мова, фарба...) — невідхильний, а при цьому не можна його оцінювати тільки чисто історично ані наскрізь формально. Кляйнер вказує на помилки обидвох крайніх метод і на перехресні лінії чисто духових взаємин із твором та інтелектуальних. Сучасна доба творить нову естетику: з одного боку запозичену із буденних явищ та світа машини, з другого з ідей, що відкривають нові форми, в яких кристалізуються мистецькі вартости. „Може варварський крик — кінчає Кляйнер свої роздумування — сучасного покоління, що вражає вухо людей передвоєнної культури — це поклик за великою творчістю, яка перекомпонувалаб ціле збірне життя і всю дійсність переміняла у твір мистецтва.“

—o—

Літературна хроніка.

ВИПРАВЛЯЮТЬ ОСТРОВСЬКОГО

У Росії святкують 125-ліття уродин відомого драматурга Островського. 12-го ц. м. у пресі появилися офіціяльно — партійні вказівки, як не треба розуміти і виставляти Островського, як це робили досі совітські критики. Отже не треба вважати О. ідеольогом купецтва, славянофільства та назадництва, не треба докоряти йому, що він працював у таких органах як „Москвитянин“, де він видрукував тільки 4 пєс, хоч написав їх більш як 50. Не треба забувати, що О. співпрацював з Некрасовим, Щедриним, Чернишевським і Добролюбовим. А що дотеперішні совітські критики, директори театрів та режисери пробували очистити О-ого з ріжних буржуазних гріхів і „розбивали його твори на епізоди, лучили кілька пєс в одну, переносили дію в обстанову якої драматурґ і в думці не мав, уводили в них нові дієві особи...“ то від тепер годі! Треба нарешті ставити Островського на сцені так, як він писав, а пригадати тільки всім, що він... зовсім благонадьожний. А все це аж до нового відклику, коли прийде такий вітер, що знову треба цензурою різати покійників, як тепер ріжуть живих.

БОЛГАРСЬКА ПОВІСТЬ ПРО ОПРИШКА.

Відомий болгарський письменник Орлин Василев видав повість „Гайдук не годує своєї мами“ (є така болгарська народня пісня). У цій повісти автор змальовує невгамовну вдачу людини, що не вродився хліборобом і не може звикнути до спокійної праці на одному місці. Страгіль — оспіваний у народніх піснях опришок, як наш Довбуш — пробує зажити мирним життям. Коли він тратить свою улюблену жінку в ньому прокидається [illegible] вдача і він знову стає „страшним ватажком опришків“. Уся повість має багато елементів романтичної доби, але поруч із цим є в ній теж спроба змалювати правдиву психольоґію людини.

ЧОЛОВІК, ЩО ВБИВ ПРЕЗИДЕНТА ЛІНКОЛЬНА

Історія президентів Злуч. Держав [illegible] багато більше, ніж европейців [illegible] Америці їх королів. [illegible] Бут-Клярк п. з. „[illegible]“, [illegible] Джона Вілкса Бута [illegible] президента Авраама Лінкольна. [illegible] Бут [illegible] сестра Джона [illegible] Лінкольна [illegible] Його сестра [illegible]

Економічний огляд.

В. НЕСТОРОВИЧ.

Всегосподарський солідаризм українців.

(Під враженням пресового порозуміння).

I.

Скомплікована дійсність сьогоднішнього дня унаглядное нам небуденний бій за нові ідеї, за нові доктрини політичні, суспільні й економічні. Розуміння інтересу цілости, себто людської збірноти, є в ріжних державах ріжне, особливо, коли йде про нову економіку, що має заняти місце „декадента-капіталізму". Це розуміння настільки ріжне, що покищо нема людини, яка персоніфікувалаб якусь заокруглену універсальну економічну систему сучасности, так як персоніфікували окреслену економічну думку Адам Сміт чи Карло Маркс. Це й зрозуміле, коли зважимо, що нова економіка дозріває сьогодні в дуже густих або дочить згущених тінях політичних режимів та що кожний з тих режимів має свою політичну „державну рацію", до якої старається приспособити економічну практику, підбудовану теорією, находячи завжди до цього услужних науковців-„трубадурів". Навіть в Англії, де все ще залишилося стільки сентименту для часів Кобдена і Вікторії, і де ще устрій приватно-капіталістичний має розмірно найменше прикмет формальности, турботи за будову „оборонного господарства", що ростуть у міру політичної експанзивности німців в Европі та японців на Далекому Сході, підважують усе більше свободу ділання одиниці.

Чи дійсно зближаємось до сумерку приватної підприємчивости і разом із тим до затрати такої безперечної спонуки у виві людської енергії, якою є особистий зиск, вигляди на матеріяльний дорібок?

К. Чапінський, полемізуючи у великодному числі „Роботніка" з озонівськими ідеольогами „нео-націоналізму" в Польщі („Газета Польска") цитує думку італійського націоналіста Коррадіні (якого праця вийшла тепер у польському перекладі), що завданням націоналізму є оборона буржуазії та оборона зиску. Через те представляти націоналізм як шлях до „суспільної справедливости" — як це роблять „озонівці", що обєднали державну ідеольогію Пілсудського з націоналістичною ідеольогією Дмовського і творять з цієї мішанини свій „неонаціоналізм" — є по словам Чапінського — неслушно. Є це тільки маскування авторитативної системи в тоталістичним забарвленням.

Ми не мали в руках книжки Коррадіні і не знаємо, наскільки його думка вірно передана. Та в одному треба нам погодитися: всі боєві нині націоналізми, що обєднують свої людські збірноти в одну цілість та зосереджують їх думки і зусилля, ніколи не підуть на знищення рідної буржуазії та на виеліменування зиску з економічних категорій думання і з економічного чину. Вони, будуючи суцільні громадянства і даючи їм не тільки оборонну, але й експанзивну міць, з природи річи перервують нитки, що вязали капіталістів усього світу, а також пролетарів, видвигаючи на місце клясової боротьби й солідарности — **національно-суспільний солідаризм унутрі своєї країни.** Що для того вимагають чималих жертв від кожного громадянина з особистої свободи, обмежують перерости (м. і. і зиску) та вільний розмах думки, вводять примус, тощо — це очевидне. І тому — як нова течія в житті народів, що під ріжними назвами оформлює не тільки їх сучасність, але й майбутність — може новий націоналізм викликувати багато застережень, а в народів, що не живуть у межах власної держави, зрозумілу неохіть*). Але одно бодай треба покласти в заслугу новітнім націоналізмам: насаджуючи (як треба то й силою) ідею суспільного солідаризму, нищать вони інстинкт взаїмної боротьби в межах власного громадянства, примушуючи його підпорядкуватись інтересам „вищого ступня".

II.

У доволі тісних рямцях життя західних українців ферменти суспільної та економічної думки в світі і в самій Польщі проходять майже непомітно. Маючи до діла з чужою господарською диспозицією в ширшому розумінні, ми — на вузьких переходах, що нам залишаються свобідні в обставинах формального приватно-капіталістичного устрою Польщі — вдаряємо нераз лобом об лоб і нарікаємо на ґудзи, не застановляючись над тим, що теперішня доба видвигнула і поставила „во главі угла" **співпрацю в лоні національної спільноти як кращу, досконалішу форму співжиття.**

Не те є найбільшим лихом, що в нашій національній економіці поруч конструктивних прикмет назбиралося чимало людської зависти, дрібних і фальшивих амбіцій, навіть забріханости і кривлення душею (бо пороки людські йдуть за людиною, як її тінь, а в господарстві діють живі люди). Зате головне лихо в тому, що загально принятий і признаний у світі імператив сучасности — суспільний солідаризм так ще розмірно мало находить у нас послуху і не творить тої ґранітної основи, на яку можнаб оперти все наше національно-господарське будівництво.

Ніде правди діти: наша національно-господарська думка досі не скристалізована як цілість, а її фраґменти не згармонізовані з собою. Ми не тільки не навчились уміло черпати зі скарбниці чужих досвідів, а занедбуємо навіть скарбницю досвідів власних, які бють нас щораз болючіше. Ми вміємо обурюватись та клеймити „дефетизмом" у добрій вірі та в замкненому гурті кинену думку: „Не ставмо всього на одну карту", хоч знаємо, що проворна людина не зосереджує в небезпеці всього свого майна, а розкладає його на дві і більше частин. У поплутаному нині розвитку політичних і господарських тенденцій не може одна розвоєва форма мати характеру догми в її чистій, ненарушній формі. І коли це важне навіть для державних народів, то наскільки воно важніше для нації, що її ближче очеркнення „національна меншина"!

Та в заулках нашого національно-господарського життя не тільки кооперація і „приватництво" бє часто лобами об себе. Зударяється і „приватник" з „приватником", кооператор із кооператором, споживач і продуцент, робітник і самостійний підприємець чи кооперативний директор, — а все те нерідко в супроводі самохвальби чи глухих нарікань, часом навіть слушних. І тому, коли підносимо голос, вказуючи на потребу плекання в теорії та в практиці засад господарського солідаризму — то маємо на увазі ці широкі рямці, що обіймалиб усе українське громадянство.

В першу чергу повинен щезнути внутрішньо-господарський фронт з нашого життя, фронт т. зв. „кооперативно-приватницький", **ця справжня дивовижа наших часів.** Очевидно, для цього в повній злагоді треба виполоти всі буряни й усунути все каміння з економічної ниви, бо інакше плуг нашого господарського активізму, хоч і ведений енерґійними руками, заплутається і вищербиться таки на наших найрідніших перешкодах. Треба створити для господарської творчости атмосферу, позбавлену зависти, фальшивих амбіцій, пересудів і виключности. Треба розмежувати здорову конкуренцію, що при всіх питомих своїх позитивних прикметах є ще й корисним „батогом", що „підганяє", від конкуренції деструктивної у своєму діланні, конкуренції, що зявляється з недоцільних, а то й низьких спонук. До цього необхідно ввести в нашу господарську розбудову пляновість. При всіх труднощах її переведення — всеж таки не є вона утопією, коли засада солідаризму не залишиться пустим звуком. Треба вести пропаґанду так, щоб вона не перечила духові всегосподарського солідаризму, навпаки, щоб плекала цього духа в усіх колах українського громадянства. Треба створити в той спосіб атмосферу, в якій господарсько-творчий патос сучасного українського покоління зможе розгорнутись у всій своїй силі і творити тривкі вартости в ділянці матеріяльної культури, що причиниться теж до піднесення духової культури широких мас українського народу.

Ці думки насунулись нам з обсервації подій у світі, в Польщі та в нашому середовищі. Пишемо їх під враженням українського пресового порозуміння, що має ступити вістря всіх шкідливих антаґонізмів у нашому національному житті. Не можна висловити з приводу Великодних Свят кращих бажань на сторінці „Економічний Огляд", як ті, щоб чимскорше дійшли й на господарському відтинку нашого збірного життя до повного замирення і координації зусиль.

*) Цьому питанню присвятили ми окрему увагу в статті „Чужий тоталізм і наше господарство". „Діло" ч. 5, 1938. р.

†

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
в шості роковини смерти бл. п.
Павла Голяда і Якова Пришляка
відбудеться дня 28. квітня ц. р. в год. 6.30 ввечір в Архикатедральнім Храмі св. Юра у Львові.
Рідня.

Люди з піднебінням у чорні цятки.

(Замість господарського фейлетону).

Беремо це з найновішого числа тижневика „Господарка Народова" [illegible] люстрацію (ледви чи переборщену) [illegible] глядів поляків на „східні креси" [illegible]
— Ред.

В нас був „тиждень кольоній". Читали ми статті про конечність слушної участи Польщі в [illegible] дійствах природи, що засобила ряд краї[в] у [illegible] сирівці, памятаючи про сильні, і забуваючи про [illegible] держави.

Деякі думають, що домагання теренів для [illegible] ської експанзії зайве, бо кольонії маємо у [illegible] своїй держави. Зовсім близько. Вистачить [illegible] їзду і поїхати до Барановичі, до Пинська чи [illegible]

Приїжджає собі людина на „креси", [illegible] через вікно, щоб налюбуватись гарним [illegible] гло — туземці зі списами, зі щитами [illegible] корчів і роблять людині „пік-пік". Так, так. [illegible] небезпечно, туземці є, як відомо, в [illegible] за тим взагалі мають дуже лихі [illegible] є недобрі, а на піднебінні в них чорні цятки [illegible] бачуть іздалека людину, одягнену в штани [illegible] корковий каск з „Олд Інгленд" (так [illegible] во левітанці в часі подорожі до наших кольоній [illegible] на „східні креси"), кидаються негайно на [illegible] йому гаракірі. Отож з „кресами" треба бути [illegible] рожним! Це небезпечна країна, повна [illegible] сподіванок, з дуже таємничим тереном, [illegible] цивілізованої людини. Сам пан „наміcтник-губернатор" не все може собі порадити з [illegible] кі вони неможливі!

Істнують у Польщі деякі господарсько-[illegible] пи, які на східних теренах Польщі [illegible] відношення. Без прибільшення; розглядають [illegible] не як співчинник господарського і державного [illegible] не як терен, що творить державу і бере в [illegible] часть, але як пасивні обшари, як [illegible] льоніяльного визиску. В такому [illegible] глядають вони проблєму „східних кресів". [illegible] треба справедливо признати, що ці [illegible] ке „кольоніяльне" відношення не тільки до [illegible] сів", але й аналогічне загалом до польського [illegible] на продати чи ні? Якщо так — то [illegible] шити з даного села, які зиски витягнуть? [illegible] на, що вони селом цікавляться.

Колись я доглянув в „Депеші" статтю [illegible] всходнє — то наше кольоніє". В [illegible] незвичайно ясно окреслено, чим є „креси" [illegible] яких зближена ця газета. Здається [illegible] завданням виясновувати, яке повинно бути [illegible] „східних кресів" і до польського села. [illegible] заміру полемізувати на цю тему. [illegible] ще — от так собі, для памяти".

Жіноча сторінка.

У свято перемоги правди.

Великдень, — свято весни і миру приходить до нас разом зі споминном про Голготу і страждання, які переніс на ній Христос та його найвищу жертву для добра людства.

Великдень з веселими дзвонами і радісним співом змушує нас мимоволі вертатись думкою до нашої весни а в більшости з нас цей спогад вяжеться з грюкотом гармат чи свистом куль, які може хоч і не свистіли безпосередньо коло нас, але напевно загрожували тоді комусь з близьких нам, якійсь рідній, дорогій істоті.

І ось цей спогад нашої весни змушує нас все прислухатись та придивлятись і до трівожного нашого „сьогодня“, яке кожної хвилини готове вибухнути грізними громами та новим свистом куль. Ніколи ця загроза не була така реальна, така близька. Завмерли навіть фальшиві запевнення і розмови про мир. Ніхто вже навіть не намагається переконувати у своїх миролюбивих настроях, і всі зусилля дипльоматів всього світу зводяться тепер тільки до того, щоб ще на якийсь час, на якусь годину віддалити критичний мент, аби ліпше підготовитись та зробити так, щоб відповідальність впала на когось іншого. І коли давніше традицією було з нагоди Великодних Свят писати про мир, коли в ріжних країнах в повоєнних вже часах завели гарний звичай у страстну суботу згадувати мент закінчення світової війни кількахвилинною мовчанкою, то цьогорічна мовчанка була більше пригадкою про те, що має прийти, а ніж про те, що минулося.

Та Великодні Свята не є тільки святами мира, але й святом визволення. Бо не тільки за мир на землі страждав Христос, але й за волю людства, за гідність і право кожної людини і того найменшого брата і тої наупослідженішої істоти. За Правду вмер Христос, щоб потім своїм воскресенням доказати невірним, що „Правда таки все перемагає“.

А тому коли задзвонять цьогорічні великодні дзвони, хай понесуть вони цю віру в перемогу Правди і туди за Збруч, де вже всяке життя завмірає, де вже тратять наші брати віру в добро. Хай пригадають їм ті великодні дзвони, які може вони почують тільки через радіо, або уявою тільки собі їх відтворять, що після Голготи прийшло Воскресення і, що Правда таки перемогла. А нам хай цьогорічні Великодні дзвони пригадають наш великий обовязок все бути готовими до боротьби за Правду. Нам жінкам хай пригадають вони ту Велику Матір, яка йшла за Сином і на Голготу, але яка дочекалась великого щастя Його воскресення, хай пригадають вони нам і ті діви, що поснули при своїх світильниках саме перед дванацятою годиною і тих, що не боялись ні ночі ні темряви, а йшли туди, де знали вони, що їх чекає перемога Правди, перемога світла над темрявою.

Ось чому і в сьогоднішні трівожні від сподіваного грюкоту днів наші Великодні Свята мусять бути радісними і світлими, бо віримо, що Правда все переможе і що й для нашого народу після Голготи прийде воскресення.

Христос Воскрес — смертю смерть переміг! Переможемо й ми, бо віримо у перемогу Правди, а Правда по нашому боці.

—o—

М. КАЧМАРСЬКА.

Страсти.

(Уривок споминів).

...Вже добре сполудня доїжджаємо до німецької кольонії, віддаленої на 7 верст від Затиша, залізничої стації, де були росташовані деякі частини нашої бригади. Хоча від стації до осідку бригади, до Берґдорфу ще 25 верств, то ця віддаль видається дрібною в порівнянні з трьохденною мандрівкою степами з Роздільної. Всі лиха і небезпека вже поза нами. Солтис заходиться коло приготування підводи для нас. а ми гостимося у його хаті хлібом-сіллю та слухаємо новин про повстання, „галічан“ проти большевиків і оповідаємо свої пригоди.

Дорогою на Затиша їде бричкою харчовий старшина нашої бригади. На бричці одно вільне місце і по короткій нараді їду на стацію, щоб звідтам повідомити телефонічно команду бригади про наш поворот з Одеси щасливий, хоча доволі припізнений та просити про висилку підводи по нас.

Смеркається. Здалека вже значаться сталевим блиском залізничі рейки та їх мусимо їздою перетяти. Та бач — нова перешкода. Шляхом від Одесси залізною черепахою суне бронепотяг і висилає залізних звідунів — гарматні стрільна на мабуть збунтовану стаційну команду. Тепер уже шляху не переїдеш, треба ходою добристи до стації. А там рух — хвилювання. На щоглі вивішено червоний прапор, хоч ще на кілька хвилин передтим грався зі степовим вітром жовто-блакитний. Це хитрунство є вимогою моменту, для оборони слабшого перед силою. Стаційний телефон занятий розмовою між командою стації та командою бригади. Р...очасно ідуть переговори із залогою бронепоїзду. По часі бронепоїзд завертає у поворотну дорогу на Одессу. Тоді й я можу порозумітися з командою бригади і повідомити її, що ось ми вертаємося з Одесси у повнім складі. З розмови довідуюся, що про висилку підводи на стацію по нас не може бути і мови, бо на другий ранок виїздить бригада з Берґдорфу на фронт.

Виходжу зі стаційного будинку і міркую, що мені робити, як за ніч відбути дорогу до бригади без підводи? А ще я сама, від товаришів подорожі відбилася — навіть не знаю, що з ними. Повинні вже тут бути.

Нічка окутує своїм серпанком усе довкола і кидає довгі тіні. Та під впливом легенького степового вітру проходить моє схвилювання і надходить холодна застанова. Дорогу до бригади мушу через ніч відбути. Розглядаюся. Праворуч темною смугою значиться валка возів. Довідуюся, що це бригадна харчева валка, яка вночі ще має доїхати до Берґдорфу. Находжу для себе місце на возі. Вже не хвилююся від новини, що в останній хвилині бригадне командування наказало валці зупинитися до дальших приказів в с. Василіві, віддаленім від Берґдорфу на 6 верстов. Ту дорогу перейду пішком.

Виїздимо у степ. Небо засіялося міліонами зірок та не лиш небо. Довкола, куди оком глянь засіявся степ зорями. Там гурт зірок, далі самітна, а ліворуч зісунувся на степовий шлях небесний молочний шлях і лискучою ходою мірить степ. Діється довкола щось таке, про що не знаю і чого не розумію. Візник теж не знає, що воно таке. Надїздить командант валки і пояснює, що ось степом вертаються люди з горіючими свічами з церкви, зі Страстей Господніх. Це бо Страстний Четвер і ціла Україна роїться в цей вечір зірками свіч. А цей молочний шлях це певне кіннота от. Шепаровича, що під ослоною страстної містерії скриває свій похід проти большевицького бронепоїзду.

По півночі доїздимо до с. Василіва. Валка залишається ночувати, а я збираюся в дорогу до Берґдорфу. Зі мною вибирається стрілець, який у Берґдорфі залишив свої речі.

Минаємо село і виходимо у степ. Ясне сяйво місяця сріблить цілий степ і нашу дорогу. Гай, степ батько — а ніч мати! По якімсь часі чуємо довкола гомін голосів — скрип возів. Большевики це? повстанці чи галицькі частини? Наслухуємо — тиша. Це либонь сам степ-батько заговорив. Може росказує про страсти минулого або майбутнього, а може нашіптує нову легенду про світлий великий День. Та перевтома убиває чар степової казки і ми радіємо, коли перед нами майоріє село.

Та це ще не Берґдорф, до нього ще 13 верстов дороги. До ясного ранку міряємо степову дорогу і вже за дня приходимо до Берґдорфу. Тут сніданок і підводами дорога до Бірзулі. А там у самий Великдень вантажимося у вагони, щоб на час доїхати на страсти Галицької Армії.

—

Як виглядатиме наша хата на свята.

(Кілька Великодних заповідей).

Цьогорічні Великодні Свята не будуть мабуть надто сонячні і теплі. Весна була поспішила до нас, але потім чомусь вернулась назад ще на зимовий відпочинок. Але навіть, якби дерева були білі від снігу, а не від цвіту, як ми то звикли на Великодні Свята мати то й тоді в нашій хаті, де ще може й протопимо, має бути світло і ясно та привітно, як то на Великодні Свята годиться. У всіх фляконах, які тільки ще по ріжних сховках зимових маємо мусимо мати на свята квіти. Хай то будуть і найскромніші лугові квіточки, які наперекір снігові таки вже повисували головки і прикрашують міські ринки, або хай то будуть тульпани, гіякинти та нарцизи виплекані в оранжеріях чи вазонках, але квітів на свята в нашій хаті має бути багато. А вже від барвінку зеленітиме кожний кутик нашої кімнати — і так створимо собі бодай в хаті ілюзію весни і зробимо її привітною і святочною.

А на нашому скромному великодньому столі (ми напевно його собі прикрасимо вже хоч би задля дітей) пишатиметься і невеличка традиційна пасочка і баба у білому чіпці з баранчиком чи квіткою на вершечку і крашанки чи гарні писанки, які можливо ще навіть від минулого року десь собі переховуємо, А ласощів не мусить бути багато, лише стільки, щоб уся наша родина відчувала, що то Великодні, а не які інші свята.

Але що найголовніше все в нашій хаті блищатиме від чистоти та пануватиме в ній лагідний і мирний настрій.

Не забудемо про ще одну подробицю, яка може нам свята або зробити дійсно святами миру, або вкрити їх темною хмарою. Все приготуємо і розділимо так, щоб і наша домашня помічниця могла мати свята та відсвяткувати їх по свому. Тоді не матимемо в домі насупленого, невдоволеного обличчя і хоч і тихих, але частих зідхань, або бодай сумного погляду, що все нагадуватиме нам, що ми у це свято миру, любови і справедливости когось та скривдили. Дотепна господиня зуміє все наладнати так, що навіть і тоді, коли очікує гостей не потрібуватиме помочі дівчини, яка може пригадати собі своє село і разом з іншими поспівати гагілок коло церкви, які улаштовують для них ріжні наші організації, або піде відвідати якусь тету чи сестру. За цей день волі буде вона вам вдячна і напевно увечір чи другого дня радо зробить лад і порядок в кімнатах та кухні, якщо гості там лишили непорядок.

Добрий настрій — запорука добрих свят. А тому не починатимемо ми самі і пильнуватимемо, щоб і інші члени родини того не робили, якихось прикрих розмов. З чоловіком не говоритиме про фінансові клопоти, які нам без того щодня докучають, з дітьми не говоритимемо про їх шкільні обовязки, яких вони може не дуже пильнували, а які мусять припильнувати по святах, бо скоро й шкільному рокові кінець. Всі ці клопоти і турботи лишимо за собою, або на посвятах. Чоловікові напевно тоді смакуватиме те, що ми наготували і він не робитиме докорів за зайві святочні видатки, а діти своїми радісними й усміхненими личками грітимуть нам ліпше душу, як сонечко, якого цього року не можемо дочекатись.

І ще одного потрібно нам для того, щоб наші свята були дійсно святами, а це свідомости, що ми сповнили всі свої обовязки, які на нас наложено, як на свідомих громадянок і чесних українок. Коли ми звичайно їдемо перед святами до сповіді то мусимо відбути ще одну сповідь, а саме сповідь громадськости — перед самими собою. На свята мусимо мати свідомість, що ми виконали й акт звичайного милосердя допомігши комусь хворому, безробітному чи взагалі долею покривдженому, а також і громадські наші залеглости всі вирівняли т. т. і „Рідній Школі“ допомогли якимсь датком у її збірці та іншим нашим установам, в яких працюємо чи яким сприяємо допомогли працею, пропагандою або матеріяльно. Таким чином наші зобовязання супроти родини поширюємо ми на Родину ширшу.

Коли кожна з нас доповнює тих кількох заповідей напевно у її душі цвістиме радісна весна і Великдень буде для неї дійсним Світлим Христовим Празником та не заморозять її хати ніякі пізні морози, хоч би за вікном і бушувала хуртовина.

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ У.Г.А.!

ПРАВНИЧА СТОРІНКА.

М-Р М. ХОМЯК.

Коли і хто може вивласнити приватне майно?

Пляноване вивласнення єдиної і найкращої у Львові української спортової площі „Сокола - Батька" схвилювало українське громадянство до краю. Чому саме нам хочуть забрати нашу площу, що є легенями українського фізичного виховання у Львові, чуємо з усіх боків запити. Аджеж ледви кількадесять метрів за площею „Сокал-Батька" розтягнулися аж три польські спортові площі, а на протилежній до Сокола-Батька будівельній площі, що разом з усіма трьома згаданими польськими спортовими площами є власністю м. Львова, будує маґістрат щораз то нові бльоки мешкальних домів. Чи не краще булоб там здвигнути нові будинки для наукових інститутів львівської політехніки? Не знаємо, як скінчиться справа з „Українським Городом". Одначе якщо не помоглиб ніякі аргументи і врешті таки дійшло до вивласнення площі Сокола-Батька, то український нарід у Польщі, який є дійсним власником цієї площі, бо складав на викуп кожної її пяди масово дрібні жертви, відчує це як новий болючий удар. Відчує його тимбільше, що ця спортова площа необхідна для здорового розвитку молодого покоління, яке не має де притулитись. Якщоб таки дійшло до вивласнення „Українського Городу" — то пересунувся би перед нашими очима ще один приклад драматичними колірами змальованої історичної правди.

А що між українським громадянством кружляють вже теж поголоски про пляноване вивласнення деяких площ, що належать до св. Юра, слід ближче приглянутись законним постановам про вивласнення.

Вивласнення (експропріяція) зводиться до того, що кожна особа мусить відступити власність своїх маєткових річей в цілости або частинно, якщо цього вимагає держава в загальному інтересі. Пошкодований може домагатись у такому випадку лише винагороди шкоди, себто відшкодування*. Згідно з цією думкою § 365 ц. з. постановляє, що кожна особа мусить відступити повну власність речі за відповідною винагородою, якщо цього публичне добро вимагає. Таку саму засаду висловлює теж ст. 99 конституції, що потверджує істнування приватної власности з тим, що „скасування або обмеження власности, особистої і збірної, може прийти у випадках, передбачених законом і лише тоді, як цього вимагає загальне добро, за відшкодуванням". Крім цих двох засадничих постанов про вивласнення, себтоє § 365 австрійського цивільного закону і ст. 99 польської конституції видано безліч окремих законів, що передбачують вивласнення на preріжні цілі: на будову публичних доріг, на комасацію ґрунтів, на земельну реформу, на управильнення берегів рік, будову залізниць і т. д.

Окремі обмеження передбачують закони про т. зв. „воєнні чинитьби". Постанови цих законів зводяться до того, що з хвилиною вибуху війни, загальної мобілізації або в інтересі оборони держави — адміністраційна або військова влада забирає на військові цілі фізичним або правним особам, зовсім або частинно, тимчасово або на все їхні, маєткові предмети: коні, вози, худобу, доми, помешкання, копальні, фабричні підприємства тощо, з тим, що платить негайно або зобовязується заплатити відшкодування. Крім того держава може притягнути до праці для війська всіх громадян у віці від 17 до 50 р. життя, без ріжниці полу. Від праці звільнені: недужі, каліки, ученики, священники, посли і сенатори, частинно урядовці та чужинці. Вкінці на випадок війни або мобілізації влада може примусово виселити населення з його майном зі загрожених воєнними діями просторів, якщо ці простори мають спеціяльне значіння для оборони держави. Якщо майна не можна вивезти з загрожених просторів влада може його знищити, щоб воно не попало в руки ворога. За знищення майна — держава зобовязана заплатити повне відшкодування. Всі ці благодати відчуло вже українське населення підчас світової війни, а тепер найдошкульніше відчуває всякі обмеження у прикордонній смузі. Отже там влада може не лише забирати ґрунти, якщо цього вимагає оборона держави, але теж припинити всякий оборот нерухомостями і виселювати звідти громадян — як про це повідомляє нераз преса.

Одначе найбільше значіння має розпорядок президента з 24. вересня 1934 р. (Д. З. ч. 86 поз. 776) про вивласнення, бо він визначує предмет та обем відшкодування, спосіб (процедуру) вивласнення та виконання вивласнення. Отже згідно зі ст. 2. можна вивласнити: **право власности або інші річеві права нерухомостей; матеріяли необхідні до будови уладжень до оборони держави, всяких доріг та залізниць і тимчасово заняти нерухомість.** Про вивласнення і відшкодування за вивласнення рішає воєвода відповідно до того, де находиться предмет вивласнення. Від того рішення у справі вивласнення можна зробити відклик до 14 днів до міністерства внутрішніх справ. Рішення міністра є вже остаточне, себто не можна його зачіпити жалобою до Найвищого Адміністраційного Трибуналу, як це звичайно можна зробити з некорисними рішеннями адміністраційної влади II. інстанції тому, що справа вивласнення залежить від „свобідного рішення" адміністраційної влади і „в межах цього свобідного рішення". В таких випадках Найвищий Адміністраційний Трибунал не може рішати згідно зі ст. 6 уст. 2 розпорядку президента з 27. жовтня 1932 р. (Д. З. ч. 94 поз. 806) про леґальність рішень адміністраційної влади, себто чи ці рішення є згідні з постановами законів. Якщо пошкодований невдоволений висотою відшкодування може **до трьох місяців** зажадати, щоб суд устійнив висоту відшкодування. Відклик до міністра у справі вивласнення і позов до суду у справі висоти відшкодування зайвий тоді, коли власник нерухомости згодився добровільно відступити свою власність та договорився до висоти відшкодування з владою.

Якщо йде про вивласнення будівельних матеріялів — у такому випадку повітова адміністраційна влада (себто староста, а не воєвода) може дозволити на розшуки і видобування матеріялів з чужої нерухомости (нпр. каміння, піску, глини і т. д.), необхідних на будову уладжень з метою оборони держави, на будову доріг і залізниць. Якщо пошкодований не погоджується на відшкодування, що його устійнила повітова влада загальної адміністрації, може до **місяця** від доручення йому рішення домагатися від суду, щоб устійнив відшкодування.

На випадок стихійного нещастя (повені, пожежі, сніговії і т. д.), може тимчасово покористуватись чужою нерухомістю війт, солтис або командант поліційної станиці, якщо неможна негайно повідомити загальної адміністрації повітової влади, але з тим, що треба її повідомити як лише відпаде перешкода. Тут пошкодований може домагатися до одного місяця, щоб суд устійнив висоту відшкодування.

Якщо до вивласнення приходить тому, що цього вимагає — оборона держави — воєвода мусить притримуватися внесків військової влади. Від його рішення можна зробити відклик до міністра найдалі до 7 днів, себто речинець до відкликів коротший. В наглих випадках воєвода дозволяє військовій владі, щоб негайно перебрала в посідання нерухомости (звичайно діється це щойно по правосильності рішення адміністраційної влади). Якщо йде про будівельний матеріял і щоб тимчасово перебрати нерухомости в посідання — може це зробити сама військова влада, означена міністром військових справ.

Хто перешкоджає у помірах нерухомости, що підпадає вивласненні; нищить поміри чи ці; не дозволяє видобувати будівельних матеріялів чи відступити свою нерухомість на випадок стихійного нещастя — може бути караний на кару 3-ох місяців арешту або грівни до 2.000 зол. Кару накладає адміністраційна влада

*) Fryderyk Zoll: Prawo cywilne, tom II, wydanie taccie. Poznań 1931. Гл. стор. 29—45.

Зміна закону про подружжя в Еспанії і Франції

Півофіційний орган Апостольської Столиці „Оссерваторе Романо" оголосив текст нового закону про подружжя, що його видав національний уряд ґен. Франка в Еспанії. Новий закон вводить важливі зміни до подружнього закону з 1932 р., що тісно вязався з конституцією з 1931 р. республиканської Еспанії, виданої по виїзді останнього короля Альфонса XIII з Еспанії. Суттєва постанова подружнього закону з 1932 р. зводилася до того, що подружжя можна розвязати за взаємною згодою на домагання одного з подруг.

Новий подружній закон національної Еспанії займає зовсім протилежне становище до справи розводів. Отже подружжя — згідно з новим законом — є релігійною тайною, себто не розривним. Подружжа, заключене в церкві, потягає за собою наслідки, що їх передбачує цивільний закон. На думку „Оссерваторе Романо" новий подружній закон є поважним кроком наперед у відродженні національної Еспанії, він є актом відбудови та оздоровлення основної комірки суспільного орґанізму, якою є родина та подружжа. Новий закон є — на думку „Оссерваторе Романо" — найкращим доказом, що Еспанія вертається на лоно християнської цивілізації.

У французькому парляменті перейшла новеля до цивільного кодексу того змісту, що „жінка не обовязана слухати свого чоловіка" та що „чоловік є лише головою родини". Здавалось би, що у Франції жінки були досі щонайменше в такій неволі, як жили в ... Тимчасом було саме навпаки. Хоч буква закону зобовязувала жінку до безоглядного послуху чоловікові — французи не використовували своїх прав та окружали жінки найбільшою пошаною. А що не настоювали на виконанні букви закону — радо згодилися тепер на зміну, тимбільше, що ця новеля не вносить ... якої революції до подружнього життя. ... гиб лише, що австрійський цивільний закон з 1811 р., себто з XIX. в., знає таку саму формулу, як новозмінений французький цивільний кодекс, а саме: „чоловік є головою родини" ... з цього ще не виходить, щоб жінка була ... дана в неволю чоловіка. Зовсім ні! ... дає закон змогу домагатись від своєї ... щоб у найважніших справах подружжя ... кувалася до його рішень. Тому, що подружжя спирається в головній мірі на почуванні ... други мусять пробиватися крізь ... спільно, щоб могли краще виховати ... кожний з подруг мусить зрікатися ... своїх вимог, щоб втримати гармонійне ... тя. Такі взаємні уступки вможливлюють ... ню спільноту. А що в кожній спільноті ... найтіснішій, не можна усунути ... дружжі теж мусить бути авторитет ... тичних моментах привертав би ... вагу. Цієї ролі чоловіка в подружжі ... новеля до французького цивільного ...

З природи і життя.

РОМАН ГАЛІБЕЙ, *лікар.*

Тваринний світ нашої землі.

Багато великих звірів утікає перед цивілізацією уже до останніх схоронищ. Тисячі літ берегла їх від заглади охоронна барва і затишне леговище. Але в добі машини це не вистачає. Новітні кораблі, зброя, мисливство, туристика, а передовсім літак і самохід — загрожують звірятам цілковитою загладою.

Дуже цікаві помічення про кількість і звичаї великих звірів подає англійський мандрівник полк. П. Етертон.

„СПИС" ВЕЛИКИХ ЗВІРІВ.

Подати точно кількість диких звірів неможливо. Знавці кажуть, що в Африці живе ще 11.000—12.000 левів. Тигрів, що є пострахом мешканців Індій, має бути коло 16.000. Магараджа Непалю твердить, що в самому Непалі живе тепер 5.000 тигрів.

Більше число тигрів пояснюють тим, що вони живуть у лісах, а не як леви — на вільних просторах. Тому легше можуть сховатися перед зброєю мисливців. Число канґурів доходить до 24.000, а медведів понад 45.000.

ЯК ДОВГО І ДЕ ЖИВУТЬ?

Найдовше живе найрозумніший звір — індійський слон. Пересічна довгота його життя є 50 літ, але деякі слони живуть навіть 150 і більше літ. Коротше живе його африканський кревняк, хоча має довші вушні мушлі, що в людей є ознакою довгого життя.

Верблюд живе пересічно 30, лось 24, жирафа 30 літ. Лев живе приблизно так, як людина, а тигр трохи коротше. Медведі старіються по 18—20 літах, вовки, лиси й лямпарти вже по 10. Зебри осягають 16, носорожці 22, бізони 20, білі медведі коло 25 літ. Дуже старий медвідь може мати найбільше 35 літ.

Лев „у силі віку" — має 5 літ. Коли леви і тигри старіються, стають людоїдами, бо тоді легше їм вполювати чоловіка, як чотироножне звіря.

Кожний континент має свою фавну. В Індіях нема жираф, в Африці нема медведів, а колібрів можна зустрінути тільки в Новому Світі. В Африці нема вже диких верблюдів. Всіх освоїли бедуїни. І двогорбового верблюда виперла цивілізація з Туркестану. Тепер можна його побачити на волі тільки в далеких закутинах Азії.

Останні бастіони звіринного світу це пустиня Гобі, праліси Африки, Сагара, Гімалаї й Тибет та тропікальні пущі полудневої Америки. Але правдивим раєм диких звірів є країни докола північного бігуна. На засніжених зимою і на весну, а зелених у літі преріях живе около 10 міліонів реніферів, кілька тисяч медведів, вовків та інших, менших тварин.

ЧИ ТВАРИНИ ХОРУЮТЬ.

Природа є для тварин дуже милосерна. Недуги та епідемії дуже рідко відвідують пущі. Єдиним звірем, що постійно терпить від галапасів є носоріг. Галапаси влазять йому навіть до очей. Тому носоріг є майже сліпий, дуже дражливий — і супроти кожного неприязний. Агонія звірів легка. Коли чують, що зближається їх кінець, ідуть в якесь означене місце й там гинуть.

Агонія старих звірів триває не більше, як годину. Старі птахи, що не мають сили втриматися на галузі, вишукують собі звичайно дупло, а тигри й медведі ховаються до печері — й там гинуть.

ЦВИНТАРИЩА ЗВІРІВ.

В Індіях і в Африці оповідають богато леґенд про місце останнього, вічного спочинку слонів.

Ані один мисливий ніколи не зустрів трупа слона. Тому останні хвилини та смерть того могутнього звіра є окружені авреолею таємниці.

Знаємо, що малі хрущі-грабарі можуть дуже скоро закопати в землю тіла мертвих птахів. Але птах, це не слон.

Дехто думає, що цвинтарищем слонів є дна великих рік. Слоні люблять купатися і дуже радо занурюються в мулі. Можливе, що підчас купелі, коли надходить остання година, слон нагло тратить силу й не може вийти на беріг. Але і в мулі рік ніхто не найшов трупа слона.

Зате деколи можна зустрінути печеру, повну кісток звірів, що давно згинули й тіл, що щойно починають розкладатися. Це є цвинтарище тварин для даної околиці.

ЖЕРТВИ ДИКИХ ЗВІРІВ.

Єдиним краєм, що провадить статистику забитих дикими звірями людей є Індії. За один рік дикі звірі усмертили 3000 людей. Найбільше людей забили пантери й вужі, всього кількох схопили крокодилі.

Чоловік забив за один рік яких 1.500 тигрів, 5.100 леопардів і пантер, 2.300 медведів та понад 85.000 отруйних вужів. Цікаве, що людина й дикий звір відчуває однакову ненависть до вужів — і нищить їх, як тільки може. А проте на земній кулі живе тепер міліони тих шкідливих створінь.

Число великих звірів зменшується з кожним днем, бо цивілізація має щораз-то менше диких просторів, де вони можуть жити свобідно.

В останніх часах прихильники звірят, вчені і промисловці починають створювати штучні заповідники, щоб розмножувати породи звірят, які природно вигибають.

Людина, щур і медицина.

Безупинні наукові досліди, що їх перепроваджує медицина над впливом ріжних чинників на здоровля та хворобу людини, не можна собі уявити без експериментів над тваринами. Заки в клініці чи в шпиталі відважаться лікарі подати недужому якийсь лік чи перевести на ньому якусь нову методу лікування, мусять її випробувати на тваринах, головно тих, що прикметами свого організму податні до організму людини. Зпоміж тих тварин на першім місці стоїть щур, якого саме так ненавидить людина: він найбільш подібний з усіх тварин до людини.

ЛЮДИНА І ЩУР.

Подібність між людиною і щуром є дуже велика і обіймає ріжні ділянки їх тілесного життя. Передовсім людина і щур це єдині правдиві усежерні, бо вони їдять усе: мясо, збіжжя, овочі, яйця, горіхи, рибу, а в конечній потребі один другого. Далі людина і щур мають дуже подібну систему травління і нервову; також часто захорують на такі самі хороби, нпр. оба є вражливі на пістряка (рака). Людина і щур можуть жити в кожнім кліматі, від рівника до бігуна, чого не потрапилоб ніяке інше створіння. Як каже німецький учений Цінсер, щур і людина подібні також своїм відношенням до інших тварин, які не тільки не мають з них ніякої користи, але ще й падуть їх жертвою при всякій нагоді.

Ці прикмети щура вже давно, бо яких 25 літ тому спонукали вчених використати щурів для всяких дослідів. В Анатомічно-біольоґічнім інституті у Пенсильванії в Півн. Америці істнують спеціальні будинки, збудовані зі сталі і бетону, де годують спеціяльну породу щура, вільного від усяких хворіб. Це білі норвеські щурі, знані в медичних інститутах під лат. назвою „мус норвеґікус альбінус". Вони дихають спеціяльно фільтрованим і стерилізованим повітрям, а ніхто не має до них доступу, щоб не заволікти до них якогось закаження. Такі ідеально здорові та вільні від хочби найнезначніших недуг щурі показалися ліпшими для лікарських дослідів, ніж інші вживані звірята як морські свинки, пси, малпи і крілики. Вони доволі дорогі, бо сто штук коштує льоко Філядельфія 45 долярів. Всеж згаданий інститут робить золоті інтереси, бо всі наукові інститути з усіх-усюдів замовляють для своїх дослідів ці щурі.

1001 ДОСЛІДІВ.

Тяжко навіть обрахувати, кілько найріжнородніших дослідів перевели на тих пожиточних, хоча для пересічної людини не дуже то милих, звірятках. Лікарі досліджували на них вплив перевтоми на половий гін, защіплювали їм туберкульозу, сифіліс, проказу, і обсервували хід тих хворіб. Головно дуже добрі були висліди при дослідах впливу ріжної поживи на кормовий провід щура, що дуже подібно відживляється як людина. Головно наука про вітаміни завдячує щурам дуже багато. Досліди переводили в той спосіб, що одній частині щурів давали в поживі всі вітаміни, другій тільки частинно, а третій поживу зовсім без вітамін. По деякім часі щурів вбивали і вивчали та міряли кожний орґан тіла і кожну кісточку.

30 РАЗІВ СКОРІШЕ НІЖ ЛЮДИНА.

Для наукових дослідів має також велику вагу ріжниця в довжині життя людини і щура. Життя щура в ляборатор́ії триває коротко, бо 3 роки. По 22—23 днях вагітности самичка видає на світ молоді, що є голі і сліпі, і мають короткі хвостики та ледви зазначені кінцівки. Хоч вони нужденні то заедно пищать і ссуть, і безнастанно ніби шукають за чимось, а цим, як каже американський дослідник Г. Робінсон, дуже пригадують людину. Наперед відкриваються очі в самичок; в десятім дні життя щурики вже добре бігають, а по 25 днях вони вже цілком самостійні. Білі щурі живуть пересічно 3 роки, який то вік відповідає 90 рокам у людини. З того видно, що щур розвивається 30 разів скоріше ніж людина, а в часі трьох людських поколінь маємо перегляд 90 щурячих поколінь, що відповідалоб у людей коло 3.100 рокам, коли рахувати 3 людські покоління на одне століття. Тому зрозуміло, яке велитенське значіння мають досліди над дідичністю ріжних прикмет чи хворіб у щурів, що дають змогу двом-трьом поколінням дослідників прослідити 90 поколінь щурів!

Знана є плодючість щурів, що перейшла вже в приповідку. Здорова самичка родить звичайно 10 раз підчас свого життя; в той спосіб з одної пари норвежських щурів по 5 роках моглоб теоретично повстати 15 міліонів потомства.

1 ДВІСТІПЯТЬДЕСЯТА ЛЮДИНИ.

Пересічна вага дорослого щура рівняється 1/250 ваги людини. Це має значіння при означуванні лікувальних давок усяких нових ліків, лікувальних сироваток і отрут. Лікарі випробовують їх наперед на щурах, щоб устійнити найбільшу давку для людини. Богато визначних ліків випробувано наперед на щурах як нпр. морфіна, манган, вітаміни, гормони та ін.

Щурі інакше поводяться на волі і в ляборарійних умовинах життя. В дикім стані вони є великими шкідниками; як обрахували дослідники — в самій півн. Америці роблять вони річно шкоди на 5 міл. долярів. Зате щурі годовані в ляборат́оріях дуже легко освоюються і перестають боятися людини. Їх можна гласкати, вони люблять бавитися і привязуються до людського товариства. Щурі люблять також музику, яка вливає на них приємно, що проявляється в них характеристичним члапанням зубів.

Як видно з цього, білі норвеські щурі є справжніми, хоча мимовільними добродіями людини, і багато людей напевно не знає, що часто завдячує своє здоровля і ратунок в хворобі цим білим гризунам з червоними очками.

Сторінка без політики.

З історії окулярів.

Окуляри винайдено у другій половині XIII. ст. в північній Італії. Але аж при кінці XV. в. почали вони поширюватися в Европі.

Найдавніші окуляри були призначені до читання й вони мали випуклі шкла, грубу залізну оправу, над носом були злучені нютом, звідти і їх давня назва: нютовані окуляри. Наносник тих окулярів був твердий, колінкувато зігнений і треба було їх придержувати на носі рукою, або держати голову непорушно, щоб вони не впали з носа. Нютовані окуляри характеристичні для середніх віків. Лиш кілька таких примірників збереглося досі в Европі. Їх образ стрічаємо часто на дереворитах, штихах, образах напр. на дереворитi твору „Пускулюм музице" Севастіяна з Фельштина, видрукованого у Кракові в 1520 р.

В XIV. ст. почали виробляти окуляри з луковатим наносником, отже вигляд окулярів не дуже змінився. Ті луковаті окуляри трималися на носі трохи краще, але їх теж треба було придержувати рукою, щоб вони не спадали з носа. Луковаті окуляри уживали в XVI. і XVII. ст.

XVIII. ст., особливо його друга половина, приносить нам вже більшу ріжнородність у формі окулярів. Маємо в тих часах вже вилковаті окуляри, в оправі й без оправи. Їх носили не тільки з потреби, але й для моди. Вилки держали в руці нижче носа і вони обнімали ніс своїми раменами. Вилковаті окуляри характеристичні для XVIII. ст., хоч уживали їх в тій формі ще й в першій половині XIX. ст.

З кінцем XVIII. ст. входять в ужиття поодинокі шкла в оправі, на довгій ручці, що їх тримали перед очима рукою, звідсіля їх назва „маноклі" (у нас утерлася хибна назва „монокль"). В захованих з того часу маноклів бачимо нераз звичайне, плоске шкло, бо носили їх для моди.

При кінці XVIII. ст. появляються вже окуляри з бічними раменами, отже вже справжні сьогоднішні окуляри. Це вже був великий поступ. Ці окуляри були куди вигідніші, держалися зовсім добре перед очима. Щоб дійти до такого простого винаходу — на це треба було аж цілих пять віків.

В XIX. ст. почали виробляти окуляри з подвійними раменами, зверненими до середини, т. зв. вискові окуляри, бо вони держалися на носі, натискаючи дещо на виски. З початком XIX. ст. уживали теж т. зв. витяганих окулярів, значить з раменами витягненими до заду, але щоб вони ліпше трималися на носі, завязували їх позаду голови ниткою. Таким чином турбувалися люди над тим, якби удосконалити окуляри, аж врешті прийшла думка, щоби зладити окуляри з подвійними раменами на завісах, загненими поза вуха. В той спосіб осягнули люди бодай певність, що окуляри будуть добре держатися на носі. Відтак прийшли окуляри з раменами просто загненими поза вуха. Це були звичайні дротяні окуляри, що їх вироблювано найчастіше з раменами зігнутими поза вуха.

Льорнетки мужеські й жіночі, з малими, овальними шклами, спершу з одним шклом, пізніше таким, що відскакує, датуються від 1830. р. Вони характеристичні для бідермаєрівських часів, але й сьогодні можна їх стрінути. Особливо жіночі складані льорнетки, відзначалися гарними копертами з перлової маси, зі золота, срібла, позолочуваного мосяжу й викладані шільдкретом, зі слоневої кости — всі незвичайно мистецько викінчені. Шкла в них були малі, овальні або прямокутні.

Трохи пізніше ввійшли в ужиття манокли. З 1840. р. походять т. зв. манокли віденця Вальдштайна, цілі зроблені з одного кусня шкла, прямокутної або округлої форми. Для військових, щоб вони могли ними користуватися підчас їзди на коні, придумала манокль зі шрубкою на завісах і двома кружечками до прикручування до дашка шапки. Такий манокль можна було на випадок потреби насувати на око, або відсувати під дашок шапки.

В XIX. в. починаються появляти т. зв. цвікери. Цвікери мають пружиновий наносник, який стискає ніс і добре притримує цвікер на носі. Вигляд цвікера подібний до окулярів з XVI. в., тільки замісць твердого луку над носом цвікери мають пружинку.

Тепер ввійшли в моду великі, круглі шкла. Отже ми вернулися до величини й вигляду до найстаршого типу окулярів, бо саме в середневіччі уживали при окулярах великі круглі шкла.

Очевидно, окуляри від давна увійшли в літературу — в Европі і теж у нас. Пригадатиб тільки співомовки С. Руданського про окуляри. Відомі теж окуляри в народній словесности. Відома анекдота про мужика, який заплатив податок і відтак його візвали щераз платити. Мужик приніс до податкового уряду квіт і [illegible] виказувався, що податок вже заплачено. Урядовець твердив, що податок таки не[illegible]чений. Коли мужик проти цього сильно про[illegible]стував, урядовець натягнув окуляри на [illegible] прочитав квіт і признав, що податок запла[illegible]ний. Тоді урадуваний мужик каже:

— А дай Боже здоровля цим другим [illegible] а ті перші, щоб повилазили!

—o—

Із срібного екрану

„БАРОНЕССА Й КАМЕРДИНЕР".
Нова фільма Аннабелі й Віліяма Пове[illegible]

„Баронесса й камердинер" — це фільм[illegible] переробка мадярської песи на підставі [illegible] французької трагедії „Руї Бляз". Тема [illegible] же дотепна і бавить глядача, не викликуючи в нього несмаку. Автор не хотів обмежуватися [illegible]ключно до політичної і соціяльної сатири [illegible] своїй песі легкий водевільний тон і така [illegible] песа ні на мент нескучна. Зміст фільми та[illegible]

Іван Йорок служить як камердинер у [illegible] дині Сандора, як служив його батько і [illegible] Голова родини Сандор є премієром та [illegible]ною лідером консервативної партії. Іван [illegible] привязаний до свого пана як до рідного [illegible] граф теж не може обійтися без Івана, що [illegible] відгадувати всі забаганки свого пана. [illegible] Івана Йорока було би пішло звичайним [illegible]ним шляхом, якби не політика. Йорок [illegible] ціялістом і партія виставила його кандидат[illegible] при парляментарних виборах. Правда, [illegible] просив виставити його аж на шестім [illegible] окрузі, в якій соціялісти могли сподіватися [illegible] більше трьох мандатів, бо він зовсім не [illegible] охоти стати послом і змінити спокійн[illegible] свого життя. Та доля „закпила" собі з [illegible]динера: соціялісти здобули перемогу, [illegible] не сподівалися і Йорок увійшов до парлямент[illegible]

Досі все було якслід. Тепер починається [illegible]шанина й реальне життя переплутується з [illegible]ретковим. Йорокові важко розставатися з [illegible]ною, яку він полюбив, одночасно хоче [illegible]тися послом, виконувати свої будені обов[illegible] І новий посол опозиції залишається на с[illegible] в премієра: рано він голить його, одягає і [illegible] возить до парляменту — опісля сам сіда[illegible] лавках опозиції і кидає громи на уряд [illegible] премієра.

На такій складній мережі дотепний [illegible]рист може творити незвичайні ефекти. [illegible] межно весела сцена, коли Іван Йорок в [illegible] найпалкішої своєї промови запримітив, [illegible] премієрові розстібнулася підвязка. В д[illegible]рока бореться слуга з трибуном і Йорок на[illegible]гається погодити оба ці голоси.

— Пане премієре міністрів! — говорить [illegible] витягнувши грізно руку в напрямі граф[illegible] дора. — Пане премієре! Перестерігаю [illegible] стратите всю підтримку!

Посли опозиції уладили свому [illegible] тузіястичну овацію, одначе премієр [illegible] голосі Йорока якусь тільки йому зрозумі[illegible]ку і він инстинктовно дивиться в тому [illegible] долину: справді „підтримка" спадає [illegible]

Граф Сандор має дочку, баронесу [illegible] Вона спершу ненавиділа камердинера, [illegible] послом. Напади Івана на премієра і [illegible] хвилюють та батько навчений [illegible] дом переконує, що все те дрібниці [illegible] і що воно далеке від особистого життя [illegible]ди. І згодом ненависть перероджується [illegible]

Ролю Івана Йорока знаменито грає [illegible] Повел. Його партнерка Аннабеля [illegible] грає в американській фільмі більшу [illegible] ролю і зі свого важкого завдання [illegible]сім успішно. Ролю графа грає Генрі [illegible] придуркувату графиню його жінку — [illegible] спілей. Ця фільма викликує на салі [illegible]ричного сміху.

ВЕСЕЛЕ.

ТРИ ЧЕСНІ ЖІНКИ.

Марків Гревий був відомий [illegible] глійської королевої Єлисавети [illegible] Одного разу питає його королева, [illegible] про жінки?

— Не багато доброго — [illegible] — бо на світі є тільки три чесні жінки.

— Котрі? — питає королева [illegible] Цілий двір занімів в ожиданні [illegible] віз уклонився перед королевою і [illegible]

— Ваша високосте — Найбільш [illegible] першою чесною жінкою, друга — [illegible]на, а третьої не хочу назвати, [illegible]вірити що саме вона ця третя!

Під Великдень.

Проминули непривітні зимові дні, що важким тягарем давили нас, як лиха доля людину. Уступили перед проміннями животворного сонця. І в людину вступає тепло, що новою надією огортає душу. Таємний голос шепче: під теплом нашої свідомости й волі минеться тягар буднів, розвіються хмари і настане довгий, ясний, погідний день.

Так, Великий День; Воскресення. Памятка Найбільшої Містерії. Те, що було призначене на заглату, воскресло у славі.

Воскрес споневіряний Син Божий та Його Слово. Поширилась Його Воля та Його Правда.

І ладиться людина на той час; бажає відріжнити ці памятні дні від решти буднів. Ладьмося й ми; не тільки для себе, для своєї рідні, але й інших, що потребують духового чи матеріяльного скріплення. Памятаймо при цій нагоді на ту молодь, що її патронує Рідна Школа! Даймо їй змогу пізнати наш світлий Ідеал, найти шлях до нього, а то й зазнати його весняної, воскресної сили.

Тому використаймо одержаний дозвіл і „чистим серцем нелукавим“ даймо самі для Рідної Школи більше, як звичайно та інших спонукаймо до того. Це для добра наростаючого покоління.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Головна Управа Рідної Школи.

Вісти зі світа.

ПЕРЕГОВОРИ У СПРАВІ КОМУНІКАЦІЇ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ І ЛИТВОЮ.

На днях знову почнуться переговори між Польщею і Литвою у справі наладнання залізничої та автобусової комунікації. Залізничі вози будуть вимінювати у Єві та в Ляндратові.

ПОЛЬСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО В АЛЬБАНІЇ.

Альбанський уряд погодився на те, щоби польський посол в Атенах Шварцбург-Ґінтер став представником Польщі і на Альбанію; він і дальше буде мешкати в Атенах.

1500 ПОЛІТИЧНИХ АРЕШТУВАНЬ У РУМУНІЇ.

У звязку з акцією проти „Залізної Ґвардії“ переведено у Букарешті велику облаву, підчас якої арештовано коло 1500 осіб. Спеціяльна комісія розглядає документи, найдені підчас ревізії у членів „Залізної Ґвардії“.

Закон про втрату громадянства.

Румунський король видав декрет, на основі якого уряд може відібрати громадянство особам, що перебувають за кордоном і шкодять Румунії, наражують її опінію, або не є їй вірні; судові органи злицитують їхнє майно.

Чистка в судівництві.

На основі декрету про реорганізацію судівництва спенсіоновано від 1. травня коло 90-ох суддів.

Румунський король хорий.

Лікарський бюлетин стверджує, що румунський король захорів на легку грипу.

Румунський гимн у театрах.

Появився розпорядок, що наказує, щоби після представлення у всіх приватних театрах всі артисти співали румунський гимн.

УРОДИНИ ГІТЛЕРА.

У цілій великій Німеччині святкували уродини Гітлера. У Відні відбулася велика військова парада, до Леобнінґ, де похоронені Гітлерові родичі, зїхалося 15.000 гітлерівців. У тирольських громадах, які віддали 100% голосів за аншлюсом, посаджено дуби в честь Гітлера, на альпейських вершках розпалено ватри у формі свастики.

ЕСПАНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ ВІЙСЬКА ЗАНЯЛИ ДОЛИНУ АРАНУ.

Еспанська національна головна кватира повідомляє, що її війська заняли цілу долину Аран аж по французький кордон, до провалів Пон дю Руа і Портійон. На кордоні мають національні прапори; перші відділи привиталися з французькою прикордонною сторожею.

БРИТІЙСЬКИЙ ЛЬОРД АДМІРАЛІЦІЇ В ПАРИЖІ.

Французький міністр маринарки приняв на сніданку першого льорда адміраліції Дафа Купера і були також присутні франц. міністри Даляділе і Шамбр. Візита Дафа Купера, дарма, що неофіційна, вважається одним із проявів англьо-французької військової співпраці.

ЗАВЗЯТІ БОЇ ПІД ЛІНСІ.

На фронті Сунчав ідуть дальше завзяті китайсько-японські бої, зокрема коло міста Лінгі, де з обох боків зосереджено разом коло 100.000 вояків. Японці дістали поважну підмогу в літаках; 30 японських літаків бомбардувало цілий день Лінгі.

Даймо дар на „писанку“ Рідної Школи.

Кожний українець, кожна українка, кожне українське товариство й підприємство нехай зложить великодний дар на „писанку“ Рідній Школі. З огляду на те, що цього року не було дозволу на прилюдну збірку з нагоди Різдва, треба, щоб великодня збірка була дійсно всенародня й обильна та дала Рідній Школі матеріяльну підмогу, гідну Великої Української Нації.

Приходи з усіх свячених, театральних вистав, концертів, забав та всяких інших улаштувань у часі Великодня до Вознесення припадають також на дар Рідній Школі.

Головна Управа Рідної Школи.

У Золочеві.

Польська преса подає:

В середу, 20-го квітня ц. р. відбувся в Золочеві похорон поліційного агента Яна Бісеніка, якого застрілив невідомий справник в часі ревізії у кравця Павла Купчика. У хвилині, коли похоронний похід звертав з вулиці Собіського на вул. Колійову, частина учасників похорону відірвалася від походу та вибила шиби в українських крамницях та установах.

ІНТЕРВЕНЦІЇ У СПРАВІ ЗОЛОЧІВСЬКИХ ПОДІЙ.

У справі останніх подій у Золочеві інтервеніювали дня 21-го квітня ц. р. у тернопільського воєводи і тернопільського начальника безпеки заступник голови УПР пос. Володимир Целевич і головний секретар УНДО д-р Франц Свістель. Воєвода заявив, що видав уже у цій справі найрішучіші зарядження.

Довідуємося теж, що 21-го ц. м. рано виїхав до Золочева пос. В. Кузьмович, який на місці оглянув пошкодовані українські установи та відбув довшу нараду з представниками 19 українських установ Золочева. У висліді вислав довшого листа до премієра як до міністра внутр. справ, де подав докладно увесь хід подій і поставив іменем пошкодованих відповідні домагання.

Важний відтинок фронту.

У відомій акції проти українського дорібку обєднюються по протилежній стороні всі сили. У тій справі виступають там усі одноцілно і то на всіх ділянках. Відповідний дух повіяв від якогось часу і там, де ще тому два-три роки не давалося це відчувати. Наприклад, чужі фінансові установи перестали — майже з правила — уділяти українцям кредиту. Тим українцям, які досі вкладали в чужих чи не вдесятеро більше ощадностевого капіталу, як у своїх установах! Дістати тепер українцеві в чужій інституції кредит — річ майже виключена. Навіть свому щадникові і навіть з фонду на розбудову міст не уділяють нині кредиту, коли петент має — греко-католицьку метрику! Яка рада на таку „кредитову політику“? Єдина рада — пригадати собі гасло „Свій до свого!“ і поширити його на рідні щадничо-кредитові установи, рідні банки — і тільки в них щадити! Тоді і в справах кредиту не будемо примушені звертатися до чужих, бо обслужать нас наші банки, які досі не могли уділювати кредитів усім (головно тим, що в них не щадили), з тої простої причини, що не мали на це фондів. Тоді ніхто не зазнає розчарування в чужих, де щадив, і в своїх, де не щадив бо ставши щадником у своїй установі певно знайде там у потребі й кредит. Та не тільки для кредиту щадімо у своїх установах! Щадити у своїх і так причинятися до скріплення загально-національного добробуту — це засаднича повинність кожного свідомого громадянина. Щадити у своїх — це одна з важних ділянок національної консолідації, про яку тепер так багато говориться і яку мусимо протиставити консолідації по протилежнім боці, в добре зрозумілому інтересі загалу і кожного з нас окремо. (Ю.).

Христос Воскрес!

Ударять радісно великодні дзвони і сповістять, що воскрес Христос, воскресла Правда поміж нами!

І при святочному столі станемо христосуватись у рідні, ділитися свяченим та радіти Обновою духа й життя. А щоб належно вшанувати всю гарну здорову українську традицію, залехаємо, як негідний свідомих українців, звичай сквернити світлі святочні дні вживанням алькоголю і нікотини, тих ворожих отрут, що найбільш українському народові нанесли шкоди і нині є символами рабства.

Повна здержаність від алькоголю й тютюну, як мала жертва для добра народу, виробить в українця непохитний характер і сильну волю у постанові: перетривати всі нинішні негоди та жертвенною службою для ідеї торувати шлях Відродженню Української Нації.

Всі святкуємо без алькоголю!
Веселих і Щасливих Свят!

ГОЛОВНА РАДА
УКРАЇНСЬКОГО ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНОГО І
ПРОТИНІКОТИННОГО Т-ВА
„ВІДРОДЖЕННЯ“:

М-р Микола Ценко. Ярослав Дзиндра.

Міська Комунальна Каса Ощадности.

На засіданні Ради Каси, яке відбулося 6. квітня ц. р. під проводом Президента Міста д-ра Станислава Островського, приняли до відома і затвердили предсталене Дирекцією Каси звідомлення з її діяльности і рахункове замкнення за рік 1937.

У світлі цифр, які подає звідомлення Дирекції за 25 літ діяльности цієї популярної серед населення Львова ощадностевої установи — рік 1937 став дальшим великим поступом на шляху розвитку Каси. Поданий у білянсі Каси за рік 1937 приріст вкладів у сумі поверх 7.5 міліона зол. свідчить проречисто про те, що при розмірно ще невеликій поправі конюнктури — запрацьований в часі 25 літнього істнування Каси капітал довіря львівського населення до своєї ощадностевої установи — звязує постійно населення міста з Касою. Оперте на це довіря широких кол населення Львова — Каса може спокійно дивитися в майбутнє.

З кінцем 1937. року стан вкладів дав зол. 56.137.363.32 на 116074 вкладкових книжечках, отже порівнюючи з минулим роком прибуло 7710 ощадностевих книжечок на суму зол. 7,565.682.85. Коли при тім візьмемо на увагу льокати на рахунках чекових і біжучих у загальній сумі зол. 5,931.768.96, то загальний стан вкладів в Касі осягнув при кінці року 1937 суму зол. 62,069.132.28.

У звітовім році полагоджено у відділі ощадностевих вкладів 357.271 клієнтів, тобто пересічно 1.191 денно. Дописані відсотки в цім році дали суму зол. 2,313.735.96.

Впарі з розвитком Централі зростала постійно і діяльність міських відділів Каси, про що свідчить стан їхніх вкладів, який у дні 31. грудня 1937 був такий:

Відділ І. при вул. Городецькій ч. 60 — зол. 5,476.543.01 на 16886 вкл. кн.

Відділ II. при вул. Жовківській 75, — зол. 2,642.500.07 на 8606 вкл. кн.

Колиж йде про діяльність кредитову Каси, у відділі гіпотечних позичок довгоречинцевих утримався рівень більш-менш з минулого року і їхній стан був: 841 позичок на суму зол. 17.163.047.96. Брак дещо живішої діяльности в цім відділі треба пояснювати обережною фінансовою політикою, яка мусить утримати властиве відношення довгоречинцевих кредитів до оборотових засобів, якими розпоряджає установа.

Брак відповідного векслевого матеріялу на ринку, який після економічної кризи ще не вернуеся до рівноваги, загальмував розбудову векслевого обороту, тимто і стан векслевого портфелю лишився на рівні минулого року і рівнявся 9945 векслям на суму зол. 8,834.563.90. В часі року зесконтовано 42254 векслів на загальну суму зол. 29,957.962.85.

В листопаді 1937 року закінчено віддовжеyeву акцію для хліборобства, яка врешті обняла 889 договорів на Акцептаційний Банк на суму зол. 3,432.871 і 9 добровільних договорів на суму зол. 246.453.74.

Окремий кредитовий відділ Каси творить Міське Заставне Заведення, з якого послуг у формі дрібних позичок радо користають широкі кола львівського населення, головно незаможного, з уваги на те, що Заведення є найдешевшою цього типу установою на ринку, бо бере на опроцентування своїх позичок від 14 до 15 прц. у річнім відношенні, тобто багато нижче норми 18.5 прц. у річнім відношенні, яке дозволяє закон.

В дні 31. грудня 1937. мало Заведення 34.980 заставів, обтяжених зачетами на зол. 2,198.412.75. Загальний касовий оборот Заведення осягнув в році суму зол. 24,192.495.64, а пересічна висота позички дала зол. 64.

Згідно з рішенням Ради Каси розділ чистого зиску за рік 1937 в сумі зол. 163.953.95 переведено згідно з приписами розпорядку Президента Річипосполитої з дня 29. падолиста 1934. р., переливаючи до запасового фонду Каси зол. 139.360.86. Завдяки цьому власні фонди Каси, які призначені на забезпеку вкладів — тепер виказують суму зол. 6,330.000.

—o—

НОВИНКИ.

— З НАГОДИ СВІТЛОГО СВЯТА ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО ПЕРЕСИЛАЄМО ВСІМ НАШИМ СПІВРОБІТНИКАМ, ДОПИСУВАЧАМ, ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ ТА ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ ПОБАЖАННЯ ВЕСЕЛИХ ТА ЩАСЛИВИХ СВЯТ.

— **Косметичний кабінет „DISTINCTION“**, Львів, Коперника 42 а, тел. 272-18. „DISTINCTION“ дає всякі космет. поради. працює новочасними методами і препаратами. Для пань учительок і урядничок знижка. Веде концесіоновані косметичні курси під проводом д-ра Е. Дурделла та інжиніра хемії. Поради також листовно. —10

— **Нововідкрита** крамниця і робітня взуття: Григорій Боднар, Станиславів, Собіського 38.

— **Повідомляємо,** що з днем 22. ц. м. переносимо нашу крамницю з мясарськими виробами з вул. Замарстинівської ч 36 на вул. св. Софії ч. 8 і там зможуть вже мешканці цеї дільниці полагодити свої передсвяточні закупи. — **„Центросоюз“.** 1—3

Ч. 88

Що писало „Діло“ 50 років тому.

ВЕЛИКДЕНЬ.

В 1888-му році наш Великдень припадав на 6. травня (24. квітня). „Діло“ видало тоді нормальне число, в якому на першому місці вмістило такий святочний привіт:

Христосъ воскресе!

Тымъ радостнымъ окликомъ витаемо нинѣ двацяти-міліонову Русь матѣрь нашу, придавлену злиднями, прибиту горемъ.

Всюды, де живе руский народъ, чути лишь ... виту тугу за красшою долею, за лучшою будуч... стею.

Всенародный сумъ залягае городы, села, ... степы, горы широкои землѣ рускои.

Печаль, горе народне пекуть грудь, томлять ду... шу кождого свѣдущого патріота.

Коли-жь уже скончаться ти вѣкови томлячи ... печали, а настануть свѣтли днѣ радости всенарод... нои?

Воскресеніе Христа зъ-подъ важкого каменя ... будить въ души кождого Русина радость и ... лость, напоює его надѣєю и вѣрою.

Якъ Христосъ-Спаситель, такъ и Русь ... свята — одверже тяжкій камѣнь своихъ злидній ... воскресне въ просвѣтѣ и добробытѣ въ рідній ... ѣй хатѣ!

Надѣймось, вѣруймо!

Въ свѣтлый день Воскресенія Христа радуймо... и веселѣмся! — одкиньмо печаль!

Христосъ воскресе!

НЕ ЗАБУДЬТЕ І НАС ЗВЕСЕЛИТИ.

У першій новинці цього святочного числа Редакція пише: „Всім Вп. нашим Читачам і їх Родинам бажаємо з цілого серця: Веселих і щасливих свят! — а при цьому просимо багатьох і на „Діло“ не забувати і при великім Святі звеселити нашу Редакцію громадною присилкою залеглостей і передплат.“

Ч. 81. Неділя, 22 (10) квітня 188...

„РУСИНИ СМИРНІ У СВОЇХ ДОМАГАННЯХ“.

В дискусії над буджетом у віденському парламенті промовляв посол о. Озаркевич. Він боронив прав галицько-руського народу, які уряд ... „Русини смирні у своїх домаганнях, не обсипають державної ради своїми петиціями і саме тому їх так сильно тиснуть. Але нарід всеж прийшов до ... нання, іде з поступом часу і починає уже боронитись перед гнетом. Сумний стан народу і ... не відношення уряду до нього викликали незадоволення і нарід протестує проти такого ... відношення. Чути щораз виразніще голоси, що ... нішній стан дальше тривати не може. Русині ... не можуть інакше робити, як по волі народу, ... мусітимуть заняти таке становище, яке відповідає бажанням і умовинам руського народу. Промовець апелює до уряду, щоб поводився справедливо і ... кож руському народові дав рівноправність, забезпечену троновою промовою та основними державними законами“.

„Діло“ вмістило такий зміст промови посла Озаркевича, повідомляючи, що подасть в найближчому числі повний текст.

ОДИН З ПЕРШИХ ЕТАПІВ ВЕЛИКОЇ РОСІЙСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

Відомого панславіста Міллера усунули з посади професора у петербурському університеті. З ... відомостями з Росії „Діло“ пише про те: „При петербурському університеті було від багатьох ... літературне товариство, якого головою був Міллер. Кажуть, що всі учасники заговору з дня 1-го ... марта 1887 р. на життя царя були членами того товариства, якого головою був Міллер, а ... студент Уліянов (брат Леніна, прим. нашої ...) ... кретарем. Ця обставина була причиною, що Міллера усунули з університету.

„АМЕРИКАНСЬКИЙ РЕАЛІЗМ“.

У новинці під цим наголовком читаємо: „В театрі в Сан Франціско у Каліфорнії виставляють ... пер драму п. н. „Грізна тайна“, в якій ... воду геройку штуки. Щоб осягнути більший ... виливають на сцену щовечора 2800 гектолітрів ... Публика по кожній виставі бє браво, а ... рактер і прімадонна вилазять з води ... до нитки, щоб подякувати публиці за оплески“.

— **З уваги на урочисте свято Великої П...** видаємо вже сьогодні святочне число ... неділі, 24-го квітня. Чергове число „Діла“ ... виться в середу з датою четверга, 28-го ... ц. р.

— **Лиси,** пелеринки, краватки з футер ... нує і поручає Юліян Глушевський, Львів, Капітульна 3, І. телефон 254-46. Приймає ... ра до перехову літом.

— **Від Управи Живця Черче.** На численні ... пити у справі ричалтів Управа Живця ... відома, що ричалт у першому сезоні (від ... до 20. 6.) зол. 130 до зол. 142 (II кл. і І кл.) ... повне тритижневе лікування разом з ... ням та утриманням. Зголошення можна ... джувати письменно або з приїздом до ... канцелярії Управи.

— **Філія Союзу Українок у Львові** ... ляє, що продовження викладів гігієнічного ... су відбудеться **в середу,** 27. квітня в год. ... не, як було заповіджене — в пятницю. ... ється увагу всім курсанткам, щоб ... нечно прибули.

— ВСІХ ВШ. АВТОРІВ, ЯКИХ СТАТТІ, ПРИЗНАЧЕНІ ДО ЦЬОГО СВЯТОЧНОГО ЧИСЛА, ДО НЬОГО НЕ ВВІЙШЛИ, — ПРОСИМО ВИБАЧИТИ. ЧЕРЕЗ НАДМІР МАТЕРІЯЛУ ТА ПЛАТНИХ АНОНСІВ МИ МУСІЛИБ В ОСТАННІЙ ХВИЛИНІ ПОШИРИТИ ЗГОРИ ПЕРЕДБАЧЕНИЙ РОЗМІР ЦЬОГО ЧИСЛА ГАЗЕТИ, ЩО БУЛОБ СПРИЧИНИЛО ТЕХНІЧНО-ДРУКАРСЬКІ ТРУДНОЩІ ТА ОПІЗНИЛО ЕКСПЕДИЦІЮ. ТОМУ МИ З ЖАЛЕМ РІШИЛИ ЗАЛИШИТИ ЧИМАЛО ЦІННОГО МАТЕРІЯЛУ — СТАТТІ І ФЕЙЛЕТОНИ — ТА ВИДРУКУВАТИ ЙОГО У ПЕРШИХ ПІСЛЯСВЯТОЧНИХ ЧИСЛАХ.

— Перший весняний „Барвінковий Чайний Вечір" відбудеться дня 30. квітня ц. р. в малій салі Лисенка для членів і запрошених гостей. Цікава програма, гагілки, національні танці — дансінг. Початок в год. 21-ій. 930

— Чи любите кімнатні цвіти? А вмієте їх плекати? Про те повчить вас книжка О. Бережницької-Будзової: „Цвіти, прикраса наших вікон і бальконів". Коштує 1 зол., з пересилкою 1.20 зол. Замовляти: „Нова Хата", Львів, вул. Ходкевича 9.

— Першу нагороду на фотографічній виставі дістанете, коли будете вживати свіжий матеріял закуплений в єдиній українській фотографічній крамниці Е-КОМП Львів, вул. Сикстуська 29.

— Довідуємося, що 7. травня 1938, в суботу, Українське Гігієнічне Товариство у Львові улаштує в салях Поштовців при вул. Японській 9 ВЕЛИКИЙ РАВТ під протекторатом Їх Екселенцій, Високопреосвященного Митрополита Андрея графа Шептицького і Преосвященних Єпископів Івана Бучка і Никити Будки. До Почесного Комітету входять Голови усіх центральних культурних і економічних наших Товариств. Дохід на будову народніх санаторій.

— У Світлий Вівторок 26. ц. м. почуємо з львівської радіостанції пісні та оперові арії, що їх відспіває відомий наш співак Михайло Голинський-Мартіні. Крім того відомий наш скрипак Юрій Крих відограє твори Мейтуса — Варіяції на українську тему, Барвінський — Сумна пісня, Людкевич — Чабарашка, Лисенко — Ґавот, Сомацетті — Пісня еспанська, Барток — Танок, Римський-Корсаков — Лет джмеля. Авдиція відбудеться від год. 13.45—14.30.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Гербата з оцтом.

Пригадую собі, малим хлопцем я забігав нераз до нашого „реєнтого". Він заєдно говорив, що духовенство повинно триматися купи і тому я вважав за відповідне приятелювати з його сином та відвідувати час до часу його хату. Бо тайна, про яку я хочу сказати, тільки в той спосіб могла дійти до мене, а далі видобутись на денне світло.

Було саме перед Великоднем у великодну суботу. На цвинтарі ладився перший акт Великодня — суботнішній вогонь. Мій приятель дяків Луць був мистець від розкладання вогню взагалі і тому я мусів з ним нарадитися щодо нинішньої ватри.

Луця десь не було і я рішив пождати на нього. Мене запросили в хату і там я довідався про тайну, якої напевне досі не знає наш Голинський, Тисяк, Руснак, чи Романовський а не знаю чи знав сам Карузо.

Коло стола сидів у камізельці пан реєнтій і попивав чай з горнятка.

— Може й ти напешся? — спитала мене дячиха.

— Дякую, я не голоден.

Пан реєнтій усміхнувся під вусом і мляснув губами:

— Де йому до такої гербати! Ще би закашлявся.

— Чого? — здивувався я. — Нібн я вже не пив?!

— Такої, синку, ти напевно не пив... і не треба — сказав по хвилі. — Ти не заробляєш голосом.

— Нібн гербата на голос помагає?

— Звичайна не дуже. Але така, то надіє.

— А якаж вона?

Пан реєнтій зробив таємничу міну, трохи подумав, немов вагався, а врешті зрадив:

— Як доллєш половину оцту, то горло настроїв як скрипку. Я все, коли маю більшу відправу, чи то на празник, чи на відпуст, на Різдво, чи на Великдень — завжди п'ю гербату пів-на-пів з оцтом.

Треба признати, що справді помагало. Як наш реєнтій взяв „Ангел вопіяше", „Благообразний", чи вже само „Христос Воскрес", то ціла церква оберталася на жори. Так високо і так голосно не втяв жаден не то піддячий чи підпомагач, але навіть жаден дяк у цілім повіті. Слава його голосу ходила і по Підгірцях, де на відпусті була величезна конкуренція.

Спробував я й собі тієї голосової медицини. Але нічого з того не вийшло, бо тільки один одніський раз проковтнув трохи цього еліксіру. Горло пекло мене потім якби приску наївся, а з язика шкіра злізала.

— Видно, я ще за малий на те! — сказав я собі і рішив спробувати на старших.

Якось зараз по Великодні зрадив я дякову тайну піддячому і ще двом-трьом співакам з крилосів.

Показалося, що справді я ще за малий. Заге вони як одної неділі заспівали, то не тільки ціла церква, але сам пан реєнтій великим диком дивувався. Разом як один і так високо і так голосно брали, що радість була слухати.

Не знаю, чи старий дяк, колинебудь довідався про причину такої голосової зміни його помічників, але напевно цей геніяльний спосіб ще й нині практикують співаки в моїм селі.

Прийшов мені на думку той давній випадок і з нагоди Великодня і з нагоди нашої дійсности. Якби так, уже не кажу хори, дяки та діякони, але кажім — наші цивільні достойники спробували цього способу!?

Може справді заспівалиб так голосно, так високо і — головне — так разом, що здивувалиб усіх довкола.

Штука невелика і нескладна: гербата з оцтом пів-на-пів!

Галактіон Чіпка.

— Великодні богослуження в церкві св. Юра у Львові. В архикатедральній церкві Св. Юра почався цикль великодних богослужень, які відправляє Кир Никита, бо Преосвященний Іван виїхав до Перемишля заступати недужих Преосвященних Йосафата й Івана. В четвер Кир Никита відправив Службу Божу Василія Великого, причому відбулася церемонія миття ніг. Мимоходом кажучи, у цій церемонії взяло участь тільки десять священників, замість, як це велить звичай, дванацять. Перемиський єпископ, якого поїхав заступати Преосвященний Бучко, після операції перебуває в санаторії „Червоного Хреста" у Львові і приходить до здоровля.

— З радія. У львівському радіо 27. ц. м. год. 4. попол. буде співати п. Ортинська (Бандрівська Одарка).

— Фортуна Нова повідомляє Шановних Відборців Личаківської дільниці, що відкрила свою нову крамницю при вул. Личаківській ч. 36. 906

— Воскресна Утрення в радіо. В часі Воскресної Утрені, яку радіо передаватиме з Волоської церкви вночі з суботи на неділю, між 12-ою і 2-гою годиною, вірні матимуть змогу почути також воскресну проповідь Митрополита Андрея.

— За побиття жидів. Перед карним трибуналом окружного суду у Львові почався процес проти 6-ох б. членів „секції молодих Стронництва Народового", зближених до групи „Фаланги". На лаві підсудних засіли: І. Міхальскевич, фризієрський помічник, Л. Немец, шлосарський помічник з Рісни Польської, Ф. Гриницишин, бюровий помічник, Р. Богуцький, купець, А. Блажевський, бляхар і Р. Горват, кімнатний маляр. Акт обвинувачення закидає підсудним, що 29. травня 1936 р. вечором нападали в Стрийському парку і били прохожих жидів. М. ін. побили урядовця С. Розенмана, який внаслідок ран 10. червня помер.

— Землетрус у Туреччині. Вілаєту Кіршегір навістив землетрус, який знищив 25 сіл. При тому згинуло під звалищами домів понад 1000 осіб. В деяких околицях центральної Анатолії завалилося багато домів.

Веселих Свят!

Рідні, родимцям, друзям і всім знайомим — бажає щиро повної радости Христового Воскресення — **Мітрат Базюк.**

Дорогій Родині і всім Знайомим складають бажання Веселих Свят — **Іванна і д-р Дмитро Левицькі.**

З Воскресенням Христовим пересилаю моїм Друзям й благородним жертводавцям ту, за горами й за морями, як і моїй Рідні найкращі побажання враз з любовю й глибокою пошаною — **о. Леонтій Куницький,** парох.

Зі Святами Воскресення найкращі побажання Дорогій Рідні, Приятелям та всім знакомим складають — **Марія і Ярослав Колтунюки.**

Дорогим Друзям, Знайомим і Рідні шлемо з Воскресенням бажання кращої долі — **Д-р Михайло і Олена Волошин.**

Щире „Христос Воскрес" Рідні, Друзям і Знайомим пересилають — **Евгенія, Леся і Евген Храпливі.**

Всього доброго Рідні, Знайомим бажають Веселих Свят — **М. С. Кузики.**

Валерія і Д-р Павло Кривуцькі складають цею дорогою рідні і знайомим найкращі побажання „Христос Воскрес".

З Воскресенням Христовим сердечні побажання Рідні, Приятелям і Знайомим шлють — **Любка, Роман і Богдан Мармаші.**

З нагоди Воскресення Христового бажаємо Рідні, Приятелям і Знайомим всього найкращого — **Ірина і Орест Радловські.**

Приятелям і Знайомим „Веселих Свят" бажають — **О. і В. Залозецькі.**

Друзям у краю й поза ним побажання всього добра — **Софія та Андрій Мельники.**

Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят бажають — **Іванна, Юліян і Зенон Шепаровичі.**

Рідні, Друзям і Знайомим бажаємо Веселих ' щасливих Свят — **Г. і С. Волошиновські.**

Дорогій Родині в краю, за кордонами та за Океаном, всім Друзям і Знайомим — найщиріші поздоровлення та сердечні побажання — **дир. Сінгалевич Володимир.**

Дора й Василь Сімовичі витають усю Рідню, Приятелів і Знайомих у Галичині, на Буковині й на еміграції із святками.

З нагоди свята Воскресення щирі побажання Рідні і Приятелям пересилає — **Микола Капуста,** дир. Р.С.У.К .

Усім Своякам у Рідному Краю бажають Веселих Свят — **Олена, інж. Ераст і Юрій Бурачинські,** Салярд у Семигороді.

Рідні, Приятелям, Товаришам та Знайомим шлють щирі Свят-Великодні побажання — **Д-р Осип, Галя та Ірина Філяс.**

Всім нашим Приятелям складаємо якнайсердечніші великодні побажання: Христос Воскрес — **Д-р Іван і Олена Копачі.**

Рідні і Знайомим щирі бажання з нагоди Свят пересилають — **Д-р Олександер і Надія Лаврівські.**

Рідні і Знайомим Веселих Свят бажає — **Олександер Костик.**

Найщиріші побажання з нагоди Воскресення Христового складають всім Кревнякам і Друзям — **Скопляки.**

Рідні, Приятелям, Знайомим і черчанським лікуванцям „Веселих Свят" бажає — **Д-р Роман Осінчук,** Львів, Асника 2.

Тидю! Ще раз „Христос Воскрес" — **Ціна, Уньо, Баба.**

Традиційним привітом „Христос Воскрес!" здоровимо всіх наших Друзів і Знайомих у Львові, в краю і за Океаном — **Софія і Михайло Тараньки.**

Дорогій Рідні і Високоповажаним Знайомим Веселих та приємних Свят бажають — **Ірина і Маркіян Кисілевські.**

З нагоди Празника Христового Воскресення складаємо найщиріші побажання — **о. Омелян Ґорчинський зі Сестрінками,** Львів, Підвалля 9/I.

Стефанія і Іван Филиповичі складають з нагоди Воскресення Христового Своякам і Знайомим щирі побажання.

Вд. П. Президентові, Рідні та Приятелям в краю і за кордоном Веселих Свят з нагоди Воскресення — **Д-р Ганицький і Григорій Микетей.**

Рідні, Добрим Приятелям та всім Гостям-лікуванцям, Знайомим з Черча, бажаю Веселих Свят! — **Л. Лепкий.**

Христос Воскрес! Всього найкращого бажають Рідні, Друзям та Зайомим — **Миколи Бонковські.**

Усім П. Т. Парохіянам найщиріші побажання з нагоди Воскресення Христового пересилає — **Управа Парохії Успенської Церкви.**

З нагоди Воскресення Христового пересилаю всій Родині, Друзям і Знайомим щирі побажання Веселих Свят. — **Пос. Гринь Тершаковець.**

Ірина і Зиновій Решетиловичі — Львів, Христос Воскрес! Веселих Свят — засилають Своякам, Знайомим, Приятелям та Товаришам праці.

Веселих свят бажає своїм рідним, співробітникам і знайомим в краю і на чужині — **Інж. Боровський М. і рідня.**

Рідню, приятелів і знайомих щиро витаємо з великодними святами: Христос Воскрес — **Меляся і М-р Володимир Кривокульські.**

Усіх знайомих й свояків поздоровляють із Христовим Воскресенням — **Стефанія і Михайло Девосирі з Ігором.**

Олександер і Стефанія Кузьмінські бажають всім своїм знайомим Веселих Свят — Христос Воскрес!

Христос Воскрес! Веселих Свят Дорогій Родині та Знайомим бажають — **Др. Михайло і Ольга Соневицькі.**

Рідні друзям і знайомим бажають Веселих і Щасливих Свят — **Щуровські** з Стиняви, Винник і Львова.

Рідних, близьких і знайомих сердечно вітаємо з Великодними Святами. Христос Воскрес! — **Леся й Антін Романенки.**

Софія і Теодор Миссаки з нагоди Воскресення Христового засилають кревним, своякам і всім знайомим щирі бажання веселих свят.

Рідні, Знайомим і Товаришам „Веселих Свят" бажає — **Тарас Витвицький.**

Зі святом Весни здоровимо рідню і знайомих — **Наталія і мгр. Богдан Кабарівські.**

Рідні та знайомим сердечні побажання з нагоди Великодня складають — **Марта, Никифор і Тарас Даниші.**

Рідні, приятелям і знайомим Веселих і Милих Свят бажають — **Антін, Ольга і Орися Ковалиськи.**

Найщиріші побажання Веселих Свят Христового Воскресення, рідні та знайомим бажають — **Д-р Константин і Мирослава Кебало.**

Рідні, знайомим і приятелям побажання всього найкращого з нагоди Воскресення Христового, шлють — **Климентина і Теофан Глинські.**

Щирі побажання кревним, друзям і знайомим, шлють — **Олена й Петро Будз і Марія Бережницька.**

Турка н/Ст.: З Христовим Воскресенням П.Т. Рідні і всім Знайомим найщиріші бажання щедрих Божих ласк, пересилає — **о. Іван Федевич.**

Дорогій рідні, приятелям, друзям і знайомим у краю і закордоном, привіт і щирі бажання з Великоднем пересилає — **о. Я. Чемеринський і рідня зі Львова.**

Усім знакомим, друзям і рідні найкращі святочні побажання шлють — **Гертруда і Олександер Ониськи.**

Рідні та усім знакомим сердечні бажання Веселих Свят передають — **Оксана і Орест Клюфаси зі синами.**

Дялькам і Друзям за кордоном і в краю щирі побажання Веселих Свят пересилають — **львівські Дядьки.**

Своякам, друзям і знайомим, бажають веселого „Христос воскрес" — **Ольга і Николай Островські.**

Рідні і знайомим, бажаю веселого „Христос воскрес" — **Леонарда Ващук.**

Всім моїм друзям, товаришам праці та щирим прихильникам, найкращих Веселих Свят бажаю — **Леся Кривіцька.**

Багато добра, сонця, радощів і надій в день Воскресення, бажає свому Дорогому Друзеві Макусеві — **Сянко.**

З нагоди Воскресення Христового бажаємо Рідні та всім Знайомим всього найкращого! — **Ірина і Евген Ґашинські.**

Рідні, Друзям і Знайомим щирі бажання Веселих Свят, шлють — **Леся і інж. Ярослав Зарицькі.**

Веселих Свят — Рідні, Приятелям і Знайомим, зокрема бр. Грицеві Будзінському в Чітта дель Ватікано, бажає — **Іван Бедрило.**

Мгр. Роман Савчак — Варшава, з[illegible] Свят бажає всього найкращого Родині, Дру[illegible] і Знайомим.

Святочні побажання „всього найкра[illegible] складає позальвівській Рідні, Приятелям і З[illegible] йомим — **Володимир Несторович.**

Всім, хто згадає нас підчас свят — „До[illegible] Добра" бажають — **Галя і Роман Купчинськ[illegible]**

Христос Воскрес! Веселих та щасливих [illegible] всім рідним і знайомим бажають — **Анна,** [illegible] **і Лясьо Боднаровичі.**

Родині, Приятелям і Знайомим, ба[illegible] Веселих Свят — **Іванна і Василь Левицькі.**

Христос Воскресе! Всім тим, що мене [illegible] мятають і тим, що мене забули бажаю [illegible] лих Свят — **Харитя Кононенко.**

Приятелям, Колеґам, Рідні та Знайом[illegible] Веселих Свят! Христотс Воскрес! — [illegible] **Гучванович-Которович.**

Всього найкращого з Великоднем для [illegible] ні, приятелів і знайомих. — **Марта і Ми[illegible] Рудницькі, Софія Олесницька.**

Всій Рідні, Приятелям і Знайомим [illegible] і щасливих свят бажає — **м-р Михайло [illegible]**

Рідні, Вп. Приятелям і Знайомим з [illegible] Празника Воскресення Христового с[illegible] найщиріші побажання та бажає Веселих [illegible] **Стефан Совик.**

Веселих Свят бажають Своякам і Знайом[illegible] **Ірина й Богдан Галайчуки.**

Роман, Ольга й Орися Сливки ба[illegible] своїй Рідні, Знайомим і Приятелям [illegible] Свят. Христос Воскрес!

Привіт зі Святом Воскресення Христ[illegible] шлють Рідні та Знайомим **Наталія і Юрій [illegible] галевичі.**

Рідні, Друзям і Знайомим поцейбі[illegible] тсйбіч кордонів бажають Веселих Свят — [illegible] **хайлина й Іван** із дочкою Орисею Ст[illegible]

Рідні і Знайомим з Воскресенням [illegible] вим всього найкращого бажають — [illegible] **і Софія Кивелюк,** Городок Ягайлонськ[illegible]

З Великоднем Веселих і Щасливих [illegible] бажаємо Рідні, Своякам, Приятелям і З[illegible] мим — **Д-р К. Троян,** Ходорів.

Дорогій Рідні, оо. Кондеканальним [illegible] йомим щирі бажання з Воскресенням [illegible] вим пересилає **о. Іван Пастернак,** парох [illegible] болках.

З радісним Воскресенням Христов[illegible] щиріші бажання Дорогій Рідні, При[illegible] Знайомим передають **м-р Антін, Наталія [illegible] яна Трояни,** Копичинці.

З Празником Христового Воскресення [illegible] рі побажання усім Своякам, Знайомим і [illegible] рищам (кам) праці пересилає **о. Марія [illegible] ковський з ріднею,** Стрий — Лани.

В день Воскресення найщиріші [illegible] Дорогим Батькам, Рідні, Друзям у кра[illegible] кордоном шлють **Марія і Зоня [illegible]** Краків.

О. Андрій і Юлія Пшепюрські з [illegible] з нагоди Свят Воскресення Христового [illegible] силають щирі бажання Веселих Свят.

Рідні та Знайомим засилають поба[illegible] Веселих і Щасливих Свят **Слава і Омел[illegible] нірі,** Копичинці.

Дорогим Кревним і Знайомим з [illegible] Свят „Христос Воскрес!" Воскресе й [illegible] **Іванна Геринович,** Камінка Струмилова.

Найсердечніші бажання всього [illegible] го пересилають Рідні, Приятелям і Знайо[illegible] **Олена і Болеслав Шулякевичі** з Перемишля.

З Воскресенням Христовим пере[illegible] побажання всього найкращого Рідні [illegible] Знайомим „Христос Воскрес!" — [illegible] **Ожіжинські.**

З Воскресенням Христовим всього [illegible] його бажає Знайомим і Товаришам [illegible] **Кузинський,** Станиславів.

Родині, Приятелям і Знайомим [illegible] вим Воскресенням побажання пересилають **Софія і Омелян Гординські.**

Радісним привітом „Христос Воскрес" [illegible] таю Рідню, Приятелів і Знайомих — Ол[illegible] чиська зі Стрия

о. Гаврилишин Ілля і Софія, Стрий — щиро бажають Рідні і Знайомим Веселих Свят! Христос Воскрес!

Христос Воскрес! Щирі святочні побажання Рідні, Друзям і Знайомим засилають — Стефа і Андрій Неговичі, Стрий.

Всім Рідним, Приятелям і Знайомим бажаю Веселих Свят Воскресення Христового — Микола Кавка, Стрий.

Дорогій Рідні, Знайомим і Приятелям найщиріші побажання Веселих Свят пересилає А. Чубатий, Стрий.

Усім Своякам і Знайомим шле щирі побажання Веселих Свят д-р О. Скорецька, лікар-дентист, Стрий.

Рідні й Знайомим шлють щирі побажання Веселих Свят — Юліян і Слава, Маркіян і Оксанка Микитки, Стрий.

Зі святами Воскресення Христового бажаю всього доброго Рідні, Паням з Марійської Дружини в Стриї і Всім Знайомим — Мойсакова.

Дорогим Своякам та Прихильникам нашим бажаємо із щирого серця Веселих Свят — Дарія і Петро Зубрицькі.

Мойому Вп. Начальству і Дорогим Товаришкам щиро бажаю Веселих Свят — Ірка Зубрицька.

Зі Святом Христового Воскресення складають сердечні побажання Дорогій Родині, Другам своїм і всім Знайомим — Одарка і Дамин Горняткевичі.

З Воскресенням Христовим пересилаємо побажання всього найкращого Родині, Всім Знайомим — Христос Воскрес — Іван і Ольга Оліжинський.

Інж. Ірина Гаврищак, Бельско, бажає Родині, Друзям і Знайомим Веселих Свят.

Дорогій Родині, всім Знайомим та Співтоваришам праці бажають Веселих Свят — Софія і Степан Шуровські — Бельско.

Приятелям, Товаришам і Знайомим бажаємо Веселих Свят — А. і П. Трускавецькі.

Веселих та щасливих свят Воскресення Христового — Рідні, Товаришам і Знакомим пересилають з Борислава — Е. П. Лопати з донями.

Отець Дєнис Теліщук, вязень у Дрогобичі, бажає Рідні, Добродіям, Приятелям і Знайомим Веселих Свят. Христос Воскрес!

Дорогій Рідні, Приятелям і Знайомим бажають Веселих Свят — Леся, Міра і д-р Дмитро Блавацькі.

Рідні, Приятелям бажають Веселих Свят — д-р Мирослав і Оксана Поповичі.

Веселих Свят „Христос Воскрес" Рідні, Приятелям і Знайомим, бажають з Чорткова — Іван і Лідія з Горбачевських Носики.

Усім Своякам, Рідні, Приятелям та Знайомим пересилають святочні бажання — д-р Микола, Марія і Юрій Рибаки, Перемишль.

Святочні побажання Татові, Рідні, Знайомим у краю і за кордоном пересилають — Стецьки, Ременів.

Рідні, Приятелям і Знайомим щирі побажання „Веселих Свят" шлють — Олена і д-р Володимир Безпальки, Золочів.

Другам і Товаришам, зокрема дорогим Товаришам з гімназії: ВП. Юліянові й Юстинові Дзеровичам, Товаришам з богословії й ..., з Талергофської й Гміндівської недолі, з Перемишлянського Комісаріяту УНР, з люрдського паломництва, ВП. Членам редакцій: „Ніва", „Дзвонів", „Мети" та „Нової Зорі", як і всім Знайомим з Бучача, Ліська, та інших сторін краю, складає широсердечні великодні побажання „Христос Воскрес"! — д-р Василь Маковський у Печеніжині.

З Воскресення Хрисовим якнайкращі побажання пересилають Рідні, Друзям і Знайомим — д-р Ярослав, Неонїля і Оля Селе...

Рідню і Знайомих вітаємо щиро з Великоднем — д-р Володимир і Ірена Чуми, Броди.

Рідні, Приятелям, Знайомим бажання Веселих Свят пересилають — Олександер, Ася і д-р Юлій Олесницький, Станиславів.

Рідні, Приятелям і Знайомим щирі бажання Веселих Свят засилають — Іван, Нуся і Ігор Кочурі.

Веселих Свят Кревним і Знайомим бажають — Ліськевичі зі Станиславова.

Веселих Свят — Рідні, Коммілітонам, Приятелям і Знайомим бажають — Маруся Ганушевська і м-р Маркіян Лада.

Рідні, Своякам і Приятелям Веселих Свят бажають — Уляна і Гринь Терлецькі, Милятичі.

Знайомим і Приятелям шлю з нагоди празника Воскресення Христового найліпші побажання — о. Роман Лободич.

Веселих Свят і побажання всього найкращого пересилають Рідні і Знайомим — Ярослава і Мирон Лушпинські, Снятин.

Українські студенти Богословської Академії бажають Рідні, Знайомим і всім Українським Богословам вкраю і закордоном радісних і щасливих Свят Христового Воскресення „Христос Воскрес". Замісць висилки поодиноких побажань складають 170 зол. на добродійні цілі.

Всім Лікуванцям, Літникам і Прихильникам живця Підлюте пересилає щирі побажання Веселих і Щасливих Свят в імени Управи живця Підлюте д-р Панчишин Маріян і Гладкий Петро. До милого побачення знову у сезоні 1938 р. 15. червня.

Українська Політична Еміграція зорганізована у Відділі Укр. Цен. Коміт. у Львові, вітає Громадянство і своїх земляків у краю і поза межами сущих з Великодними Святами — Христос Воскрес!

Всіх Вп. своїх Членів, Прихильників, Співробітників і Відборців календаря-альманаха „Дніпро", всі краєві українські установи й емігрантські організації в Польщі і поза Польщею — здоровить з Великодними Святами — Українське Товариство Допомоги Еміґрантам з України у Львові (Ринок 10/II.).

Товариство Прихильників Музею НТШ та Управа цьогож Музею бажають „Веселих Свят" своїм Членам та Жертводавцям.

Батькам і Активові К. „Чорноморе", Прихильникам і Знайомим щирі святочні побажання — Генеральна Старшина К. „Чорноморе".

Редакція „Сільсько-Господарської Енциклопедії" бажає всім своїм ВП. Співробітникам Веселих Свят.

Веселих Свят своїм Членам і Клієнтам бажає Українська Колектура Повітового Кредитового Товариства у Львові. вул. Сикстуська 38. партер.

Любимцям наших виробів і нашим Приятелям бажає Веселих Свят — Українська фабрика косметиків „Меріда" у Львові.

„Емка", перша українська швальня білля у Львові при вул. Підвале ч. 1., бажає своїм Шановним Гостям Веселих Свят.

Сердечні бажання Веселих Свят бажає всім своїм відборцям Дендра фка шевських кілків і копит, Львів, Потоцького 58. тел. ч. 289-09.

Своїм Клієнтам Веселих Свят бажає Електротехн. підприємство інж. Мацюрак і інж. Ільницький, Львів, Руська 1, тел. 116-48.

Своїм Вп. Клієнтам Веселих Свят бажає кравецька робітня В. Хомин, Львів, Домініканська 11. тел. 283-95.

Святочні бажання Клієнтам, Родині і Товаришам бажає Володимир Качмарський, Робітня взуття, Льва Сапіги 57.

Веселих Свят усім Всечесним Отцям бажає Бронзівнича робітня Степан Фелинський, Львів, Вірменська 25.

Веселих Свят бажає своїм Вп. Гостям ресторан Кляри, Львів, Руська 20.

Годинникарська фірма П. Карпиниця, бажає своїм Клієнтам Веселих Свят та всім Українцям радісного Воскресення.

Своїм Вп. Клієнтам Веселих Свят бажає ф-ма „Шкларство", Коперника 22.

Бізанц В., власник ресторану в Нар. Домі, Стрий — бажає своїм ВШ. Гостям Веселих Свят.

Веселих Свят — своїм ВП. Відборцям і Прихильникам бажає ф-ма А. Терпиляк — Шкілкове та насінне господарство в Залукві, п. Галич.

Веселих Свят своїм П. Т. Відборцям і Клієнтам бажає — Евген Будзиновський, Станиславів, Ратуш.

Гр. Пришляк, фризієр, Станиславів, Перацького 1 — бажає своїм Вп. Гостям Веселих та Щасливих Свят.

Всім своїм Відборцям Веселих та Щасливих Свят бажає „Фарболь" Ю. Синишин, Станиславів, вул. Сапіжинська 11.

Всім своїм Відборцям бажає Веселих Свят торговля корінних товарів Г. Бородайкевич, Станиславів, Голуховського 50.

Веселих та Щасливих Свят бажає своїй П. Т. Клієнтелі — фірма Гр. Болнар і С-ка, Станиславів, Собіського 38, крамниця й робітня взуття.

„Асторія", ресторан і сніданкові кімнати, Стрий, 3-го Мая, — бажає своїм ВШ. Гостям Веселих Свят.

Інж. Юліян Гошовський, електро- і радіотехнічне підприємство „Атом", Стрий, Костюшки, — шле своїм Шан. Відборцям побажання „Веселих Свят".

Виділ Т-ва „Міщанська Бесіда" в Стрию, складає Шан. Членам Т-ва щирі побажання Веселих Свят.

Сенів Михайло, укр. римарська робітня, Стрий, бажає своїм Вп. Покупцям і Знайомим Веселих Свят.

Диба Степан, фризієрське заведення, Стрий, бажає своїм ВШан. Гостям Веселих Свят. Христос Воскрес!

„Труд" коопер. кравецька робітня, Стрий, бажає своїм Вп. Гостям Веселих Свят!

Струмеляк Іван, кравецька робітня, Стрий, складає щирі побажання Веселих Свят своїм Вп. Гостям і Знайомим.

Барабаш Іван, кравецька робітня, Стрий, Морачевського — своїм Вп. Гостям шле щирі побажання Веселих Свят.

Управа кіна „Аполльо" Стрий, Нар. Дім, пересилає своїм ВШ. Гостям щирі побажання Веселих Свят.

Држко Іван, укр. механічна пекарня, Стрий, шле своїм Вп. Відборцям і Знайомим щирі побажання з Воскресенням Христовим.

Інж. Остап Микитка, електро-технічне заведення, Стрий, бажає своїм Знайомим і Гостям Веселих Свят.

Лучка Евстахій, першорядна пекарня, Стрий, Церковна, — бажає своїм Шан. Відборцям Веселих Свят.

Управа кіна „Едісон" Стрий, складає своїм Вп. Гостям щирі побажання Веселих Свят.

Даум Пилип, гігієнічна пекарня, Стрий, Львівська, — складає своїм Вп. Відборцям щирі побажання Веселих Свят.

Левицький Михайло, власник ресторану, Стрий, Собіського, — бажає своїм Вп. Гостям і Знайомим Веселих Свят.

Бойчук Остап, мануфактурний склад, Стрий, Ринок, — пересилає своїм ВШ. Гостям щирі побажання Веселих Свят.

Борис Пилип, галянтерійна торговля, Стрий, Ринок, — бажає своїм Вп. Покупцям Веселих Свят „Христос Воскрес"!

Купелеве заведення Рота Йосифа в Стрию, пересилає своїм Шан. Гостям щирі побажання Веселих Свят.

З нагоди Христового Воскресення Ресторан М. Кузишина, Перемишль, пл. на Брамі, — шле всім своїм Високодостойним Гостям щирі побажання Веселих та Радісних свят.

Фабрика цукорків і солодкого печива М. Заразки, Перемишль, Барська 3, — склеп Конституції, бажає своїм Відборцям Веселих Свят.

Молочарня і Торгівля Корінна К. Ярощевич Перемишль, Дворського 5, — бажає Вп. П. Клієнтам Веселих Свят.

Всім своїм Вп. Достойним Відбірцям бажаємо Веселих Свят — фірма Ів. Борис, Спадкоємці, — Перемишль, Ринок.

Спортові новинки.

Україна—РКС. Змагання обох дружин за мистецтво Окружної Ліги відбудуться в неділю 24. ц. м. на грищі Погоні. Початок метчу в год. 4.30. пополудні.

Зоря—Гапоель (Городок). Перші змагання за мистецтво Ц-кляси розіграє українська дружина в неділю 24. ц. м. в Городку з тамошнім жидівським клюбом „Гапоель".

Русь—БФТЦ Берегів 1:3 (1:0). Цей вислід не був в Ужгороді для нікого несподіванкою. Причиною програної ужгородської дружини у Берегові був не лиш сильно резервовий склад (запасна залога, розбита поміч і некомплетний напад), але й те, що грачам Руси не залежало вже зовсім на висліді. Вони стратили всю надію на мистецтво і грали, щоб лиш відробити панщину. До того грачі ще зневірилися у спортові вислідн на грищах, тому що про перемогу рішають дуже часто ріжні дипльоматичні ходи противників. У першій половині Русь вела 1:0 зі стрілу Мозера. Одначе другу половину Русь грала так слабо, що БФТЦ зовсім легко вирівняв і стріляв ще й переможні ворота.

І черновецькому Довбушеві не повело. Минулої неділі грав Довбуш у Чернівцях вирішний метч за мистецтво дивізії Ц з Робітниками. Цей метч закінчився нерішеним вислідом 2:2 і таким чином Довбуш стратив усі вигляди на мистецтво окружної дивізії. Крім Довбуша істнують у Румунії ще такі українські спортові товариства: „Мазепа" й „Гонта" в Чернівцях, „Довбуш" у Садагурі, й „Тимош" у Лепківцях. Як бачимо, українське спортове життя в Румунії дуже слабе.

Третя програна Бершоту. Бельгійська дружина Бершот, т. зв. тім Брена програла і третій свій метч у Чехословаччині. Цим разом її противником була дивізійна дружина Батя-Злін, яка виграла 4:0.

Австрія виграла віденський турнір перед Рапідом С.ф. Фірнт і Стутґартер С. ф.

Віенна, на гостині в Туреччині програла 0:2, несподівано в Анкарі з тамошньою комбінованою дружиною. В Стамбулі виграла віденська дружина з репрезентацією міста 3:1.

Шмелінг—Нойсель. Сензаційний боксерський метч згаданих змагунів відбудеться в серпні ц. р. на берлінськім олімпійськім стадіоні.

Ще один українець мистцем світу. На плавацьких змаганнях у Москві в суботу 16. ц. м. киянин Семен Бойченко встановив новий знаменитий рекорд світу у плаванні на 200 м. горілиць в часі 2:36.2. Офіціяльний світовий рекорд здобув американець Кослі в часі 2:37.2. Кращий час від світового рекорду осягнув Бойченко теж і на 100 м. горілиць в часі 1:7.3. Офіціяльний рекорд Кослія є 1:9.8. Вислідн ці добув він зовсім легко, що й ворожить йому поправу тих вислідів у найближчому часі.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ. Ілюстрований ж[...]нал історії та побуту. Річник Х. Ч. 4. Квітень [...] Львів. Зміст, Василь Хмара: Український флот. — [...] Ілля Бобиляк: Великдень під Наварі[...]. — [...] Неклієвич: На український чорноморський флот. — [...] Митович: При VII-ій Львівській Бригаді на [...] Україні. — М. Б.: „Воскресе із мертвих". — [...] чак: Два дневі накази з листопада 1918 року [...] вої Команди Українських Військ у Львові. — [...] лигорський: Організація військового шкільн[...] роденції. — М. С.: Історія одної жінки і [...] на Україні. — Вартоломей Євтимович: Здобуття [...] га". — Рецензії і замітки. — Посмертні згадк[...] Ш.: Бібліографія. — Від Адміністрації.

НАПЕРЕДОДНІ. Літературно-мистецький і [...] вий часопис. Двотижневик. Рік ІІ. Ч. 3 (7). [...] Зміст: Богдан Стебельський: Чорні очі. — [...] ріяна: Березень, сонце, весна. — А. Х.: На [...] Ів. Керницький: Смерть. — Д-р Остап Грицай: [...] згадала Сфінкс (докінчення). — Ю. Бориш[...] ський: Три вітри. — Микола М. Палій: Поет [...] вершин. — Вистава української преси в Бр[...] Іван Мажуркевич: Смерть аги Ізмаїла Чевіра. — [...] Луцик: Перед виставою Василя Перебийноса. — [...] силь Сурмач: Хрестоносці. — Стружки. — Д-р [...] ла Андрусяк: Перший хрест вождя. — Бор[...] ненко-Давидович: Два пуди жита. — Хроні[...] ілюстрації.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Пятниця 22. 4. год. 8 веч. Перший виступ Польського Репр. Балету.

Субота 23. 4. год. 8. веч. Останній виступ Польського Репр. Балету.

Неділя 24. 4. год. 12 впол. XI. симф. концерт львівської фільгармонії та річний концерт Льв. Техн. Хору. Год. 7.30 веч. „Роз-Марі".

Театр Різнородностей:

Пятниця 22. 4. год. 7.30 веч. „Подружжя, яких мало".

Субота 23. 4. год. 7.30 „Подружжя, яких мало".

Неділя 24. 4. год. 3.30 попол. „Подружжя, яких мало". Год. 7.30 веч. „Подружжя, яких мало".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

СТАНИСЛАВІВ:
24. 4. Невольник.
25. 4. Орфей у пеклі.
26. 4. Процес Мері Деган.
Зі Станиславова їде театр до Тисьмениці.

КІНА.

АТЛЯНТИК: „Фордансерки".
БАЛТИК: „Наздогнати".
ВАНДА: „Ти, що в Гострій світиш Брамі". „Княжа".
ГРАЖИНА: „Царський курєр".
ЕВРОПА: „Верес" на осн. Родзевичівни.
КАСІНО: „Пані Валевська" (Грета Гарбо).
КОПЕРНИК: „Інститутка" (Д. Дарбін).
МАРУСЕНЬКА: „Личенько" з Шерлі Темпль і кольорова гротеска.
МЕТРО: „Роберта" і „Данило Бун".
МІРАЖ: „Людина-лев".
МУЗА: „Життя вулиці" з Люїзою Райнер.
ПАЛЯС: „Гузарські маневри".
ПАКС: „Два дні раю".
РАЙ: „Знахар".
РІЯЛЬТО: „Історія одної ночі".
РОКСІ „Я сказала неправду" з Ядв. Смосарською.
СВІТ: „Детектив"; „Коли ти залюблена".
СТИЛЕВЕ: „Роберт і Бертран" або „Два злодії".
ТОН: „Лицарі степу". „Корабель невільників".
УТІХА: „Без свідків" і ревія.
ХИМЕРА: „Веселий волоцюга".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Адриятик (Дальматія)".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Греція. — Мала Азія".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 22. квітня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція. 11,15 Для шкіл: „Летунська пригода", 11.40 Співає Шаляпін, пл., 12.03 Полуднева авд., 13.45 Суспільна гутірка. 13,50 Моцарт і Шуман із пл., **14.05 „Страстні псальми" у виконанні хору Успенської церкви у Львові під дир. проф. Р Прокоповича; концерт попередить гутірка ред. Пашківського.** 14,55 Біржа, 15.00 „Корсар у Галичині", Музика з пл., 15.20 Біжучі вістки, з міста та провінції, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Оповідання для дітей. 16.00 Гутірка з хорими, 16.15 концерт дутої орх., 16.50 Актуальна гутірка, 17.00 Серед наймолодших громадян. 17.15 Форт., 17.50 Огляд видань. 18.10 Туристичний інформатор, 18.15 Вок. музика з пл., 18.35 Великодні містерії, 18.50 Спорт. 18.55 Програма на завтра, 19.00 Театр Уяви: „Комедія кохання та чесноти", 19.30 Мандоліновий дует у супр. форт., 19.50 Муз. з пл., 20.15 Веч. денник. 20.30 Европейський концерт із Осльо (Норвегія): орх., хор, скрипка, 21.30 Розр. концерт сольов. музики, сопран, решелерец, кларнет, форт., 22.50 Останні вістки, 23.00 23.30 Танцева музика з плит.

Субота, 23. квітня 1938.

6.15—8,00 Ранішня авдиція; 11.15 Для шкіл: Співаймо пісеньки; 11.45 Давня скрипкова музика, пл.; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Концерт бажань; 15.20 Радіотехнічні актуалії; 15.30 Господарські вістки; 15,45 Театр Уяви для дітей: „Пастушка та коминарчук" на осн. Андерсена; 16.15 Твори Бенацького та Штольца у вик. орх.; 16.50 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 „У крамниці п. Гебановського" фейл.; 17.15 Спів. ресітель Ольги Тедеберґ, сопран, у супр. форт., 17.50 Наша програма; 18,00 18.50 Спорт; 18.10 Інавгурація „Радіодня Тернополя" (трансм. з Тернополя): промови, подільські пісні у вик. хору; 18.55 Програма на завтра; 19.00 „Перемога під Віднем", Гутірка про Виспянського. 20.00 Танк. музика, орх., спів, рефрени, у перерві в год. 20.45 Веч. денник; 21.40 Конкурс хорів; 22.15 „Святий Юр — весняний грім" літер.-муз. авд.; 22.50 Останні вістки; 23.00 Серед поетів Поділля, рецитація поезій; **24.00—2.00 Трансмісія великодної утрені з Успенської церкви у Львові, співає хор під дир. Орленка-Прокоповича.**

Неділя, 24. квітня 1938.

8.35 Для села; 9.00 Трансм. з Тернополя; 12.03 Симф. поранок; 13.00 Культурне життя Тернополя; 13.30 Музика; 14.45 Для села; 15.45 Молодь Тернополя перед мікрофоном; 16.05 Форт. ресітель; 16.45 „Амор — понура тінь Сагари"; 17.00 Підвечірок при мікрофоні: орх., Щепко й Тонько, хор; 19.00 Театр Уяви; 19.40 Славні віртуози: арфа, флет, бас; 20.05 Закінчення радіодня Тернополя; 20.10 Орх.; 20.35 Програма на завтра; 20.40 Політ. огляд; 21.00 Спорт; 21.15 Весела Сирена; 21.45 Репортаж Зїзду Делегатів; 22.05 Про Ваґнера; 22.35 Ост. вістки; 23.00—23.30 Танк. музика з пл.

Понеділок, 25. квітня 19[38]

6.15—8.00 Ран. авд.; **8.30 [...] богослуження з Успенської [церкви у] Львові;** 11.15 „Історія [...]" 11.40 Людина з ремесл[...] на авд.; 13.45 Бетовен: [...] пл.; 14.20 Легка музика [...] сподарські вістки; 15.45 [...] краю; 16.15 Орх. концерт [...] дерваєра); 17.00 Велик[...] ля; 17.15 Віольончеля [...] Спорт; 18.10 Білі Мазур[...] 18.30 Програма на завтра [...] **[велико]кодні пісні муж. хору „Сурма" [...] Ом. Плешкевича; [...] співець краси та природ[и] [...] інській мові м-р М. Самчишин[...]** Спорт; 19.30 Коля [...] чинником виховання; [...] ку; 21.00 Пучіні „Тоска" [...] Ост. вістки; 23.00—23.[...] в пл.

Вівторок, 26. квітня 19[38]

6.15—8.00 Ран. авд.; 11.[...] Як це було на лекції [...] Рубінштайнові твори, пл. [...] Днева авд.; 13.45 Співає [...] **ритон, Юрій Крих** [...] Легка музика з пл.; [...] Галичині". Музика з пл. [...] вістки; 15.30 Госп. вістки [...] велика журба" опов. К. [...] для дітей; 16.15 Концерт [...] арпшна. форт.; 17.00 [...] **17.15 Великдень під старою [...] авд. в опрацюванні Льва [...] під дир. Е. Кацмана;** 17.50 [...] трах і Карпатах; 18.00 [...] **кло дитини у Совітах** [...] **толь Курдидик;** 18.30 [...] із пл.; 18.40 Гуцульські [...] сить Мир. Жупанський; [...] 19.00 У сорокліття [...] Вісьмковського; 19.30 Форт. [...] віол.; 20.00 Легар: [...] тивах оперетки [...] 21.00 Симф. концерт [...] па; 22.50 Ост. вістки [...] церт бажань.

Середа, 27. квітня 1938.

6.15—8.00 Ран. авд.; 11.15 Для шкіл: „Діти Кучинських" вик. А. Кадлер, Музика з пл.; 12.03 Пол. авдиція; 13.45 Інформ. газетка в українській мові; 13.55 Музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 „Коровар у Галичині", Музика з пл.; 15.45 „Адмірал Р. Бірд" для старших дітей; 16.00 Куток мови; 16.15 „Чи є комізм у музиці" слов. прелекція; 17.00 „Канів і Бобруйськ"; 17.15 Скрипка; 17.50 „Приготування шкільної молоді до оборони краю в Німеччині"; 18.00 Спорт; 18.10 Бріа Сак співає, пл.; 18.20 „Ми були молоді" словно-муз. авд.; 18.50 Спорт; 19.00 „Тайна" опов.; 19.20 Пісні у вик. Дм. Ковальського бас, в супр. форт.; 19.35 „Про видимі енергії"; 20.00 А. Урусовий: „Елі, Елі, Лямма Сабахтані" ораторія у вик. злуч. солістів і військов. орх.; 21.00 Шопенівський концерт; 21.45 „Століття Літер. Тижневика; 22.00 Хори з Катовиць, Познаня та Вильна; 22.35 Легка музика з пл.; у перерві „Куток гумору"; 23.00—23.30 Танк. музика пл.

Четвер, 28. квітня 1938.

6.15—8.00 Ран. авд.; 11.15 Ораторія, муз. порадник; 11.40 Крайслер грає власні твори, пл.; 12.03 Полудн. авд.; 13.45 Комунікат Хлїб. Палати; 13.50 Лист із ...; 14.20 Легка музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Коровар у Галичині, Музика з пл.; 15.45 Музичні мандрівки: Музика країн півночі, авд. для молоді; 16.15 Танк. музика, симф. орх.; 17.00 Про балтійський інститут; 17.15 Форт.; 17.50, 18.50 Спорт; 18.10 Музей заслужених ...; 18.20 Легенда про св. Елисавету (для шк. молоді); 18.40 Листи та ...; 19.00 Драм. фрагмент; 19.30 Балади: тенор, форт.; 20.00 Легка музика з пл.; 21.00 Танк. музика у вик. ...; 21.45 З мого варстату, літер. авд.; 22.00 Концерт камер. музики; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Із спікерового альбуму.

Пятниця, 29. квітня 1938.

6.15—8.00 Ран. авд.; 11.42 Японська авд.; 12.03 Полудн. авд.; 13.50 Концерт ...; 14.30 З веселої естради, пл.; 14.55 Біржа; 15.00 „Коровар у Галичині", Музика з пл.; 15.20 Біжучі вістки; 15.45 Над альбумом почт. марок, для старших дітей; 16.00 Гуцірка з хорами; 16.15 Вальси старого Відня; 17.00 Халупництво, його роля та будуччина; 17.15 Мазовецька хоральна творчість: хор, форт.; 17.50 Огляд видань; 18.10 18.50 Спорт; 18.35 Весна мисливця, фейл.; 18.55 Програма на завтра. 19.00 „Пан Йовіяльський" комедія Ол. Фредра; 20.15 Симф. концерт; 20.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Королівські мельодії, муз. репортаж із пл.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 22. квітня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Концерт солістів, 19.10 Розр. музика, 20.00 Симф. концерт, БІЛГОРОД 20.00 Церк. пісні, хор, БУДАПЕШТ 12.05 Вок. концерт, 17.00 ...; 19.30, 20.00, 21.00, 22.00 Опера, ВІДЕНЬ 19.30 Нар. музика, 19.10 Камер. музика, 19.35, 20.00, 21.00 Симф. концерт, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Діточа ...; 21.15 Форт., спів 22.30 Давня музика, КОШИЦІ 14.00, 18.45 Вістки, 18.00 Передача із Пряшева: Єп. ... „Голгота"; Пісні вол. посту та хрестові співи хор греко-катол. богословів у Пряшеві; МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 21.00 Симф. концерт, 22.15 Розр. музика, ПРАГА 14.00 клясичні твори ..., 15.15, 16.10 Орх. концерт, 18.35 Концерт г-дур Равеля, 18.25 Форт., 19.10 Сальон. музика, 20.00 Нар. пісні на ... хор і орх., РАДІО ПАРІ 18.00, 20.15 Пісні, 18.15 Форт., 19.00 Сопрано, 20.30, 21.00, 22.00 Театр Ужак „Троя є ..." комедія Амеле, Рим 16.00 Концерт ... хору, 19.30 Розр. музика, 22.00 Симф. концерт.

ПАМЯТКА 70-ЛІТТЯ „ПРОСВІТИ"

ПОЗІР ФІЛІЇ І ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ"! ПОЗІР КООПЕРАТИВИ!

ПОЗІР УСІ СВІДОМІ УКРАЇНЦІ!

Діловий Комітет 70-ліття Просвіти видав з нагоди цьогорічного Ювилею Матері-Просвіти серію образів, що будуть

ТРИВАЛОЮ ПЯМЯТКОЮ ЮВИЛЕЮ ПРОСВІТИ

ТОМУ ПОВИННІ НАЙТИСЯ
В КОЖДІЙ ЧИТАЛЬНІ
В КОЖДІЙ КООПЕРАТИВІ
В КОЖДОМУ СОКОЛІ ЧИ ЛУЗІ
В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ.

ЩО-Ж ЦЕ ЗА ОБРАЗИ?

4 ВЕЛИКІ, багатокольорові, високомистецькі і виховні образи кисти нашого відомого мистця М. Бутовича, розміру 25Х35

„ТІЛЬКИ В ОСВІТІ НАША СИЛА"

ЩО КОШТУЮТЬ ПО 1 ЗОЛ., А РАЗОМ 3 ЗОЛ.

1 ОБРАЗ, що буде символом нашої Просвіти, нац. єдности і наших змагань, кисти відомого мистця С. Гординського

ПРАПОР ПРОСВІТИ

що має розмір 35Х50 цм. і коштує 6 зол.

2 ОБРАЗИ, що будуть апотеозою нашої духової сили, розмаху і краси, кисти мистців М. Бутовича і Крайківського, як попередні, багатокольорові і високоповчальні

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

розміру 35Х50 і коштують по 5 зол.

7 тих чудових мистецьких картин, що заслуговують на найвище признання й гідні того, щоб репрезентувати нашу глибоку, старовинну й багату культуру найдуться в кожній домівці наших установ і в кожній хаті свідомого українця. На довгі десятки літ будуть вони спогадом великого, всенародного свята, 70-ліття Просвіти, вчитимуть нащадків цінити освіту й культуру та прикрашуватимуть українську хату.

Замовлення присилати негайно через Філії „Просвіти", або ревізорів-мужів довіря, чи безпосередньо до книгарні Т-ва „Просвіта" у Львові, Ринок ч. 10. При безпосереднім замовленню в книгарні „Просвіти" долучити 1 зол. на порто.

Субота, 23. квітня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.10 Ол. мельодії, 22.30 Легка й танк. музика; БІЛГОРОД 20.00 Церк. пісні; БРЮСЕЛЬ ФЛЯМ. 19.30 20.00 21.00 22.00 23.00 „Валькірія" оп. Вагнера; БРЮСЕЛЬ ФР. 20.00 21.00 „О св. Кітї" оп. Алексіса; БУДАПЕШТ 12.05 12.30 Концерт балялайк. орх., 19.00 Малир, нар. пісні в супр. цига. орх., 21.10 22.00 Орх. концерт; ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 18.00 Стирійські мельодії, 20.00 21.00 Вес. австр. мельодії. КОШИЦІ 14.00 18.45 Вістки, 18.00 Відчит, Нар. казки, Жінка в родині; МІЛЯНО 17.15 Китаця дзвінка танкова, 21.00 Орх. концерт, 22.00 Голоси світа, 22.10 Концерт тріо; ПРАГА 19.20 Сальон. музика, 22.30 Сальон. музика; РАДІО ПАРІ 19.00 Форт., 19.15 20.15 Пісні, 20.30 21.00 Театр Ужак „Кабінет д-ра Калігарі" драма Де Льорда і Бузна, 21.10 Кабарет, 22.05 Симф. музика; РИМ 17.15 Сарниця, 19.20 Легка музика, 21.00 22.00 23.00 Вечір опер: „Марсель" Джордано, „Ія вольто деля Вердюре" Камусія; СОФІЯ 22.30 Воєнр. утреня.

Неділя, 24. квітня 1938.

ФЛЬОРЕНТІЯ 16.30 „Аїда" оп. Верді; РИМ 17.15 Симф. концерт з участю Бр. Губермана (скр.), МІЛЯНО 21.00 Симф. концерт; ГІЛЬВЕРЗУМ II. 21.00 Симф. концерт; 22.00 Вступ пісень Грети Келер; ЛЬОНДОН РЕДЖ. 21.05 „Фальстаф" ... оп. Гормана.

Понеділок, 25. квітня 1938.

СТОКГОЛЬМ 20.00 „Циганський барон" оп. Штравса; БЕРЛІН 20.00 „Тангайзер" оп. Вагнера; ЛЬОНДОН РЕДЖ. 20.15 Концерт піяніста Я. Гофмана; БУДАПЕШТ Орх. концерт; РАДІО РОМАНІЯ 20.15 „Боккачіо" оп. Суппе; ЛЮН ... ЛІЛЬ 20.30 „Гарна Олена" оп. Офенбаха; ЛІЛЬ 20.30 Симф. концерт.

Вівторок, 26. квітня 1938.

БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 19.00 „Зигфрид" оп. Вагнера; ГАМБУРГ 19.30 „Мона Ліза" оп. Шіллінгса; ФРАНКФУРТ 20.30 Концерт Берл. Фільгарм. Орхестри; РИМ 21.00 „Кармен" оп. Бізета; ШТУТГАРТ 21.00 „Месія" орат. Гендля.

Середа, 27. квітня 1938.

БРНО 19.30 „Фавст" оп. Гуноа; БУДАПЕШТ 19.30 „Ґрімфи" оп. Польдіні; РАДІО РОМАНІЯ 19.35 „Золото Рейну" оп. Вагнера; СОФІЯ 19.45 „Норма" оп. Белліні; СТОКГОЛЬМ „Німецьке Реквієм" Брамса; ШТУТГАРТ 20.00 „Ріголето" оп. Верді; РАДІО ПАРІ 20.30 „Франція у пісні".

Четвер, 28. квітня 1938.

ЛЯЙПЦІГ 19.30 „Отелло" оп. Верді; РАДІО РОМАНІЯ 20.15 Симф. концерт; ШТРАСБУРГ 20.30 Вечір опер.; ВЕЖА АЙФЛЯ 20.30 Симф. концерт; ГАМБУРГ 20.30 Концерт франц. музики; БУДАПЕШТ 23.20 Концерт польської музики.

Пятниця, 29. квітня 1938.

БУДАПЕШТ II. 18.30 „Сумерк богів" оп. Вагнера; ВІДЕНЬ 19.30 „Турандот" оп. Пучіні; ГАМБУРГ 20.10 „Пташник з Тиролю" оп. Цельєра; ЛЬОНДОН РЕДЖ. 20.00 „Мадам Батерфляй" оп. Пучіні; МІЛЯНО 21.00 Вечір опер; ШТУТГАРТ 20.15 Орх. концерт.

БІРЖА.

Львів, 21 квітня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·63 89·15, Долари американські 5·29·50, 5·27·00 Долари канад. 5·27·50—5·25·00 Фльорени гол. 296·34—294·50, Франки фр. 16·98—16·48, Франки швайцарські 122·50—121·70. Фунти англ. 26·58—26·42, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 18·05—21·50 Корони дан. 118·60—117·75 Кор. норв. 133·55—132·60, Корони шв. 136·94—135·95, Ліри італ. 24·10—23·00, Марки фінл. 11·75, —11·25, Марки нім. 107·00 — 103·00, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 120·00 — 115·00

Акції.

Банк Польський 117·00, Цукор. 35·00, Вугіль 29·00, 30·25, Ліпльоп 71·00, Можеїв 13·00, Островець 55·25, Стараховичі 38·50, 39·50, Габербуш 47·00.

Папери

4 % нім. пров. внутр. 65·00, 65·75, 5 % 1 ем. 85·00 серія 93·50 3 % пов. ... 2 ем. 84·00 серія 91·00 5 % конверс. 70·75 прем. дол. 42·00, 4 % консол. 68·50
Тенденція сильніша.

ЦІНИ "МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 21. квітня 1938.

1 кг. масла десер. бальок. без оп. 3·35 зол.
1 кг. масла бочков. ... в ... 3·30 зол.
молоко 15—19 сот.
(яйця копа) 3·10 зол.

Тенденція на масло знижкова на молоко утримана, на яйця сильна.

ОПОВІСТКИ.

Замість вінка бл. п. Ользі Мусієвич складають товариші 8-кл. української держ. гімназії в Коломиї 9 зол. на студентську молодь. 922 1-1

В Адміністрації „Діла" складено ці ... „Просвіті", „Рідній Школі", Інвалідам, „Безробітним" для Тов. „Сили"; Академічний Студентський молоді, до рук о. д-ра Гриньоха, Ремісничій Молоді до рук о. Бучацького, Найбіднішим Русина 3, Українській Захоронці, Хорам до рук Комітету ... зорями, Сиротам для тов. „Доля". З ... ... Христос Воскрес! — **о. Леонтій Куницький**, парох катедри св. Юра, ...

Жертви надіслані до Адміністрації „Діла": Д-р Василь Мановський з Петеріжками для „Українських Інвалідів" на свячене зол. 5.—, для „Хорів" на свячене зол. 5.—. Марія Годяна, ... на Стрию, для студентської молоді зол. 5.

ПЛОЩА велика, парікана. КОРДЕЦЬКОГО — ціла або частина довгою до продажу. Відомості: тел. 237.20, між год. 5-7. 915 1-1

ВІДЕНСЬКЕ урядження фабрики содової води продасть ШЛЯХЕР, Сонцева 14. Незвичайно вигідно. 907 1-1

РОВЕРИ, мотороверы, мотоцикли гуртово поручає Ігнати Роман, Ска з обм. пор. Львів, Легіонів 27. Цінники на бажання даром. 15/55 8-20

ПІЯНІНО майже нове 7⅓. і фортепіян коротний продам І. Райковський, Фрідриків 10. 840 2-2

КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ усякого роду найдешевше в самому джерелі, в українській виробні „Салікс", Львів, ул. Личаківська ч. 27. 818 4-10

ЖАРІВКИ від 5—25 ват. 70 сотиків, детекторові голосники зол. 3.50, кухонна лямпа зол. 2.—, двополумінна лямпа зол. 6.— „Централя Жарівок", Львів, Ринок 21. 852 2-3

ВИПРАВИ кухонні комплетні, емалія зол. 65.—, алюмініюм 99.—, з залізковими линками тощо — РЕНТШНЕР. Легіонів 37. 782 3-4

ГОДИННИКИ, біжутерію, столове срібло, плятери, кришталі, найдешевше купите. Панцер, Ринок 23. 10-0

„СЬВЯТ ДЗЕЦКА". Львів, Сикстуська 2 поручає комплетні виправки для немовлят та все потрібне для дітей від новородка до підлітка. 746 2-4

ЛЕДІВНІ, кухонні начиння, прімуси, лямпи безпечества. Рентшнер, Легіонів ч. 37. 782 3-4

НАУКА

ВПИСИ на тримісячний КУРС КРОЮ і ШИТТЯ. Наука індивідуальна новітньою системою. Успіх науки певний — догідні умовини. „АННА" — ЛЬВІВ, ГАЛИЦЬКА 20. 859 1-3

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

НЕ ШУКАЙ посади. Окказійно продам крамницю (200 зол. доходу міс.) паперово-галянтерійну в повіт. місті. З школи 7.кл. і гімназія, фаховість непотрібна, 2 кімнати і кухня, відступлю на 1 рік даром (вклад). Зголошення „Оказія" до Адміністрації. 903 1-1

ВІД 15. ТРАВНЯ шукаю праці, можу провадити домашню господарку — вчити гри на фортепіяні — опрацьовувати церкви — доглядати хорих — вести освітню працю жінок. Зголошення з умовою праці і винагородою прошу надсилати до „Діла" — Подолянка. 820 2-2

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

РАДА Т-ва „Укр. Ремісничо-Промислова Бурса" в Станиславові розписує КОНКУРС на управителя бурси. Вимагана середня освіта. Подання з описом життя і відписом свідоцтв надсилати до 10. травня 1938, на руки голови дир. Сев. Сенгуровича, Станиславів, 3.го Мая 2. Першенство мають бездітні. 889 1-3

КОНКУРЕНЦІЙНИЙ Вісняковий Дім кіс, мануфактури і галянтерії, шукає агента христіян до продажі по селах. Łódź, skrytka 338.

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

ДЕРЖАВНИЙ урядник, літ 42, з вищою освітою (докторат), з браку знайомства шукає пізнати дорогою характерної, мило і веселої вдачі товаришки життя у відповідному віці. Придане для спільного добра бажане. Дискреція під словом чести запевнена. Неанонімні зі знимкою слати до 15. травня ц. р. до Адміністрації „Діла" під „Весна 1938". 896 1-1

УПРАВИТЕЛЬ школи познайомиться з інтелігентною, господарною панною. Придане неконечне. Серйозні зголошення: „Діло" під „Тридцятьлітній". 904 1-1

ІНЖИНІР на становищі, бажає листування з дійсно гарною, культурною, характерною, освіченою, незалежною панною, літ коло тридцять. Знимка конечна. За зворот листування і за дискрецію ручить словом. Листи до Бюра „Світ" Львів, Коральницька 2. під „Артеміс". 12/58 1-1

Ф-ма „Magasin Parisien"

А. БРІКНЕР

Львів, Льва Сапіги 69.

поручає панчохи, рукавички, скарпитки, торбинки, парасолі, краватки та білля мужеське і жіноча в першорядних ґатунках по найнижчих цінах. 4—6

Поз'р! Єдині українські шоферські курси

ІНЖ. ЯРОСЛАВА БІЛИНСЬКОГО

Проваджені українськими фаховими силами, поручаються всім, що хочуть здобути всестороннє знання в ділянці моторизації та запевнити собі певний прожиток. — **Інформації і описи щодня.** —

Львів, вул. Сикстуська 43. — Телефон 271-55.

Український Текстильний Склад

„Manufactura" Львів, Капітульна Площа 3.

Подаємо до відома наших Вельмишановних Клієнтів, що найновіші весняні матеріяли на мужеські та жіночі одяги маємо вже на складі. Радо теж служимо інформаціями про моду кольорів матерій, виробів та десенів. 10-15

Українбанк „ВІРА"

Перемишль, вул. Костюшка ч. 7.

Чекове конто П. К. О. 504904 — ч. телефону 17-79.
Власник двох камяниць двоповерхових.

Приймає вклади ощадностеві за опроцентуванням від 2—5% та виплачує на догідних умовинах. — Видає преміяні книжочки і ощадностеві скарбонки. — Дає на догідних умовинах векслеві позички, відкриває біжучі рахунки, інкасує та ескомптує векслі.

БАНДАЖИСТ І ОРТОПЕДИСТ

М. ПОЛЯЧЕК

САМБІР ч. 11.

Штучні ноги і руки найновішої конструкції. Апарати до випрями штикульгавих і кривих ніг у дітей. Апарати, що підтримують і направляють Корсети ортопедичні, дікувальні, до підтримки і направи скривлених хребетних стрижнів. Підкладки під плоскі стопи. Бандажі до злагоди найбільших пропуклин. Черевні опаски проти обниженого шлунка. Ґумові панчохи проти жилаків, які розтягаються вшир і вздовж. Ґумові нічники що хоронять перед мимовільним моченням

(Ілюстровані цінники даром).

НА ВЕЛИКДЕНЬ

найвибагливіщих гостей вдоволиш

КАВОЮ **„ПРАЖІНЬ"**

— — Цей напій уже відомий усім своїм знаменитим смаком. — —

ВИРОБЛЯЄ:

Укр. Кооп. Ф-ка „Суспільний Промисл"

Львів 24., ул. Жовківська 188.

НАШИМ ШАНОВНИМ ВІДБОРЦЯМ

БАЖАЄМО **ВЕСЕЛИХ СВЯТ**

ВІД 140·— ЗОЛ. МАШИНИ ДО ШИТТЯ сист. ЗІНҐЕРА,

бубонцеві, на люксусових підставах і меблях з гарантією 20-літньою поручає

МАШИНОВА СПІЛКА ДОБРОМАШИН ВАРШАВА Хмельна ч. 32.

Безплатно додаємо апарати до гапту, мережок і цирования. Опакування і доставка на кошти фірми. Багато листів з подякою. — Жадайте дармових цінників.

Крамниця Міського Газового Заведення

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. ХОРУЩИНИ 6. ТЕЛЄФОН ч. 211-61

має на складі всілякі випробувані апарати до ужитку

КУХОНКИ, КУХНІ, ПЕКАРНИКИ, ПРОДІЖ, КУПЕЛЕВІ ПЕЧІ, ЗАЛІЗКА ДО ПРАСУВАННЯ, ПАЛЬНИКИ І ОПАЛОВІ ПЕЧІ.

Для промислу спеціяльні тарифи згідно з умовою. В крамниці З. М. Г. можна дістати всілякі інформації щодо УРЯДЖЕНЬ, ІНСТАЛЯЦІЙ І УМОВИН ДОСТАВИ ҐАЗУ.

Користайте з безплатних газових показів в кожний четвер по першім в год. 17-ій в крамниці при вул. Хорущини 6.

РІЖНІ

РОБІТНЯ АРТ. БРОНЗІВНИЧА ... динського Львів, Вірменська 25 ... „Зорі") виконує всякі переробки ... зі срібла і бронзи. Позолотує ...

ВИРІБ ДЗЕРКАЛ, шибів, рам, ... образів найдешевше — ... СТЕЛЬМАХ, Коперника 22, тел. ...

СТАРУ ҐАРДЕРОБУ мужеську — ... емо на наймовніші бельскі ... Телефон 270.25

ФРАНЦІШОК ҐЛЯСҐАЛЬ — ... дентист тепер Львів, Пасаж Гаусм...

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ ... ревні, ниркові, проти усування ... гарантією виконує відоме УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА ... Львів, вул. Вірменська ч. 15.

ВІЧНІ ПЕРА направляє найкраще ... ЦИЗІЯ", тепер Шайнохи 1.

НА ШЛЮБИ та забави — убрання ... тові, смокінгові, фракові випожичає ... лонтая 10, тел. 215.37. Ціни ...

ГОДИННИКИ і біжутерію найкраще направить українська фірма ... пиппя у Львові вул. Домініканська ...

СТАРІ годинники та біжутерію ... на нові найкорисніше ... Шайнохи один. Там прецизійна направа годинників і біжутерії. ...

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. скірн., венер. недуг і ...

Др. ФІШЕР

б. лікар (асистент) Клінік у Берліні, ... зі, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 ... Від. Каварні) тел. 251-02.

Д-р Богдан Гординський

ординує у внутрішніх недугах

ЛЬВІВ, ВИШНЕВЕЦЬКИХ ...

771 (напроти Еміграційного Дому) ...

Косметичний Інститут і Лябораторія

Д-ра О. ТУШИЦЬКОГО

Львів, вул. св. Софії ч. 2 Тел. ...

УСУВАЄ: аномалії ... тіння, пігменту, волосся, ... дольоби по віспі і ... тривале усування ... ків і відморожень ... тою. Тривале ... ня діє катафорезою ... ці підшкірним ... ки (татуування). ... джені косметичні курси ... 792 ... ної програми.

ОГОЛОШЕННЯ

ЧАЙ

„E. W. I. G."

ROZA CEJLONSKA

УПРИЄМНЮЄ СВЯТА

ОПОВІЩЕННЯ

Повіт. Союз Кружків Р. П. ... сланові відкриває з днем 2. ... підготовчий курс до І. кл. ... чат і хлопців. Зголошення ... канцелярія Кружка Станисл... ховського 54.

Шукаєте мешкання?

Найдете його і ... зовсім відповідати, ... оголошення до „Діла"

КОНКУРС

на учителя загально-освітніх предметів у господарській Школі Т-ва „Просвіта" в Милованні почта Рошнюв п. Євуполь.

Першенство мають кандидати з господарськими школами.

До подання документи:

1. метрику,
2. свідоцтво студій і заводової практики,
3. посвідка державної льояльности,
4. свідоцтво лікарське (урядовий лікар), що стверджує здатність до учительської праці.

Подання вносити до 1. червня 1938 р.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта"
Львів, Ринок 10.

На свята!

Поручає ТОРТИ, ТІСТЕЧКА та рівного ряду святочні вироби в найліпшім гатунку по зниженій ціні ТІЛЬКИ ВІДОМА ЦУКОРНЯ

„ПЧІЛКА"

ЛЬВІВ, РИНОК 27

ПІДПРИЄМСТВО БУДОВИ

Інж. Д. КУЗИК

КОЛОМИЯ, КОСТЮШКА 25. ТЕЛ. 147.

ТІЛЬКИ РИНОК ч. 33.

НАЙБІЛЬШИЙ вибір на цей сезон новин мужеських і жіночих.
НАЙКРАЩІ товари
НАЙНИЖЧІ ціни
у відомім гуртовім складі
СУКНА І ТОВАРІВ ВОВНЯНИХ

ФІРМИ: **Ян Валлях і Син**

Централя: Львів, Ринок 33 — Тел. 247-16
Фірма хотодицька. Рік осиув. 1841.

Догідне для емеритів або виселеньців!

Продам 6 моргів доброго орного поля, засіяного, із садом і новим 3-кімнатним мешкальним домом близько залізниці і повіт. міста Коломиї. Письменні зголошення до „Діла" під 8 тисяч.

В часі останньої хуртовини СКЛАДАНІ парасольки показалися найкращі, бо вони на гарантованих скелетах найновішої конструкції. Виключна продаж

НОВІТНЯ ВИРІБНЯ ПАРАСОЛЬОК **„ЛІОН" Шайнохи 2**

Вічні пера направляє

Специяліст О К І Н, пасаж Гавсмана 3.
Оказійна продаж вічних пер. 913 1-2

САНАТОРІЯ

„VITA"

ЛЬВІВ, 29 ЛИСТОПАДА 22.
Тел. 277-07 і 273-03.

ВІДДІЛИ: Положничо-гінекольогічний — хірургічний, внутрішній і дитячий

Дешеві 10 денні породільні ричалти від 190 зол. — Найбільші новітній комфорт. Ціни від 10.— зол. денно. Власне санітарне авто до перевозу недужих. —

Повідомляю Шановних Клієнтів, що я вернувся зі спеціяльного КУРСУ ВІДЕНСЬКОГО І АНГЛІЙСЬКОГО КРОЮ та поручаю на весінний сезон убрання, загортки, військові мундури, жіночі костюми і також реверенди для Всечеснішого Духовенства з власних і припоручених матеріялів. — Ціни приступні!

Павло Андрус

ЛЬВІВ, УЛ. НА СКАЛЦІ 5.
(біля Зиблікевича) тел.: 237-32

Генаральна репрезентація заведень керамічних

„KAFLOKRES" к/Вильна

поручає

майолікові кахлі в ріжних десенях, колірах і гладкі по конкуренційних цінах.

Жадайте оферт! Поважних заступників у повітових містах шукаємо.

ДІМ ТОРГОВЕЛЬНИЙ **Йосиф Задорожний**

Будівельні артикули.

ВАРШАВА, Сенаторська 10 тел. 505-12

Кооператива „ШОВК" Самбір, ул. Замойського ч. 7.

ПРОДАЄ: 1. Насіння білої морви (заграничне, дорідне, чисте. 2. Яєчка шовкопрядки зв. ГРЕНОЮ (заграничн). 3. Морвові дерева. 4. Приладдя, необхідне до переведення годівлі. 5. Підручники до шовківництва. 6. ШОВКОВУ МАТЕРІЮ, т. зв. сирий шовк (жін. хустку і апашки, муж. шалі і сорочки, жін. капелюхи і муж. кашкети).

ПЕРЕ: ШОВКИ та ШОВКОВІ ВИРОБИ (свого виробу) КУПУЄ: шовкові кокони і виплачує за них гроші до місяця від дня отримання — ПОВЧАЄ: безплатно про плекання насіння морви, ґрени, взагалі про шовківництво по надісланні почтової марки за 25 сот.

Всім П. Т.
Покупцям

Веселих Свят

бажає

МАСЛОСОЮЗ

Найліпші ДЗВОНИ, чаші, павуки, фелони, хоругви, ПОЛОТНА до ВИШИВАННЯ і нитки Д. М. Ц. плащениці, образи і всілякі ДЕВОЦІОНАЛІЯ, евангелії, всі церковні книги, світло, КАДИЛО, відзнаки, ПРАПОРИ для Товариств поручає єдина українська кооператива

Дім торг. пром. „ДОСТАВА"

у Львові, Ринок 43, І. п.

Власні крамниці: Львів, Руська ч. 20, Перемишль, Косцюшки ч. 5. Власна робітня церковних річей: Львів, Ринок ч. 43. Власна камениця у Львові в Ринку ч. 44.

Єдині українські графічні заведення

„УНІЯ"

Львів, вул. Мілковського ч. 5.

Телефон 292-97.

ЛІТОҐРАФІЯ виконує літографічні друки, колірові афіші, етикети, ноти, мапи і ін.

ЦИНКОҐРАФІЯ Виріб друкарських кліш черткових і сіткових, одно- і більше колірових.

НИЗОДРУК виконує образи, цінні папери, картки і ін. найновішою технікою.

Ціни конкуренційні!

АДВОКАТ

Д-р Роман Перфецький

веде канцелярію

у Львові, ул. Бляхарська 9

ПАНСІОН „СТАХОВА ВОЛЯ" у Гребенові біля Сколього

Відчинений від 1-го червня 1938 р. під управою М. ГІКАВОГО.

Поручає 50 кімнат з верандами. Смачні здорові та добірні харчі — від 3–6 зол. денно. Дансінги, теніс, бібліотека, круглолєт і т. п.

Близчі інформації: Львів, Галурна 14/III.

ІНВЕНТАР для ДРУКАРЕНЬ

як

машини друкарські і для переплетні, черенки, регали та інше друкарське приладдя

поручає:

ҐРАФІКА

МАРКО ЗАЙДЕ

ЛЬВІВ. — СВ. МИХАЙЛА Ч. 8

— Телефон ч.: 219-03 і 220-43. —

Власна вирібня вальцевої маси і пневматична відливня вальців. Єдина у Східній Галичині фабрика друкарських фарб, чорних і колірових.

УКРАЇНСЬКА ЗАПРИСЯЖЕНА ГУРТІВНЯ

виноградних літургічних вин

„ВИНО-ГРАД"

Львів, ул. Листопада 61.
Тел. 285-24.

Навіть для НАЙВРАЗЛИВІШОЇ ЦЕРИ і для НОВОРОДКІВ І НЕМОВЛЯТ приладжене — візля — порошку

Аптикаря Візля

НІЖНЕ МИЛО ЛИЦЯ і для ДІТЕЙ

головна продаж

Аптика „під Звіздою" біля військової вежі

Перемишль

ПЕРШОРЯДНИЙ РЕСТОРАН

М. Кузишина

Перемишль, пл. На Брамі.

поручає на свята всілякі лікери, коньяки, вина та інші напитки. Для приїзжих Вп. Гостей все смачні сніданки, обіди та вечері.

Єдине українське похоронне заведення

„Харіс"

ЛЬВІВ, КОРНЯКТІВ 3 (в Народнім Домі)
тел. 214-64

полагоджує найскорше, найкраще і дешево всякі урядові чинности, виконує ексгумації і перевозить в найдальші сторони з усіх цвинтарів, шпиталів і санаторій.

ОСТОРОГА ПЕРЕД ЧУЖИМИ АГЕНТАМИ.

В нещасті йдіть до ХАРІСУ, а віддадуть Вам усі клопоти.

БРАТИ ДМИТЕРКИ

єдине українське конц. підпр. самох. перевозове

Львів, Ринок 43, тел. 272-48

виконує всякі перевози до всіх і всіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію найкращої доставки.
806 1-50

КІР

Львів, Уейського 6
Тел. 280-88.
Станиславів, 3-го Мая 4
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ.

ФІРМА
Брати Стажевські
ЛЬВІВ ГАЛИЦЬКА 6.
поручають БІЛЛЯ ЖІНОЧЕ, МУЖЕСЬКЕ І ПОСТІЛЬ. 727 -10

МЕБЛІ їдальні, спальні, кабінети, сальони, клюби, тапчани, матраци і декорації поручає Віденська вирібня столярсько-тапіцерська

ІВАН ОРТНЕР

Львів, Сикстуська 41. Тел. 292-79.
498 1-10

ХТО?!

хоче купити найліпші косметичні і гігієнічні артикули по найдешевших цінах купує тільки у найсолідніщій

ПЕРФУМЕРІЇ
С. ФЕДЕРА

Львів СИКСТУСЬКА 7
Філія КОПЕРНИКА 15а
Філія ГАЛИЦЬКА 16.

Кожний покупець, що покличеться на оце оголошення „Діла" дістане ЗА ДУРНО гарний дарунок.

У Міщанській Касі

В Перемишлі, вул. Костюшка 3,
всі купці, ремісники
і промисловці
складають свої ощадности
і ведуть з нею всі банкові
інтереси

БІЖУЧІ РАХУНКИ

„ПРОМ-БАНК" Львів
„Укр-Банк" „ВІРА" Перемишль

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
своїм відборцям бажає
крамниця мішаних товарів
В. Гупка
ЛЬВІВ, ВУЛ. РЕВАКОВИЧА 22.

А. ПЯСЕЦЬКИЙ

с. л. КРАКІВ

поручає відомі своєю якістю

ЧОКОЛЯДИ

тверді, до варення, молочні, десерові і начинені; як теж великий вибір високовартісних

КАРМЕЛЬКІВ

Враз зі святочними бажаннями вручіть Своїм найближчим життєву полісу єдиного українського Товариства взаїмних обезпечень на життя

„КАРПАТІЯ"

Львів, Ринок ч. 38. — ч. тел. 258-43.

а це буде найкращий доказ Вашої дбайливости за будучність Вашої Рідні.

Пишіть за інформаціями.

Найнов ші весняні зразки

білля, рукавичок, шаликів, краваток, панчіх, хустинок поясків і т. п. найдешевійше дістанете в кооп.:

„БАЗАР", Львів, Руська 3.

П. Т. членів кооперативи просимо підняти ТОВАРОВІ ЗВОРОТИ за 1937 р.
890 1-3

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

приймає безперервно впис студентів та курсантів на:

1. ВИСОКОШКІЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНО-КООПЕРАТИВНИЙ ВІДДІЛ. 4 роки. Дає всебічну фахову освіту, необхідну для праці в кооперативних і громадських установах та приватних підприємствах.
2. ВИСОКА ШКОЛА ПОЛІТИЧНИХ НАУК. 3 роки. Підготовляє до громадської, політичної та журналістичної діяльности.
3. ВИСОКІ КУРСИ ГРОМАДСЬКОЇ АГРОНОМІЇ. 1 рік. Докладно навчають про форми і методи переведення громадсько-агрономічної праці серед українського населення.
4. ТЕХНІКУМ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ. 2 роки. Дає фахові знання з ріжних галузей промисловости, що працює на с.-г. сировині.
5. ВИЩІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА. Півтора року. Систематично ознайомлюють про минуле і сучасне України та українського народу, його культурні скарби і підстави матеріяльного добробуту.
6. КУРСИ БУХГАЛЬТЕРІЇ. 1 рік. Підготовляють книговодів для праці в установах і підприємствах.
7. КУРСИ МОВ: англійської, німецької та французької. Уможливлюють опанувати світові мови для користування чужоземною літературою і пресою.
8. КОРОТКОТЕРМІНОВІ КУРСИ: а) Пасічництво, б) Американське промислове пасічництво, в) Садівництво, г) Городництво, ґ) Консервація та перероблення садовини й городини, д) Оброблення шкіри, е) Миловарство, є) Радіотехніка, ж) Фотографія, з) Теорія музики.

Жадайте проспекти з програмами, правилами вступу і таксами оплат. Висилаються безплатно. На ширшу відповідь присилайте поштову міжнародню марку. Можна замовляти також лише самі підручники. Цінники висилаються безплатно. Прохання надсилати на адресу: Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Instytut, Podebrady, Zámek, Tchechoslovaque.

С. Маріяш...

Заведення для сл... сарсько-механічн... мромислу та виріб... сіток всякого ро...

ЛЬВІВ, ул. ГОРОДЕЦЬКА 41. 3—10 Тел. ...

ПАРАСОЛІ городові жіночі... жеські і дитячі... же **даром** з найтривкіших ... тунків і найновіших взорів — поручає першорядна вирібня парасолів **„СІКО"** віддавна відома фірма СІХЕ... і КОР... Львів, Легіонів 29 — в пасажі, ... зараз біля „Орбісу" — всякі ... і покриття виконує прецизійно ... задурно. — Увага на властиву ... і число дому.

Купуйте тільки знаної доброти
ҐОЛЮБСЬКІ ДЕЛІКАТЕСОВІ СИР...
ЕМЕНТАЛЬСЬКІ лагідні в смаку,
ГИЛЬЖИЦЬКІ пікантні в смаку,
КМИНКОВІ служать доброму тра...
САРДЕЛЕВІ побуджують апетит
з назвою „РОТР", бо це товар ... і дешевий. Вистерігайтесь фальсифі... тів. Домагайтеся всюди, ...
у фірмі „ROTR", Golub, Pomorze

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІ...
світової марки
Б. СОММЕРФЕЛ...
Експорт: до Англ. (... & Sons-London) Америки, ... ції, Голяндії, Палестини, ... ції, Цейльону і т. д.

виключне заступництво:
С. Новацький
Львів, вул. Пілсудського ч. 1...

Й. Гел...
ЛЬВІВ
...

Фабричний склад інструментів ... тих, смичкових, струнних, ... бендових, саксофонів, ... (гармоній) фортепіян, ... українських плит і ... Ціни фабричні.

Навіть мурин ...
вживаючи цього ...
МИЛО ...
ВАШЕ ОЧКО
ГАЛИЦЬКА 1. РІГ ...

Жіночі сукні, шляфроки, ...
і студентські убрання і ...
ЛЬВІВ, ТРИБУНАЛЬСЬКА ...
4—4

НА СВЯТА
Ріжного роду **ОВОЧІ**-**ЦУКОРКИ** і т. п. ... великому виборі поручає ... найнижчих цінах
К. БРУННЕР
Львів, Сикстуська 31. Тел. ...

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльна і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, виналем і т. п. . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . .
Остання сторінка 1/2 . . .
Остання сторінка 1/4 . . .
Остання сторінка 1/8 . . .

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, ...